

**Diagnoza
lokalnych zasobów
i potrzeb w zakresie usług
społecznych dla powiatu
otwockiego**

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Łączymy

Aktywizujemy

Wspieramy

Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej

- 00-844 Warszawa, ul.Grzybowska 80/82
- tel. 22 376 85 00, e-mail: mcps@mcps.com.pl
- www.mcps.com.pl

Dokument wytworzono w okresie wrzesień 2024 – styczeń 2025 r.

Opracowanie: IBC Advisory Spółka Akcyjna oraz Centrum Badań Marketingowych Indicator Sp. z o.o.

SPIS TREŚCI

Wykaz używanych pojęć i skrótów	5
Wprowadzenie.....	7
Najważniejsze wnioski	9
I. Demografia	9
II. Sytuacja gospodarcza gminy	9
III. Lokalne zasoby usług społecznych	9
IV. Pomoc społeczna	10
V. Charakterystyka usług społecznych dla osób starszych w powiecie otwockim w świetle danych zastanych i badań ankietowych.....	10
VI. Charakterystyka usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami w powiecie otwockim w świetle danych zastanych i badań ankietowych	11
VII. Charakterystyka usług społecznych dla osób w kryzysie bezdomności w powiecie otwockim w świetle danych zastanych i badań ankietowych	13
VIII. Charakterystyka usług społecznych dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego w powiecie otwockim w świetle danych zastanych i badań ankietowych.....	13
IX. Charakterystyka usług społecznych dla rodzin z dziećmi w powiecie otwockim w świetle danych zastanych i badań ankietowych.....	14
X. Opinie przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne w powiecie otwockim w zakresie rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji	15
Rozdział I Diagnoza lokalnych zasobów Powiatu otwockiego w zakresie usług społecznych w świetle analizy Danych zastanych.....	17
I. Analiza sytuacji społecznej i demograficznej	17
II. Analiza lokalnych zasobów usług społecznych	18
III. Analiza świadczonych usług społecznych	24
Rozdział II Diagnoza usług społecznych – wnioski z badania ankietowego mieszkańców powiatu otwockiego	31
I. Metodologia badania ankietowego oraz charakterystyka grupy badawczej	31
II. Opinie o realizowanych usługach społecznych i zapotrzebowaniu na nie w pięciu grupach beneficjentów.....	33
Rozdział III Diagnoza usług społecznych – wnioski z badania ankietowego instytucji świadczących usługi społeczne w powiecie otwockim.....	58
I. Metodologia badania ankietowego oraz charakterystyka grupy badawczej	58
II. Opinie przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne w gminie w zakresie rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji	60
III. Analiza usług społecznych prowadzonych dla poszczególnych grup beneficjentów w badanych instytucjach, ich problemy w rozwoju i gotowości do świadczenia usług społecznych	61
IV. Opinie przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych w ofercie ich instytucji.....	64

V. Opinie przedstawicieli badanych instytucji co do idei powstania Centrum Usług Społecznych (CUS)	66
VI. Opinie przedstawicieli badanych instytucji co do funkcjonowania organizacji pozarządowych (NGO) i wolontariatu na terenie gminy	67
Spis tabel	69
Spis wykresów	70

Wykaz używanych pojęć i skrótów

CAPI – wywiad bezpośredni (ang. Computer Assisted Personal Interview).

CAWI – Computer Assisted Web Interview, ankieta online.

CATI – wywiad telefoniczny (ang. Computer-Assisted Telephone Interviewing).

CUS – Centrum Usług Społecznych.

Deinstytucjonalizacja (DI) - rozumiana nie tyle jako dążenie do zamknięcia zakładów opieki, ale jako proces rozwoju usług społecznych na poziomie rodziny i lokalnej społeczności, który miałby umożliwić pozostawanie przez osobę potrzebującą pomocy jak najdłużej w swoim środowisku zamieszkania.

Diagnoza – Diagnoza lokalnych zasobów i potrzeb w zakresie usług społecznych na Mazowszu.

DPS – Dom Pomocy Społecznej.

EFS – Europejski Fundusz Społeczny.

Gmina - podstawowa jednostka samorządu terytorialnego w Polsce, odpowiedzialna za lokalne sprawy publiczne. Jest najmniejszym szczeblem administracji publicznej, obejmującym obszar jednej lub kilku miejscowości.

GUS – Główny Urząd Statystyczny.

JOPS – Jednostka Organizacyjna Pomocy Społecznej.

LPDI – Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych.

MCPS – Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej.

NSP – Narodowy Spis Powszechny.

OIK – Ośrodek Interwencji Kryzysowej.

OPS – Ośrodek Pomocy Społecznej.

Osoba w wieku poprodukcyjnym – zaczyna się po 60 roku życia dla kobiet i po 65 roku życia dla mężczyzn, zgodnie z ustawowym wiekiem emerytalnym.

Osoba w wieku produkcyjnym – przedział wiekowy obejmuje osoby od 18 do 60 lat dla kobiet i od 18 do 65 lat dla mężczyzn.

Osoba w wieku przedprodukcyjnym – osoba, która jeszcze nie osiągnęła wieku, w którym może podjąć pracę zawodową i w związku z tym nie uczestniczy w rynku pracy.

OZPS – Ocena Zasobów Pomocy Społecznej.

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.

Przemoc domowa – formy fizycznej, psychicznej, seksualnej, ekonomicznej lub emocjonalnej agresji stosowanej w relacjach rodzinnych lub bliskich, gdzie jedna osoba lub grupa osób sprawuje kontrolę nad inną.

Przyrost naturalny – różnica między liczbą urodzeń a liczbą zgonów na danym obszarze w określonym czasie, zazwyczaj w ciągu roku. Jest jednym z podstawowych wskaźników demograficznych służących do oceny czy populacja danego kraju lub regionu rośnie, maleje, czy pozostaje na stabilnym poziomie.

REGON – Krajowy Rejestr Urzędowy Podmiotów Gospodarki Narodowej.

ŚDS – Środowiskowy Dom Samopomocy.

Usługi społeczne – działania i programy realizowane przez państwo, samorządy lokalne lub organizacje pozarządowe, mające na celu wspieranie dobrostanu społecznego i zaspokajanie podstawowych potrzeb obywateli. Ich głównym celem jest pomoc osobom, które z różnych powodów (np. ekonomicznych, zdrowotnych, społecznych) nie są w stanie samodzielnie zadbać o siebie lub poprawić swojej sytuacji życiowej.

WPROWADZENIE

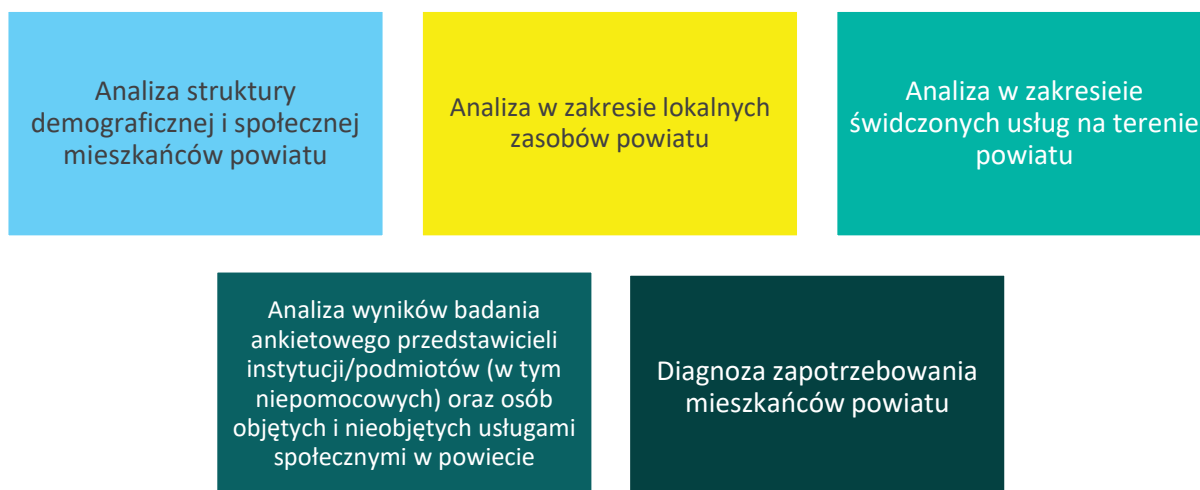
Organizowanie usług społecznych, obok polityki zabezpieczenia dochodu są współcześnie najważniejszym komponentem polityk publicznych państwa w zakresie realizowanej polityki społecznej. Stanowią one odpowiedź na wyzwania społeczne i powiązane są z potrzebami wynikającymi z takich procesów jak: zmiany demograficzne i starzenie się społeczeństwa, zmiany w strukturze rodzin, przeobrażenia rynku pracy, wzrost liczby osób o szczególnych potrzebach i z niepełnosprawnością, ryzyka socjalne, kryzysy personalne i rodzinne, a także zapotrzebowanie na kompetencje i kwalifikacje.

W jednostkach samorządu terytorialnego rozwój usług społecznych, powinien wspierać proces deinstytucjonalizacji rozumiany nie tyle jako dążenie do zamknięcia zakładów opieki całodobowej, ale jako proces rozwoju usług społecznych na poziomie rodziny i lokalnej społeczności, który miałby umożliwić pozostawanie przez osobę potrzebującą pomocy jak najdłużej w swoim środowisku zamieszkania. Zmiany w zakresie DI będą następowały w pierwszej kolejności poprzez uruchamianie nowych usług i nowych miejsc świadczenia usług w tzw. środowisku, tak by zapełnić obecnie istniejącą lukę pomiędzy opieką domową a instytucjonalną opieką całodobową.

Aby sprostać wyzwaniom związanym z rozwojem usług społecznych i deinstytucjonalizacji na poziomie gmin i powiatów, niezbędne jest przygotowanie Lokalnych Planów Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych (LPDI). Jednym z elementów LPDI jest dokonanie pogłębionej diagnozy stanu istniejącego i potrzeb społeczności lokalnej co do zakresu oraz form funkcjonowania i rozwoju usług społecznych.

Dlatego też głównym celem „Diagnozy lokalnych zasobów i potrzeb w zakresie usług społecznych w województwie mazowieckim” (zwanej dalej Diagnozą) jest kompleksowa ocena stanu i potrzeb sektora usług społecznych w gminach i powiatach Mazowsza. Diagnoza zawiera analizę obecnych zasobów oraz ocenę potrzeb mieszkańców województwa, szczególnie w kontekście opieki nad osobami starszymi, z niepełnosprawnościami, bezdomnymi, w kryzysie zdrowia psychicznego oraz dla rodzin z dziećmi w tym z dziećmi z niepełnosprawnościami. Niniejszy dokument stanowi raport częściowy z Diagnozy i dotyczy powiatu otwockiego. Diagnoza składała się z 5 głównych komponentów badawczych. Tworzą one pełny obraz sytuacji w zakresie zasobów i potrzeb sektora usług społecznych w powiecie otwockim oraz przedstawiają analizę zasobów i potrzeb kadrowych instytucji w tej jednostce samorządu terytorialnego.

Rysunek 1. Komponenty badawcze diagnozy.

Źródło: Opracowanie własne IBC.

NAJWAŻNIEJSZE WNIOSKI

I. Demografia

Powiat otwocki zamieszkiwało na koniec 2023 roku 126 779 osób z czego 65 955 to kobiety a 60 824 to mężczyźni. Spośród ogółu mieszkańców odnotowano: 25 856 mieszkańców to osoby w wieku przedprodukcyjnym, 71 496 mieszkańców to osoby w wieku produkcyjnym, 29 427 mieszkańców to osoby w wieku poprodukcyjnym.

II. Sytuacja gospodarcza gminy

Z przedstawionych danych wynika, że dochody powiatu per capita są niższe od średniej wojewódzkiej. Liczba zarejestrowanych w systemie REGON podmiotów gospodarczych jest wyższa niż wskaźnik dla województwa. Świadczy to o potencjale rozwoju ekonomicznego powiatu.

III. Lokalne zasoby usług społecznych

W powiecie otwockim funkcjonują podmioty ekonomii społecznej, które wspierają lokalną społeczność i rozwój inicjatyw społeczno-gospodarczych. Dominują organizacje pozarządowe, których liczba wynosi 445, co stanowi największą grupę w tej kategorii (w tym 49 Kół Gospodyń Wiejskich), angażujących się w aktywność społeczną i kulturalną. Na terenie powiatu funkcjonuje także klub integracji społecznej, spółdzielnia inwalidów, 2 spółdzielnie socjalne oraz 3 warsztaty terapii zajęciowej.

W powiecie otwockim zlokalizowanych jest 17 jednostek organizacyjnych pomocy społecznej w tym: 1 PCPR, 7 OPS, 1 CUS 4 DPS, 3 ŚDS, 1 OIK. Na terenie powiatu działają także lokalne i powiatowe placówki wsparcia takie jak: 5 świetlic socjoterapeutycznych, 2 świetlice opiekuńczo-wychowawcze, 2 kluby młodzieżowe, placówki opiekuńczo-wychowawcze, 2 Kluby seniora+.

W przypadku placówek niepomocowych w powiecie funkcjonowały na koniec 2023 roku: 9 bibliotek, 28 placówek ochrony zdrowia, 4 Domy Kultury oraz 3 ośrodki sportu i rekreacji.

W ramach projektów gminy powiatu oferują także usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami: usługę opieki wytchnieniowej oraz asystentury osobistej.

IV. Pomoc społeczna

Struktura pomocy społecznej udzielanej przez OPS-y w powiecie otwockim pokazuje, że dominującą formą wsparcia są świadczenia pieniężne. W 2023 r. ze świadczeń w formie pieniężnej skorzystały 1609 osób. W tym samym okresie świadczenia w formie niefinansowej otrzymało 940 osób. W ramach struktury otrzymanych świadczeń pomocy społecznej pomoc uzyskiwały w przeważającej części mężczyźni i osoby w wieku produkcyjnym. Podobne tendencje można odnotować dla świadczeń udzielanych przez PCPR.

Wśród pięciu głównych powodów przyznawania pomocy przez ośrodki pomocy społecznej w powiecie otwockim w 2023 roku należy wymienić:

- ubóstwo, które dotknęło 925 rodzin
- długotrwałą lub ciężką chorobę, która dotyczyła 807 rodzin
- niepełnosprawność, która wystąpiła u 702 rodzin
- bezrobocie, które dotknęło 310 rodzin
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, która dotyczyła 199 rodzin, w tym 108 rodzin niepełnych oraz 49 rodzin wielodzietnych.

W 2023 roku PCPR przeprowadził 29 wywiadów środowiskowych, które objęły 18 rodzin, liczących łącznie 29 osób.

W 2023 roku OPS-y gmin z powiatu otwockiego przeprowadziły 4 937 wywiadów środowiskowych, które objęły 1 851 rodzin, liczących łącznie 3 235 osób. Praca socjalna została skierowana do 1 602 rodzin, w których znajdowało się łącznie 2 976 osób. W tym samym roku zawarto 20 kontraktów socjalnych.

V. Charakterystyka usług społecznych dla **osób starszych** w powiecie otwockim w świetle danych zastanych i badań ankietowych

Na terenie powiatu liczba osób starszych wynosiła 2 9427, co stanowiło 23,21% ogółu mieszkańców. Pomocą społeczną objętych zostało 453 rodzin spośród osób starszych z czego 336 z nich było jednoosobowych. W sumie udzielone wsparcie dotyczyło 639 członków tych rodzin, co stanowiło 0,5% ogółu mieszkańców powiatu.

W gminach powiatu otwockiego usługi opiekuńcze świadczone dla 313 osób na łączną kwotę 2 664 050 zł.

Na terenie powiatu otwockiego funkcjonowały placówki wspierające osoby starsze: dom pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku (28 miejsc), dzienny dom seniora, a także 2 Kluby senior+.

Wśród uczestniczących w badaniu mieszkańców przeważa zdanie, że gminy powiatu otwockiego dobrze wspierają osoby starsze (40% beneficjenci usług społecznych, 37% niekorzystający z nich).

Opinia o tym czy usługi oferowane przez gminy powiatu otwockiego osobom starszym są wystarczające jest podzielona. Beneficjenci usług społecznych częściej przyznają, że usługi są niewystarczające (30% ankietowanych) niż niewystarczające (25% ankietowanych), natomiast mieszkańcy niekorzystający ze wsparcia mają odwrotne zdanie (30% wystarczające, 27% niewystarczające).

Wśród ankietowanych przeważa zdanie, że uzyskanie usług społecznych dla osób starszych na terenie gmin powiatu otwockiego jest trudne (38% beneficjenci usług społecznych, 37% niekorzystający z nich).

Z analizy formularzy badawczych najczęściej osoby starsze w ciągu ostatnich 3 lat korzystały w gminach powiatu otwockiego z następujących usług:

- wsparcia w postaci dodatkowych usług (np. w formie dożywiania lub w zakresie transportu, dowozu)
- usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania organizowanych przez gminę
- teleopieki.

W opinii mieszkańców powiatu najbardziej potrzebne usługi społeczne dla osób starszych to:

- wsparcie w postaci dodatkowych usług (np. w formie dożywiania lub w zakresie transportu, dowozu)
- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania organizowane przez gminę
- wsparcie dla członków rodzin lub opiekunów służące ich odciążeniu (tzw. opieka wytchnieniowa)
- dzienne ośrodki wsparcia.

VI. Charakterystyka usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami w powiecie otwockim w świetle danych zastanych i badań ankietowych

Według NSP w powiecie otwockim zamieszkiwało 15 107 osób z niepełnosprawnościami. W 2023 roku niepełnosprawność członka rodziny była powodem, dla którego wsparcie z pomocy społecznej otrzymało 702 rodziny zamieszkujące gminy powiatu otwockiego, w których żyło łącznie 1 018 osób. Warto również zauważyć, że w 2023 roku z tytułu niepełnosprawności przyznano zasiłki okresowe dla 41 osób w kwocie 55 900 zł.

Z poziomu PCPR udzielono w 2023 r. następujących usług/dofinansowania:

- na pomoc w celu likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się 28 osobom na łączną kwotę 202 543 zł.
- na turnusy rehabilitacyjne, w których wzięło udział 213 osób, kwotę 278 575 zł.

- zaopatrzone w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny 313 osób na łączną kwotę 612 269 zł.
- w ramach programu „Aktywny samorząd” udzielono 79 świadczeń na łączną kwotę 749 032 zł. dla 68 osób z niepełnosprawnościami
- na 1 imprezę, w której udział wzięło 20 osób niepełnosprawnych kwotę 49 284 zł.

W powiecie otwockim w 2023 roku:

- na rehabilitację zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych przeznaczono 367 061 zł.
- na zespoły orzekania o niepełnosprawności wydano 460 627 zł.
- środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych wyniosły 4 451 839 zł.

W ramach projektów gminy powiatu oferują także usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami: usługę opieki wytchnieniowej oraz asystentury osobistej.

Wśród uczestniczących w badaniu mieszkańców przeważa zdanie, że gminy powiatu otwockiego dobrze wspierają osoby z niepełnosprawnościami (32% beneficjenci usług społecznych, 28% niekorzystający z nich).

Pośród badanych mieszkańców przeważa opinia o tym, że usługi oferowane przez gminy powiatu otwockiego dla osób z niepełnosprawnościami są niewystarczające (32% beneficjenci usług społecznych 30% niekorzystający z nich).

Wśród badanych mieszkańców przeważa zdanie, że uzyskanie usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami na terenie gmin powiatu otwockiego jest trudne (37% beneficjenci usług społecznych, 35% niekorzystający z nich).

Ankietowani uznali, że najczęściej osoby z niepełnosprawnościami w ciągu ostatnich 3 lat korzystali z następujących usług:

- asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnościami
- wsparcia dla członków rodzin lub opiekunów służące ich odciążeniu (tzw. opieka wytchnieniowa)
- wsparcia w postaci dodatkowych usług np. w formie dożywiania lub w zakresie transportu, dowozu)
- dziennych ośrodków wsparcia.

W opinii mieszkańców gmin powiatu otwockiego najbardziej potrzebne usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami to:

- asystent osobisty osoby z niepełnosprawnościami
- wsparcie dla członków rodzin lub opiekunów służące ich odciążeniu (tzw. opieka wytchnieniowa)
- działania rehabilitacyjne.

VII. Charakterystyka usług społecznych dla **osób w kryzysie bezdomności** w powiecie otwockim w świetle danych zastanych i badań ankietowych

W roku 2023 bezdomność była przyczyną udzielenia pomocy społecznej 59 rodzinom, obejmującym 62 osoby, co stanowi 0,05% populacji. Świadczenie schronienia udzielono 34 osobom, na łączną kwotę 346 526 zł.

Wśród ankietowanych mieszkańców raczej przeważa zdanie, że gminy powiatu otwockiego źle wspierają osoby w kryzysie bezdomności (29% beneficjenci usług społecznych, 22% niekorzystający z nich).

Ankietowani wskazali także, że usługi oferowane osobom w kryzysie bezdomności przez gminy powiatu otwockiego są niewystarczające (33% beneficjenci usług społecznych, 33% niekorzystający z nich).

Wśród badanych mieszkańców przeważa zdanie, że uzyskanie usług społecznych dla osób wśród badanych mieszkańców przeważa zdanie, że uzyskanie usług społecznych dla osób w kryzysie bezdomności na terenie gmin powiatu otwockiego jest trudne (38% beneficjenci usług społecznych, 38% niekorzystający z nich).

Z analizy materiału badawczego wynika, że najczęściej osoby w kryzysie bezdomności z terenu gmin powiatu otwockiego w ciągu ostatnich 3 lat korzystały z następujących usług:

- punktów pomocy doraźnej
- noclegowni, ogrzewalni
- usług wspierających integrację społeczno-zawodową.

W opinii mieszkańców gmin powiatu otwockiego najbardziej potrzebne usługi społeczne dla osób w kryzysie bezdomności to:

- noclegowni, ogrzewalni
- schronisk dla osób bezdomnych
- usług wspierających integrację społeczno-zawodową osób w kryzysie bezdomności
- punktów pomocy doraźnej.

VIII. Charakterystyka usług społecznych dla **osób w kryzysie zdrowia psychicznego** w powiecie otwockim w świetle danych zastanych i badań ankietowych

Analiza statystyk OPS w powiecie otwockim wskazuje, że w 2023 roku 807 rodziny było objętych świadczeniami z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby. Ze wsparcia z powodu alkoholizmu korzystały w 2023 roku 102 rodziny, w których funkcjonowało 149 osób. W 2023 roku narkomania była powodem udzielania pomocy społecznej w 13 rodzinach.

Na przeciwdziałanie narkomanii gminy przeznaczyły 258 714 zł, a w przypadku przeciwdziałania alkoholizmowi 2 907 867 złotych. W 2023 roku zasiłki okresowe z tytułu długotrwałej choroby przyznano 131 osobom na łączną kwotę 236 615 zł.

Na terenie powiatu otwockiego funkcjonowały placówki wsparcia dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego: dom pomocy społecznej dla osób przewlekle psychicznie chorych (28 miejsc), dla osób niepełnosprawnych intelektualnie (38 miejsc), dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie (21 miejsc), 3 środowiskowe domy samopomocy (dwa prowadzone przez gminy, jeden przez powiat) posiadające łącznie 87 miejsc.

Wśród mieszkańców przeważa zdanie, że gminy powiatu otwockiego źle wspierają osoby w kryzysie zdrowia psychicznego (31% beneficjenci usług społecznych, 29% niekorzystający z nich).

Uczestniczący w badaniu mieszkańcy stwierdzili, że usługi oferowane osobom w kryzysie zdrowia psychicznego przez gminy powiatu otwockiego są niewystarczające (40% beneficjenci usług społecznych, 35% niekorzystający z nich).

Wśród ankietowanych mieszkańców przeważa zdanie, że uzyskanie usług społecznych dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego na terenie gmin powiatu otwockiego jest trudne (32% beneficjenci usług społecznych, 45% niekorzystający z nich).

Z analizy materiału badawczego wynika, że najczęściej osoby w kryzysie zdrowia psychicznego z terenu gmin powiatu otwockiego w ciągu ostatnich 3 lat korzystały z następujących usług:

- dziennych ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi
- stacjonarnych, całodobowych ośrodków wsparcia.

W opinii mieszkańców gmin powiatu otwockiego najbardziej potrzebne usługi społeczne dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego to:

- dzienne ośrodki wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi
- wsparcie dla członków rodzin lub opiekunów służące ich odciążeniu (tzw. opieka wytchnieniowa)
- stacjonarne, całodobowe ośrodki wsparcia.

IX. Charakterystyka usług społecznych dla rodzin z dziećmi w powiecie otwockim w świetle danych zastanych i badań ankietowych

Według danych GUS w 2023 roku, w powiecie otwockim, zamieszkiwało 25 856 w wieku przedprodukcyjnym co stanowiło 20,39% mieszkańców gminy. W przypadku wsparcia w ramach systemu pomocy społecznej w gminach i powiecie rodziny z dziećmi stanowiły 18,39% spośród wszystkich objętych świadczeniami. W tych rodzinach żyło łącznie 1 586 osób. Rodzin z 1 dzieckiem było 159 i stanowiły 36,55% wszystkich rodzin, rodzin z 2 dziećmi było 149 i stanowiły 34,25% wszystkich rodzin, rodzin z 3 dziećmi było 79 i stanowiły 18,16% wszystkich rodzin, rodzin z 4 dziećmi było 38 i stanowiły 8,74% wszystkich rodzin, rodzin z 5 dziećmi było 7 i stanowiły

1,61% wszystkich rodzin, rodzin z 6 dzieci były 2 i stanowiły 0,46% wszystkich rodzin, rodzin z 7 i więcej dzieci była 1 i stanowiła 0,23% wszystkich rodzin.

W 2023 roku pomocą społeczną objęto 180 rodzin niepełnych, zamieszkiwanych przez 530 osób.

W 2023 r. w gminach powiatu otwockiego świadczenia przyznane w ramach wieloletniego rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" otrzymało 422 dzieci co stanowiło koszt 300 473 zł. Świadczenie w formie posiłku przyznano 567 osobom, co dotyczyło 447 rodzin w których było 1 129 osób, na które przeznaczono 668 537 złotych.

Wśród mieszkańców przeważa zdanie, że gminy powiatu otwockiego dobrze wspierają rodziny z dziećmi (47% beneficjenci usług społecznych, 51% niekorzystający z nich).

Wśród uczestników procesu badawczego przeważa opinia o tym, że usługi oferowane rodzinom z dziećmi przez gminy powiatu otwockiego są wystarczające (37% beneficjenci usług społecznych, 35% niekorzystający z nich).

Opinia o stopniu trudności w uzyskaniu usług społecznych dla rodzin z dziećmi na terenie gmin. Wśród ankietowanych mieszkańców przeważa zdanie, że uzyskanie usług społecznych dla osób z dziećmi na terenie gmin powiatu otwockiego jest łatwe (32% beneficjenci usług społecznych, 31% niekorzystający z nich).

Z analizy materiału badawczego wynika, że najczęściej rodziny z dziećmi z terenu gmin powiatu otwockiego w ciągu ostatnich 3 lat korzystały z następujących usług:

- pomocy psychologicznej, poradnictwa prawnego
- poradnictwa, warsztatów, terapii
- placówek wsparcia dziennego dla dzieci.

W opinii mieszkańców gmin powiatu otwockiego najbardziej potrzebne usługi społeczne dla rodzin z dziećmi to:

- pomoc psychologiczna, poradnictwo prawne
- placówki wsparcia dziennego dla dzieci
- poradnictwo, warsztaty, terapie.

X. Opinie przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne w powiecie otwockim w zakresie rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji

Większość przedstawicieli (73%) badanych instytucji w gminie mają wiedzę o rozwoju środowiskowych usług społecznych określanym pojęciem deinstytucjonalizacji.

Zdecydowana większość (81%) badanych podziela zdanie, że rozwój środowiskowych usług społecznych, czyli deinstytucjonalizacja jest słusznym kierunkiem rozwoju polityki społecznej w Polsce.

Zdaniem pracowników badanych instytucji przede wszystkim pożądanym jest w nich rozwój usług społecznych dla następujących grup odbiorców: osoby starsze, osoby z problemami zdrowia psychicznego, osoby z niepełnosprawnościami (pytanie zadawano tylko instytucjom świadczącym usługi dla danych grup odbiorców).

Główne bariery w rozwoju usług społecznych zgłaszane przez przedstawicieli badanych instytucji w stosunku do poszczególnych grup odbiorców w powiecie otwockim to: brak wystarczających zasobów kadrowych, brak środków finansowych oraz specyfika grupy (pytanie zadawano tylko instytucjom świadczącym usługi dla danych grup odbiorców).

Instytucje zgłaszają umiarkowaną gotowość do rozwoju usług społecznych biorąc pod uwagę następujące wymiary:

- wymiar kadrowy (stan i wykształcenie kadr) – 54% gotowe do 30% niegotowe
- wymiar finansowy (budżet instytucji) – 38% gotowe do 28% niegotowe
- wymiar infrastrukturalny (budynki) – 28% gotowe do 50% niegotowe.

Większość (69%) badanych instytucji w powiecie otwockim słyszała o idei tworzenia Centrum Usług Społecznych (CUS) i ocenia tę ideę pozytywnie. Część ankietowanych przyznała, że w ich gminie lub powiecie funkcjonuje Centrum Usług Społecznych.

Zdecydowana większość (85%) przedstawicieli instytucji przyznała, że w ich gminie lub powiecie działają organizacje pozarządowe zaś ich doświadczenia we współpracy z nimi są pozytywne.

ROZDZIAŁ I

DIAGNOZA LOKALNYCH ZASOBÓW POWIATU OTWOCKIEGO W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH W ŚWIETLE ANALIZY DANYCH ZASTANYCH

I. Analiza sytuacji społecznej i demograficznej

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego, na dzień 31 grudnia 2023 roku liczba mieszkańców powiatu otwockiego wyniosła 126779 osób. Przyrost naturalny w powiecie jest ujemny i kształtuje się na poziomie -447 osób w 2023 roku. Saldo migracyjne jest dodatnie i wynosi 579 osoby. W strukturze demograficznej przeważały kobiety, które stanowiły 52,02% liczby mieszkańców.

Tabela 1. Sytuacja demograficzna w powiecie otwockim w 2023 r.

Wyszczególnienie	Wartość dla powiatu	Średnia wartość dla województwa (bez Warszawy) (benchmark)
Liczba ludności	126 779	88 998
Gęstość zaludnienia	205,8	281,6
Przyrost naturalny	-447	-229
Saldo migracji	579	237
Kobiety na 100 mężczyzn	108	104
Liczba i % osób w wieku przedprodukcyjnym	25 856, 20,39%	17 872, 19,54%
w tym K	12 694	9 177
w tym M	13 162	8 695
Liczba i % osób w wieku produkcyjnym	71 496, 56,39%	51 577, 57,71%
w tym K	33 932	24 155
w tym M	37 564	27 402
Liczba i % osób 65+	29 427, 23,21%	19 569, 22,74%
w tym K	19 329	12 762
w tym M	10 098	6 807

Źródło: Opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie danych GUS.

Struktura ludności powiatu otwockiego wskazuje na pojawiający się w innych gminach i powiatach województwa mazowieckiego proces starzenia się społeczeństwa. Na każde 100 osób w wieku produkcyjnym w 2023 roku przypadało 41 osób w wieku poprodukcyjnym. Inne wskaźniki obciążenia demograficznego dla powiatu w 2023 roku obejmowały:

- liczbę 77 osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym

- wartość 114 osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym
- współczynnik obciążenia demograficznego osób starszych wyniósł 31,70%
- odsetek osób w wieku 65 lat i więcej wynosił 23,21%, w tym dla kobiet 15,25%, a dla mężczyzn 7,97%.

Tabela 2. Sytuacja gospodarcza w powiecie otwockim w 2023 r.

Wyszczególnienie	Wartość dla powiatu w zł.	Średnia wartość dla województwa (bez Warszawy) (benchmark) w zł.
Dochody powiatu per capita	6 943,81 zł	7 233,32 zł
Dochody własne powiatu per capita	4 084,37 zł	3 160,40 zł
Podmioty w REGON/1000 mieszk.	150	112,7

Źródło: Opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie danych GUS.

Tabela 2 ukazuje podstawowe wskaźniki charakteryzujące sytuację gospodarczą powiecie otwockim w 2023 roku. W zestawieniu uwzględniono dochody powiatu per capita, dochody własne per capita oraz liczbę podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Dla lepszego zobrazowania pozycji powiatu, wartości te porównano ze średnimi wynikami dla województwa mazowieckiego (bez Warszawy). Z przedstawionych danych wynika, że dochody powiatu per capita są niższe od średniej wojewódzkiej. Liczba zarejestrowanych w systemie REGON podmiotów gospodarczych jest wyższa niż wskaźnik dla województwa. Świadczy to o potencjale rozwoju ekonomicznego powiatu.

Tabela 3. Kapitał społeczny w powiecie otwockim w 2023 r.

Wyszczególnienie	Średnia wartość dla powiatu	Średnia wartość dla województwa (bez Warszawy) (benchmark)
Liczba organizacji pozarządowych	445	283,5
NGO/ 1000 mieszk.	3,51	3,32
Frekwencja w wyborach samorządowych	61,14%	56,86%
Frekwencja w wyborach parlamentarnych	82,43%	74,71%

Źródło: Opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie NGO.pl oraz Państwowej Komisji Wyborczej.

Tabela 3 przedstawia wybrane wskaźniki społeczne dotyczące powiatu otwockiego w 2023 roku, w porównaniu do średnich wartości województwa mazowieckiego (bez Warszawy). Analiza obejmuje liczbę organizacji pozarządowych (NGO) oraz ich liczbę w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Dodatkowo zestawiono frekwencję w wyborach samorządowych i parlamentarnych, co pozwala na ocenę poziomu zaangażowania obywatelskiego mieszkańców powiatu w stosunku do szerszego kontekstu regionalnego. W przypadku wskaźnika dotyczącego NGO jest on większy od średniej województwa. W zakresie aktywności obywatelskiej (frekwencji wyborczej) wartość wskaźnika wyborów samorządowych i parlamentarnych jest wyższy od średniej wojewódzkiej. Jest to dobry prognostyk dla tworzenia w gminie silnej społeczności obywatelskiej w powiecie.

II. Analiza lokalnych zasobów usług społecznych

W powiecie otwockim funkcjonuje 17 jednostek organizacyjnych pomocy społecznej.

Tabela 4. Jednostki organizacyjne pomocy społecznej na terenie powiatu otwockiego

Nazwa	Lokalizacja	Organ prowadzący	Liczba pracowników	Koszty utrzymania w zł.	Sposób finansowania
Centrum Interwencji Kryzysowej "Dom Otwartych Serc"	ul. Tadeusza 22 05-400 Otwock	Caritas Diecezji Warszawsko-Praskiej w Warszawie, ul. Kawęczyńska 49, 03-775 Warszawa	Brak danych	Brak danych	Środki własne, dotacja na zadania własne oraz zlecone
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku	ul. Komunardów 10, 05-402 Otwock	Powiat otwocki	167	26 078 814	Środki własne powiatu, dotacja na zadania własne oraz zlecone z budżetu Wojewody.
Środowiskowy Dom Samopomocy w Otwocku	ul. Pułaskiego 5a, 05-400 Otwock	Powiat otwocki	9	1 092 799	Środki własne powiatu, dotacja na zadania własne oraz zlecone z budżetu Wojewody.
Dom Pomocy Społecznej „Anielin” w Karczewie	ul. Anielin 1, 05-480 Karczew	Powiat otwocki	Brak danych	Brak danych	Środki własne powiatu, dotacja na zadania własne oraz zlecone z budżetu Wojewody.
Dom Pomocy Społecznej w Otwocku	ul. Konopnickiej 17, 05-400 Otwock	Powiat otwocki	Brak danych	Brak danych	Środki własne powiatu, dotacja na zadania własne oraz zlecone z budżetu Wojewody.
Dom Pomocy Społecznej „Wrzos” w Otwocku	ul. Zagłoby 8/10, 05-402 Otwock	Powiat otwocki	Brak danych	Brak danych	Środki własne powiatu, dotacja na zadania własne oraz zlecone z budżetu Wojewody.
Dom Pomocy Społecznej - Hostel im. Jana Pawła II w Otwocku	ul. Moniuszki 41, 05-400 Otwock	Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Otwocku	Brak danych	Brak danych	Dotacja na zadania własne oraz zlecone z budżetu powiatu.
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Celestynowie	ul. Regucka 3, 05-430 Celestynów	Gmina Celestynów	10	4 566 334	Środki własne gminy, dotacja na zadania własne oraz zlecone z budżetu Wojewody.
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Józefowie	ul. Skłodowskiej 5/7, 05-420 Józefów	Gmina Józefów	15	7 445 439	Środki własne gminy, dotacja na zadania własne oraz zlecone z budżetu Wojewody.
Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Karczewie	ul. Warszawska 28, 05-480 Karczew	Gmina Karczew	24	8 745 009	Środki własne gminy, dotacja na zadania własne oraz zlecone z budżetu Wojewody.
Środowiskowy Dom Samopomocy w Karczewie	ul. Gen. Maczka 2, 05-480 Karczew	Gmina Karczew	7	565 121	Środki własne gminy, dotacja na zadania własne oraz zlecone z budżetu Wojewody.

Nazwa	Lokalizacja	Organ prowadzący	Liczba pracowników	Koszty utrzymania w zł.	Sposób finansowania
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Koźbieli	ul. Szkolna 1, 05-340 Koźbiel	Gmina Koźbiel	11	3 989 083	Środki własne gminy, dotacja na zadania własne oraz zlecone z budżetu Wojewody.
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Rynek 1, 08-445 Osieck	Gmina Osieck	9	3 390 278	Środki własne gminy, dotacja na zadania własne oraz zlecone z budżetu Wojewody.
Ośrodek Pomocy Społecznej	ul. Sosnowa 4, 05-400 Otwock	Gmina Otwock	50	38 398 989	Środki własne gminy, dotacja na zadania własne oraz zlecone z budżetu Wojewody.
Gminny Ośrodek pomocy Społecznej	ul. Garwolińska 16A, 08-443 Sobienie-Jeziory	Gmina Sobienie-Jeziory	5	3 451 016	Środki własne gminy, dotacja na zadania własne oraz zlecone z budżetu Wojewody.
Centrum Usług Społecznych Gminy Wiązowna	ul. Radiówek 25/1, 05-462 Wiązowna	Gmina Wiązowna	20	12 834 424	Środki własne gminy, dotacja na zadania własne oraz zlecone z budżetu Wojewody.
Środowiskowy Dom Samopomocy w Wiązownie	ul. Napoleńska 53 A, 05-408 Glinianka	Gmina Wiązowna	5	678 570	Środki własne gminy

Źródło: Opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie danych JOPS powiatu otwockiego.

Zapewniają one szeroki zakres usług i świadczeń, działając na rzecz osób i rodzin wymagających pomocy. W tabeli 4 przedstawiono szczegółowe dane dotyczące lokalizacji, organizacji pracy, liczby pracowników, kosztów utrzymania oraz źródeł finansowania tych jednostek. Z analizy powyższych danych wynika, że na terenie powiatu otwockiego funkcjonują: 1 PCPR, 7 OPS, 1 CUS 4 DPS, 3 ŚDS, 1 OIK. Na terenie powiatu działają także lokalne i powiatowe placówki wsparcia takie jak: 5 świetlic socjoterapeutycznych, 2 świetlice opiekuńczo-wychowawcze, 2 kluby młodzieżowe, placówki opiekuńczo-wychowawcze, 2 Kluby seniora+.

Tabela 5. Podmioty ekonomii społecznej na terenie powiatu otwockiego

	Koło gospodyń wiejskich	Organizacja pozarządowe	Spółdzielni a socjalna	Zakład Aktywności Zawodowej	Centrum Integracji Społecznej	Klub integracji Społecznej	Warsztat Terapii Zajęciowej
Suma (powiat otwocki)	49	445	2	0	0	1	3
Celestynów	5	30	0	0	0	0	0
Józefów	0	95	0	0	0	0	1
Karczew	4	35	0	0	0	0	0
Koźbiel	11	19	0	0	0	0	0
Osieck	4	12	0	0	0	0	0
Otwock	0	175	1	0	0	0	1
Sobienie-Jeziory	18	15	0	0	0	0	0
Wiązowna	7	64	1	0	0	1	1

Źródło: Opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator.

W powiecie otwockim funkcjonują podmioty ekonomii społecznej, które wspierają lokalną społeczność i rozwój inicjatyw społeczno-gospodarczych. Dominują organizacje pozarządowe, których liczba wynosi 446, co stanowi największą grupę w tej kategorii (w tym 49 Kół Gospodyń Wiejskich), angażujących się w aktywność społeczną i kulturalną. Na terenie powiatu funkcjonuje także klub integracji społecznej, 2 spółdzielnie socjalne, spółdzielnia inwalidów oraz 3 warsztaty terapii zajęciowej.

Tabela 6. Organizacje pozarządowe na terenie powiatu otwockiego według rodzaju prowadzonej działalności

	LICZBA ZAREJESTROWANYCH NGO /SUMA NGO Z WSKAZANĄ DZIAŁALNOŚCIĄ	SPORT	KULTURA	EDUKACJA	ZDROWIE	POMOC SPOŁECZNA	BEZPIECZEŃSTWO	ROZWÓJ LOKALNY	EKOLOGIA	DEMOKRACJA	WSPARCIE ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH	RYNEK PRACY	DZIAŁ MIĘDZYNARODOWA	NAUKA TECHNIKA	BRANŻOWE	RELIGIA
Suma (powiat otwocki)	446/347	99	43	25	14	18	40	50	12	10	2	4	14	1	14	1
Celestynów	31/31	5	3	1	2	1	7	6	1	2	0	1	2	0	0	0
Józefów	95/62	14	8	10	1	6	6	4	2	3	0	2	5	0	0	0
Karczew	35/35	10	5	3	0	4	0	12	1	0	0	0	0	0	0	0
Koźbiel	19/17	4	1	0	0	0	8	2	0	0	0	0	0	0	2	0
Osieck	12/12	2	1	1	0	0	5	1	0	0	1	0	0	0	1	0
Otwock	175/132	43	18	7	8	5	4	17	5	3	1	3	6	1	11	1
Sobienie-Jeziory	15/13	3	1	0	0	0	6	3	0	0	0	0	0	0	0	0
Wiązowna	64/49	18	8	3	3	2	4	5	3	2	0	1	1	0	0	0

Źródło: Źródło: Opracowanie własne IBC na podstawie danych

<https://spis.ngo.pl/otwocki?cat%5B2386%5D=2387&cat%5B2898%5D=2899> [dostęp 1.12.2024].

W powiecie otwockim w 2024 roku było łącznie zarejestrowanych 445 organizacji pozarządowych. Spośród nich rodzaj swojej działalności wskazało 5347 (jedna organizacja mogła wskazać kilka działalności, lub nie musiała wskazać wcale). W tabeli 6 przedstawiono je w podziale na rodzaj prowadzonej działalności. Z zawartych powyżej danych wynika, że dominującym rodzajem organizacji pozarządowych na terenie powiatu są te o charakterze sportowym, rozwoju lokalnego, bezpieczeństwa, kulturalnym oraz edukacyjnym.

Tabela 7. Podmioty niepomocowe na terenie powiatu otwockiego

Nazwa podmiotu niepomocowego	Lokalizacja	Organ prowadzący	Liczba pracowników	Sposób finansowania	Świadczone usługi
Gminna Sala Sportowa	ul. prof. Hilarego Koprowskiego 2, 05-430 Celestynów	Gmina Celestynów	Brak danych	Budżet samorządowy	Usługi sportowe
Biblioteka Publiczna w Celestynowie	ul. Regucka 1, 05-430 Celestynów	Gmina Celestynów	Brak danych	Budżet samorządowy	Usługi czytelnicze

Nazwa podmiotu niepomocowego	Lokalizacja	Organ prowadzący	Liczba pracowników	Sposób finansowania	Świadczone usługi
Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Celestynowie	ul. Regucka 1, 05-430 Celestynów	Gmina Celestynów	Brak danych	Budżet samorządowy	Usługi kulturalne i sportowe
Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Celestynowie	ul. Regucka 5, 05-430 Celestynów	Gmina Celestynów	Brak danych	Budżet samorządowy	Usługi lecznicze
Miejski Ośrodek Kultury	ul. Kardynała Wyszyńskiego 1, 05-420 Józefów	Gmina Józefów	Brak danych	Budżet samorządowy	Usługi kulturalne
Miejska Biblioteka Publiczna	ul. Skłodowskiej 5/7, 05-420 Józefów	Gmina Józefów	Brak danych	Budżet samorządowy	Usługi czytelnicze
Integracyjne Centrum Sportu i Rekreacji	ul. Długa 44, 05-420 Józefów	Gmina Józefów	Brak danych	Budżet samorządowy	Usługi sportowe
SPZOZ Przychodnia Miejska w Józefowie	ul. Skłodowskiej 5/7, 05-420 Józefów	Gmina Józefów	Brak danych	Budżet samorządowy	Usługi zdrowotne
Centrum Kultury i Sportu w Karczewie	ul. Bohaterów Westerplatte 55, 05-480 Karczew	Gmina Karczew	13	Budżet samorządowy, opłaty użytkowników i darowizny	Zajęcia sportowe, warsztaty artystyczne oraz zajęcia dla dzieci i młodzieży
Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Lecznictwa Otwartego w Karczewie	ul. Otwocka 28, 05-480 Karczew	Gmina Karczew	Brak danych	Budżet samorządowy	Usługi zdrowotne
Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Karczewie	ul. Widok 2, 05-480 Karczew	Gmina Karczew	Brak danych	Budżet samorządowy	Usługi czytelnicze
Przychodnia w Sobiekursku	Sobiekursk 27, 05-480 Karczew	Gmin Karczew	Brak danych	Budżet samorządowy	Usługi medyczne
Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Karczewie	ul. Widok 2, 05-480 Karczew	Gmin Karczew	Brak danych	Budżet samorządowy	Usługi kulturalne, edukacyjne
Muzeum Wnętrz w Otwocku Wielkim	ul. Zamkowa 49, 05-480 Karczew	Gmin Karczew	Brak danych	Budżet samorządowy	Usługi kulturalne, edukacyjne
Muzeum "Torfy" – Baza Edukacji Ekologicznej	ul. Torfy 2, Karczew Anielin	Gmin Karczew	Brak danych	Budżet samorządowy	Usługi kulturalne, edukacyjne
Gminna Biblioteka Publiczna w Kołbieli	ul. Szkolna 1, 05-340 Kołbiel	Gmina Kołbiel	Brak danych	Budżet samorządowy	Usługi czytelnicze
Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kołbieli	ul. Szkolna 3, 05-340 Kołbiel	Gmina Kołbiel	Brak danych	Budżet samorządowy	Usługi medyczne
Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Osiecku	Rynek 6, 08-445 Osieck	Gmina Osieck	Brak danych	Budżet samorządowy	Usługi czytelnicze
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Przychodnia Rodzinna"	ul. Rynek 21, 08-445 Osieck	Gmina Osieck	Brak danych	Budżet samorządowy	Usługi medyczne"
Miejska Biblioteka Publiczna	ul. Andriollego 45, 05-400 Otwock	Gmina Otwock	Brak danych	Budżet samorządowy	Usługi kulturalne, czytelnicze
Miejski Ośrodek Kultury, Turystyki i Sportu w Otwocku - MOKTiS	ul. Armii Krajowej 4, 05-400 Otwock	Gmina Otwock	Brak danych	Budżet samorządowy	Zajęcia sportowe, warsztaty artystyczne oraz zajęcia dla dzieci i młodzieży, Usługi kulturalne, edukacyjne

Nazwa podmiotu niepomocowego	Lokalizacja	Organ prowadzący	Liczba pracowników	Sposób finansowania	Świadczone usługi
Centrum Medyczne TW-Med	ul. Michała Elwiro Andriollego 34, 05-400 Otwock	Brak danych	Brak danych	Brak danych	Usługi medyczne
Rodzinne Centrum Zdrowia "Dworek"	ul. Kraszewskiego 95, 05-400 Otwock	Brak danych	Brak danych	Brak danych	Usługi medyczne
Rodzinne Centrum Zdrowia	ul. Grunwaldzka 13, 05-402 Otwock	Brak danych	Brak danych	Brak danych	Usługi medyczne
Centrum. Przychodnia medycyny rodzinnej NZOZ	ul. Michała Elwiro Andriollego 36/38, 05-400 Otwock	Brak danych	Brak danych	Brak danych	Usługi medyczne
Przychodnia Specjalistyczna	ul. Stefana Batorego 44, 05-400 Otwock	Brak danych	Brak danych	Brak danych	Usługi medyczne
Przychodnia Rejonowa PCZ Otwock	ul. Adama Mickiewicza 8, 05-402 Otwock	Brak danych	Brak danych	Brak danych	Usługi medyczne
Powiatowej Centrum Zdrowia	ul. Batorego 44, 05-400 Otwock	Powiat Otwocki	Brak danych	Budżet samorządowy	Usługi medyczne
Powiatowa Biblioteka Publiczna w Otwock	ul. Puławska 3 A, 05-400 Otwock	Powiat Otwocki	Brak danych	Budżet samorządowy	Usługi czytelnice
Gminna Biblioteka Publiczna w Sobieniach-Jeziarach	Duży Rynek 25 08-443 Sobienie – Jezioro	Gmina Sobienie-Jezioro	Brak danych	Budżet samorządowy	Usługi czytelnice
Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Sobieniach Jeziorach	ul. Tysiąclecia 2, 08-443 Sobienie-Jezioro	Gmina Sobienie-Jezioro	Brak danych	Budżet samorządowy	Usługi medyczne
Biblioteka Publiczna Gminy Wiązowna	ul. Kościelna 41 05-462 Wiązowna	Gmina Wiązowna	Brak danych	Budżet samorządowy	Usługi czytelnice
Pawilon Kultury Gminny Ośrodek Kultury w Wiązownie	ul. Lubelska 53 05-462 Wiązowna	Gmina Wiązowna	Brak danych	Budżet samorządowy	Usługi kulturalne
Zespołowa Praktyka Lekarzy Rodzinnych w Wiązownie	ul. Lubelska 36 05-462 Wiązowna	Podmiot prywatny	Brak danych	Budżet samorządowy, NFZ	Usługi medyczne
Praktyka Lekarza Rodzinnego w Gliniance	ul. Napoleńska 53 05-408 Glinianka	Podmiot prywatny	Brak danych	Budżet samorządowy, NFZ	Usługi medyczne

Źródło: Opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie danych Urzędów Gmin na terenie powiatu otwockiego.

W tabeli 7 zawarto zestawienie informacji dotyczących podmiotów niepomocowych funkcjonujących na terenie powiatu otwockiego. Zestawienie obejmuje nazwę i lokalizację podmiotów, organ prowadzący, liczbę pracowników (jeśli dane są dostępne), źródła finansowania oraz rodzaje świadczonych usług. Przedstawiony podmiot realizuje różnorodne zadania w zakresie kultury, edukacji, ochrony zdrowia. Z przedstawionych powyżej danych wynika, że na terenie powiatu otwockiego funkcjonuje: 9 bibliotek, 28 placówek ochrony zdrowia, 4 Domy Kultury oraz 3 ośrodki sportu i rekreacji.

III. Analiza świadczonych usług społecznych

1. Pomoc społeczna

Poniższa tabela 8 przedstawia zestawienie danych dotyczących liczby osób i rodzin objętych świadczeniami pomocy społecznej w gminach powiatu otwockiego w 2023 roku w porównaniu ze średnimi wartościami dla województwa. Dane obejmują zarówno świadczenia pieniężne, jak i niepieniężne, z uwzględnieniem struktury wiekowej beneficjentów. Dodatkowo zaprezentowano liczbę kobiet, mężczyzn oraz rodzin korzystających ze świadczeń, a także liczbę osób w tych rodzinach.

Tabela 8. Osoby korzystające z pomocy społecznej w ośrodkach pomocy społecznej w powiecie otwockim w 2023 roku

Wyszczególnienie	Wartość dla powiatu	Średnia wartość dla województwa (bez Warszawy) (benchmark)
Liczba osób, którym przyznano świadczenie	2 305	2026
- świadczenia pieniężne	1 609	1254
- świadczenia niepieniężne	940	1162
Liczba rodzin	1 762	1975
Liczba osób w rodzinach	3 042	3996

Źródło: Opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie danych ośrodków pomocy społecznej w gminach powiatu otwockiego (MRiPS-03R).

Tabela 9. Osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej w ośrodkach pomocy społecznej w powiecie otwockim w 2023 roku w podziale na wiek i płeć

Wyszczególnienie	Wartość dla powiatu	Średnia wartość dla województwa (bez Warszawy) (benchmark)
- w wieku 0-17	22,52%	36,05%
- w wieku produkcyjnym	50,75%	44,71%
- w wieku poprodukcyjnym	26,73%	19,24%
Liczba kobiet, którym przyznano świadczenia	46,98%	49,49%
Liczba mężczyzn, którym przyznano świadczenia	53,02%	50,51%

Źródło: Opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie danych ośrodków pomocy społecznej w gminach powiatu otwockiego (OZPS).

Struktura pomocy społecznej udzielanej przez OPS-y w powiecie otwockim pokazuje, że dominującą formą wsparcia są świadczenia pieniężne. W 2023 r. ze świadczeń w formie pieniężnej skorzystały 1609 osób. W tym samym okresie świadczenia w formie niefinansowej otrzymało 940 osób. W ramach struktury otrzymanych świadczeń pomocy społecznej pomoc uzyskiwały w przeważającej części mężczyźni i osoby w wieku produkcyjnym.

Tabela 10. Powody przyznawania pomocy społecznej w ośrodkach pomocy społecznej w powiecie otwockim w 2023 roku

Wyszczególnienie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	% rodzin korzystających z pomocy społecznej	% mieszkańców powiatu
Ubóstwo	925	1438	52,5%	47,27%
Sieroctwo	0	0	0%	0%
Bezdomność	59	62	3,35%	2,04%

Wyszczególnienie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	% rodzin korzystających z pomocy społecznej	% mieszkańców powiatu
Potrzeba ochrony macierzyństwa	146	626	8,29%	20,58%
- w tym wielodzietność	66	359	3,75%	11,80%
Bezrobocie	310	559	17,59%	18,38%
Niepełnosprawność	702	1018	39,84%	33,46%
Długotrwała lub ciężka choroba	807	1152	45,80%	37,87%
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	199	676	11,29%	22,22%
- w tym rodziny niepełne	108	315	6,13%	10,36%
- w tym rodziny wielodzietne	49	267	2,78%	8,78%
Przemoc domowa	40	107	2,27%	3,52%
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0%	0%
Alkoholizm	102	149	5,79%	4,90%
Narkomania	13	22	0,74%	0,72%
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	38	44	2,16%	1,45%
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub pozwolenie na pobyt czasowy	0	0	0%	0%
Zdarzenie losowe	20	38	1,14%	1,25%
Sytuacja kryzysowa	15	39	0,85%	1,28%
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0%	0%

Źródło: Opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie danych ośrodków pomocy społecznej.

Zgodnie z artykułem 7 ustawy o pomocy społecznej¹, pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy domowej, potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych, trudności w integracji cudzoziemców, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizmu lub narkomanii, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Wśród pięciu głównych powodów przyznawania pomocy przez ośrodki pomocy społecznej w powiecie otwockim w 2023 roku należy wymienić następujące:

- ubóstwo, które dotknęło 925 rodzin
- długotrwałą lub ciężką chorobę, która dotyczyła 807 rodzin
- niepełnosprawność, która wystąpiła u 702 rodzin
- bezrobocie, które dotknęło 310 rodzin
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, która dotyczyła 199 rodzin, w tym 108 rodzin niepełnych oraz 49 rodzin wielodzietnych.

¹ Tekst jednolity Dz.U. z 2024 poz. 1283

W 2023 roku z pomocy świadczonej przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w powiecie otwockim skorzystało 29 osób z 18 rodzin, obejmując łącznie 29 osób.

Tabela 11. Osoby korzystające z pomocy społecznej w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w powiecie otwockim 2023 roku

Wyszczególnienie	Wartość dla powiatu	Średnia wartość dla województwa (bez Warszawy) (benchmark)
Liczba osób, którym przyznano świadczenie	29	275
- świadczenia pieniężne	29	193
- świadczenia niepieniężne	0	101
Liczba rodzin	18	287
Liczba osób w rodzinach	29	504

Źródło: Opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie danych PCPR powiatu otwockiego (MRiPS-03R).

Tabela 12. Osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w 2023 roku w podziale na wiek i płeć

Wyszczególnienie	Średnia wartość dla powiatu	Średnia wartość dla województwa (bez Warszawy) (benchmark)
- w wieku 0-17	20,69%	9,29%
- w wieku produkcyjnym	72,41%	84,2%
- w wieku poprodukcyjnym	6,90%	6,51%
Liczba kobiet, którym przyznano świadczenia	55,17%	44,8%
Liczba mężczyzn, którym przyznano świadczenia	44,83%	55,2%

Źródło: Opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie danych PCPR powiatu otwockiego (OZPS)

W 2023 roku zasiłki stałe przyznano łącznie 525 osobom na łączną kwotę 3 291 175 zł. Z tego:

- zasiłki stałe dla osób samotnie gospodarujących otrzymało 482 osoby na sumę 3 126 950 zł.
- zasiłki stałe dla osób w rodzinie przyznano 43 osobom na kwotę 164 225 zł.

W 2023 roku zasiłki okresowe przyznano 150 osobom na łączną kwotę 794 944 zł. Z tego:

- z tytułu bezrobocia udzielono 150 zasiłków o wartości 320 298 zł.
- z tytułu długotrwałej choroby przyznano 131 zasiłków na łączną kwotę 236 615 zł.
- z tytułu niepełnosprawności udzielono 41 zasiłków na sumę 55 900 zł.

PCPR w powiecie otwockim udzielił pomocy w zakresie usamodzielniania się pełnoletnich osób opuszczających pieczę zastępczą 1 osobie na łączną kwotę 4 231 zł. w tym:

- pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki – udzielono 1 osobie na kwotę 4 231 zł.

W 2023 roku gminy powiatu otwockiego udzieliły wsparcia w różnych formach. Zasiłki celowe na pokrycie wydatków związanych ze zdarzeniami losowymi otrzymało 10 osób na łączną kwotę 90 000 zł. Ponadto sprawienie pogrzebu zostało zrealizowane w formie 40 świadczeń na łączną kwotę 148 194 zł. Inne zasiłki celowe i świadczenia w naturze przyznano 1 290 osobom na łączną kwotę 1 621 956 zł.

W 2023 roku gminy powiatu otwockiego udzieliły wsparcia w postaci dodatku mieszkaniowego zostały przyznane 45 gospodarstwom domowym, na co przeznaczono łącznie 119 123 zł. Gminy w powiecie otwockim przeznaczyły w 2023 roku środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w wysokości 82 820 572 zł w tym w budżecie OPS 71 779 506 zł. Powiat przekazał na potrzeby pomocy społecznej kwotę 26 078 814 zł z czego budżet PCPR wyniósł 26 078 814 zł.

2. Zasoby instytucjonalne

W 2023 roku gminy powiatu otwockiego dysponowały 2 210 mieszkaniami komunalnymi, w tym 177 mieszkaniami socjalnymi. W ciągu roku złożono 272 wnioski o przyznanie mieszkania komunalnego, a na mieszkanie socjalne oczekiwały 83 osoby. Odnotowano 27 wyroków eksmisji bez wskazania lokalu socjalnego.

Na terenie powiatu funkcjonowały 4 domy pomocy społecznej. Powiat prowadził 3, zapewniających 103 miejsca, z których korzystało 109 osób. Powiat zlecał też prowadzenie 1, zapewniającego 21 miejsc, z których korzystało 24 osoby. W sumie zatrudniały one 95 osób. Łączny koszt funkcjonowania tych placówek to 9 792 032 zł. W 2023 roku gminy przeznaczyły na pobyt w domu pomocy społecznej dla 155 osób kwotę 6 682 415 zł.

Na terenie powiatu funkcjonowały 3 środowiskowe domy samopomocy. Powiat prowadził 1 środowiskowy dom samopomocy, który zapewniał 40 miejsc, z których korzystało 44 osób. Gminy prowadziły 2 środowiskowe domy samopomocy, który zapewniały 47 miejsc, z których korzystało 53 osób. W sumie zatrudniane były w nich 21 osoby. Prowadzenie tych placówek kosztowało 2 336 490 zł.

3. Zasoby i usługi wspierające osoby starsze

Na terenie powiatu liczba osób starszych wynosiła 2 9427, co stanowiło 23,21% ogółu mieszkańców. Pomocą społeczną objętych zostało 453 rodzin spośród osób starszych z czego 336 z nich było jednoosobowych. W sumie udzielone wsparcie dotyczyło 639 członków tych rodzin, co stanowiło 0,5% ogółu mieszkańców powiatu.

W gminach powiatu otwockiego usługi opiekuńcze świadczone dla 313 osób na łączną kwotę 2 664 050 zł.

Na terenie powiatu otwockiego funkcjonowały domy pomocy społecznej dla osób przewlekle psychicznie chorych, dla osób niepełnosprawnych intelektualnie, dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie oraz dla osób w podeszłym wieku.

Na terenie powiatu znajduje się 1 dom dziennej pomocy, a także 12 miejsc spotkań dla seniorów i 4 kluby seniora+.

4. Zasoby i usługi wspierające osoby z niepełnosprawnościami

Według NSP w powiecie otwockim zamieszkiwało 15 107 osób z niepełnosprawnościami. W 2023 roku niepełnosprawność członka rodziny była powodem, dla którego wsparcie z pomocy społecznej

otrzymało 702 rodziny zamieszkujące gminy powiatu otwockiego, w których żyło łącznie 1 018 osób. Warto również zauważyć, że w 2023 roku z tytułu niepełnosprawności przyznano zasiłki okresowe dla 41 osób w kwocie 55 900 zł.

Z poziomu PCPR udzielono w 2023 r. następujących usług/dofinansowania:

- Na pomoc w celu likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się 28 osobom - na łączną kwotę 202 543 zł.
- Turnusy rehabilitacyjne, w których wzięło udział 213 osób. Kwota 278 575 zł.
- Zaopatrzone w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny 313 osób na łączną kwotę 612 269 zł.
- W ramach programu „Aktywny samorząd” udzielono 79 świadczeń na łączną kwotę 749 032 zł. 68 osób z niepełnosprawnościami korzystało z form wsparcia pomocy społecznej
- Dofinansowano 1 imprezę, w której udział wzięło 20 osób niepełnosprawnych. Dofinansowanie wyniosło 49 284 zł.

W powiecie otwockim w 2023 roku:

- Na rehabilitację zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych przeznaczono 367 061 zł.
- Na zespoły orzekania o niepełnosprawności wydano 460 627 zł.
- Środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych wyniosły 4 451 839 zł.

5. Zasoby i usługi wspierające osoby w kryzysie bezdomności

W roku 2023 bezdomność była przyczyną udzielenia pomocy społecznej 59 rodzinom, obejmującym 62 osoby, co stanowi 0,05% populacji. Świadczenie schronienia udzielono 34 osobom, na łączną kwotę 346 526 zł.

6. Zasoby i usługi wspierające osoby w kryzysie zdrowia psychicznego

Analiza statystyk OPS w powiecie otwockim wskazuje, że w 2023 roku 807 rodzin było objętych świadczeniami z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby. Ze wsparcia z powodu alkoholizmu korzystało w 2023 roku 102 rodzin, w których funkcjonowały 149 osoby. Narkomania występowała jako powód udzielania pomocy społecznej w 13 rodzinach, w których żyło 22 osób.

Na przeciwdziałania alkoholizmowi gminy przeznaczyły 2 907 867 zł, a w przypadku narkomanii 258 714 zł. W 2023 roku przyznano 131 zasiłków okresowych z tytułu długotrwałej choroby na łączną kwotę 236 615 zł.

Na terenie powiatu otwockim funkcjonował 2 środowiskowe domy samopomocy dla osób przewlekle psychicznie chorych, 1 dla osób dla osób przewlekle psychicznie chorych i dla osób z niepełnosprawnością intelektualną.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi świadczone były dla 28 osób, na które przyznano świadczenie, w wysokości 256 671 zł.

7. Zasoby i usługi wspierające rodzinę i dzieci w tym dzieci z niepełnosprawnościami

Według danych GUS w 2023 roku, w powiecie otwockim, zamieszkiwało 25 856 w wieku przedprodukcyjnym co stanowiło 20,39% mieszkańców gminy. W przypadku wsparcia w ramach systemu pomocy społecznej w gminach i powiecie rodziny z dziećmi stanowiły 18,39% spośród wszystkich objętych świadczeniami. W tych rodzinach żyło łącznie 1 586 osób. Rodzin z 1 dzieckiem było 159 i stanowiły 36,55% wszystkich rodzin, rodzin z 2 dziećmi było 149 i stanowiły 34,25% wszystkich rodzin, rodzin z 3 dziećmi było 79 i stanowiły 18,16% wszystkich rodzin, rodzin z 4 dziećmi było 38 i stanowiły 8,74% wszystkich rodzin, rodzin z 5 dziećmi było 7 i stanowiły 1,61% wszystkich rodzin, rodzin z 6 dziećmi było 2 i stanowiły 0,46% wszystkich rodzin, rodzin z 7 i więcej dziećmi była 1 i stanowiła 0,23% wszystkich rodzin.

W 2023 roku pomocą społeczną objęto 180 rodzin niepełnych, zamieszkiwanych przez 530 osób.

W 2023 r. w gminach powiatu otwockiego świadczenia przyznane w ramach wieloletniego rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" otrzymało 422 dzieci co stanowiło koszt 300 473 zł. Świadczenie w formie posiłku przyznano 567 osobom, co dotyczyło 447 rodzin w których było 1 129 osób, na które przeznaczono 668 537 złotych.

W ramach systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej pracą 13 asystentów rodziny objęto 151 rodzin. Koszt pobytu dzieci w pieczy zastępczej wyniósł 1 721 406 zł.

W 2023 roku na świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego wydatkowano 31 163 341 zł. Na wspieranie rodziny w powiecie otwockim przeznaczono 1 265 381 zł.

W 2023 roku poradnictwo specjalistyczne (prawne, psychologiczne, rodzinne) udzielono 8 rodzinom. Powiat zlecał prowadzenie 1 ośrodka interwencji kryzysowej, którego skorzystało 40 osób.

Na tworzenie i funkcjonowanie żłobków wydano 6 566 191 zł. Na działalność 50 placówek opiekuńczo-wychowawczych z 53 miejscami przeznaczono 5 154 885 zł.

Powiat prowadził także 1 placówkę specjalistycznego poradnictwa rodzinnego z której skorzystało 133 osoby.

8. Uchodźcy

Tabela 13 przedstawia szczegółowe dane dotyczące pomocy udzielanej cudzoziemcom w powiecie otwockim w 2023 roku, z podziałem na różne grupy beneficjentów, w zależności od ich statusu prawnego. Zestawienie uwzględnia zarówno świadczenia pieniężne na utrzymanie i naukę języka polskiego, jak i inne formy wsparcia, takie jak praca socjalna, poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne i prawne oraz pomoc w załatwianiu spraw urzędowych. Dane te pozwalają ocenić skalę pomocy i grupy objęte wsparciem w kontekście różnorodnych potrzeb cudzoziemców.

Tabela 13. Pomoc dla cudzoziemców w powiecie otwockim w 2023 r.

Wyszczególnienie	Liczba osób/rodzin*, którym przyznano decyzją świadczenia	Kwota świadczeń w zł
Pomoc dla cudzoziemców ze statusem uchodźcy - ogółem	0	0
Świadczenia pieniężne na utrzymanie	0	0
Świadczenia pieniężne na pokrycie wydatków związanych z Nauką języka polskiego	0	0
Praca socjalna, niezbędne poradnictwo psychologiczne, Pedagogiczne i prawne, pomoc w załatwianiu spraw w instytucjach i urzędach*	0	X
Pomoc dla cudzoziemców z ochroną uzupełniającą - ogółem	28	218 287
Świadczenia pieniężne na utrzymanie	28	200 983
Świadczenia pieniężne na pokrycie wydatków związanych z Nauką języka polskiego	5	17 304
Praca socjalna, niezbędne poradnictwo psychologiczne, Pedagogiczne i prawne, pomoc w załatwianiu spraw w instytucjach i urzędach*	17	X
Pomoc dla cudzoziemców przybywających na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy (w związku z nadaniem statusu uchodźcy) – ogółem	0	0
Świadczenia pieniężne na utrzymanie	0	0
Świadczenia pieniężne na pokrycie wydatków związanych z Nauką języka polskiego	0	0
Praca socjalna, niezbędne poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne i prawne, pomoc w załatwianiu spraw w instytucjach i urzędach*	0	X
Pomoc dla cudzoziemców przybywających na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy (w związku z udzieleniem ochrony uzupełniającej) – ogółem	0	0
Świadczenia pieniężne na utrzymanie	0	0
Świadczenia pieniężne na pokrycie wydatków związanych z Nauką języka polskiego	0	0
Praca socjalna, niezbędne poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne i prawne, pomoc w załatwianiu spraw w instytucjach i urzędach	0	X

Źródło: Opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie danych PCPR powiatu otwockiego

ROZDZIAŁ II

DIAGNOZA USŁUG SPOŁECZNYCH – WNIOSKI Z BADANIA ANKIETOWEGO MIESZKAŃCÓW POWIATU OTWOCKIEGO

I. Metodologia badania ankietowego oraz charakterystyka grupy badawczej

1. Metodologia badania

Na potrzeby niniejszej diagnozy zostało przeprowadzone przez firmy IBC oraz CBM Indicator we współpracy z MCPS badanie **mieszkańców** gmin i powiatów w zakresie świadczonych usług społecznych w województwie mazowieckim. Badanie miało charakter ilościowy i zostało przeprowadzone w październiku i listopadzie 2024 roku za pomocą kwestionariusza ankietowego skierowanego do mieszkańców korzystających i niekorzystających z usług społecznych. W badaniu zostało zastosowane podejście mieszane (mixed mode) obejmujące trzy techniki zbierania danych: CAWI (ankieta online), CATI (wywiady telefoniczne) oraz CAPI (wywiady bezpośrednie). **Wielkość próby dla mieszkańców powiatu otwockiego wyniosła 1020 ankietowanych** (część pytań ze względu na ich tematykę została zadana mniejszej, dedykowanej grupie mieszkańców).

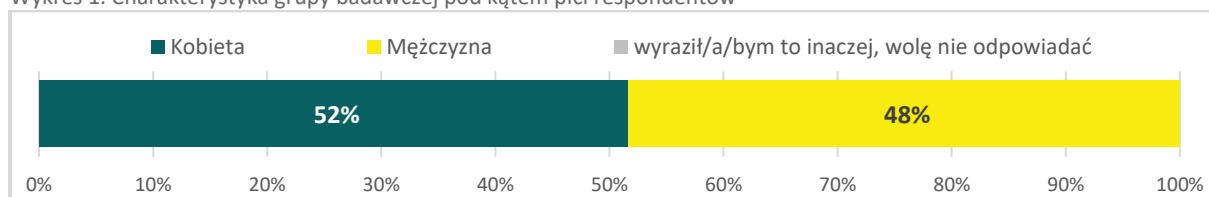
W badaniu mieszkańców gminy wyodrębniono dwie grupy: **beneficjentów usług społecznych oraz mieszkańców niekorzystających z usług społecznych**. Do grona beneficjentów zostały zaliczone osoby należące do pięciu podgrup i korzystające w ciągu ostatnich 3 lat z dedykowanych im usług społecznych:

- osoby starsze
- osoby z niepełnosprawnościami (w tym dzieci)
- osoby w kryzysie bezdomności
- osoby z problemami zdrowia psychicznego
- rodziny z dziećmi.

2. Charakterystyka grupy badawczej

Poniżej prezentujemy charakterystykę grupy badawczej w zakresie następujących zmiennych: płci, wieku, wykształcenia, sytuacji zawodowej, sytuacji materialnej respondentów. Grupa ta uczestniczyła w badaniu dotyczącym opinii mieszkańców gmin powiatu otwockiego o realizowanych usługach społecznych i zapotrzebowaniu na nie dla pięciu grup beneficjentów.

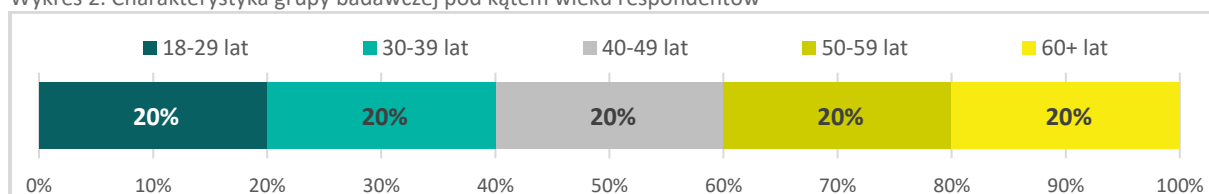
Wykres 1. Charakterystyka grupy badawczej pod kątem płci respondentów

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W przedmiotowym badaniu przeważającą grupą respondentów pod kątem płci były kobiety (stanowiły 52% badanych).

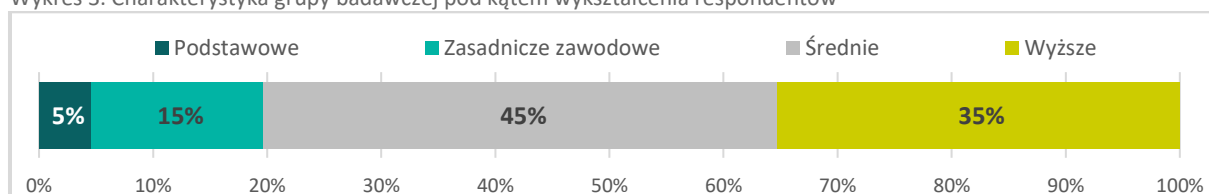
Wykres 2. Charakterystyka grupy badawczej pod kątem wieku respondentów

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W przypadku wieku respondentów nie odnotowano jednej dominującej grupy respondentów. W każdej z badanych grup wiekowych odnotowano około 20% ankietowanych.

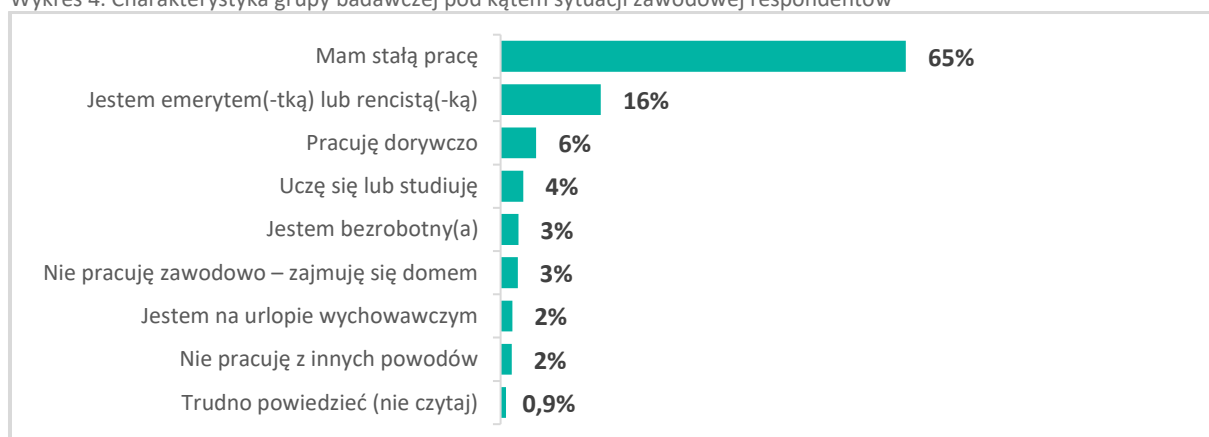
Wykres 3. Charakterystyka grupy badawczej pod kątem wykształcenia respondentów

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Analiza ankiet badawczych wykazała, że w przypadku wykształcenia respondentów to dominującymi grupami byli ci z wykształceniem średnim (45% badanych) i średnim (35% badanych).

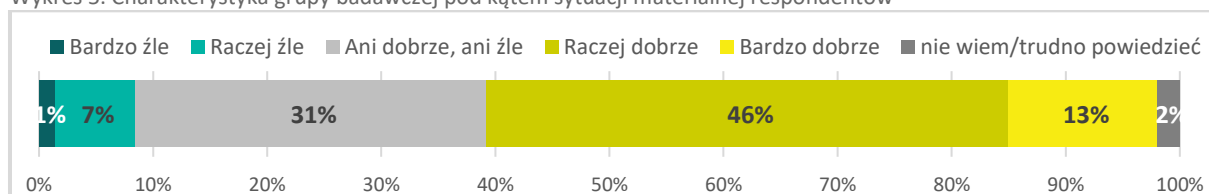
Wykres 4. Charakterystyka grupy badawczej pod kątem sytuacji zawodowej respondentów

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Jeżeli chodzi o charakterystykę grupy badawczej pod kątem sytuacji zawodowej respondentów przeważającą grupą były osoby posiadające stałą pracę (65% badanych).

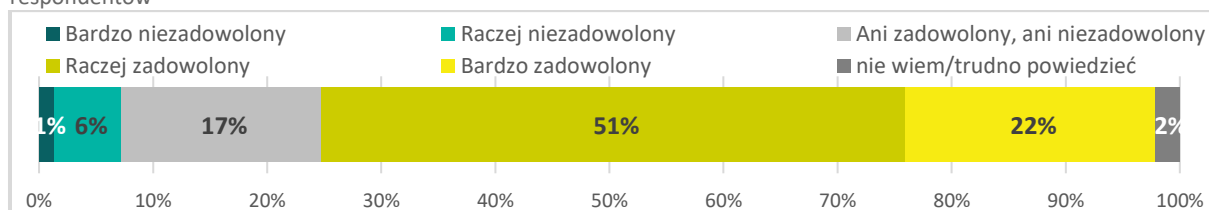
Wykres 5. Charakterystyka grupy badawczej pod kątem sytuacji materialnej respondentów

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Respondenci określili w przeważającej części swoją sytuację materialną jako raczej dobrą (46% badanych) oraz ani dobrą, ani złą (31% badanych).

Wykres 6. Charakterystyka grupy badawczej pod kątem stopnia zadowolenia zamieszkiwania na terenie gminy przez respondentów

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

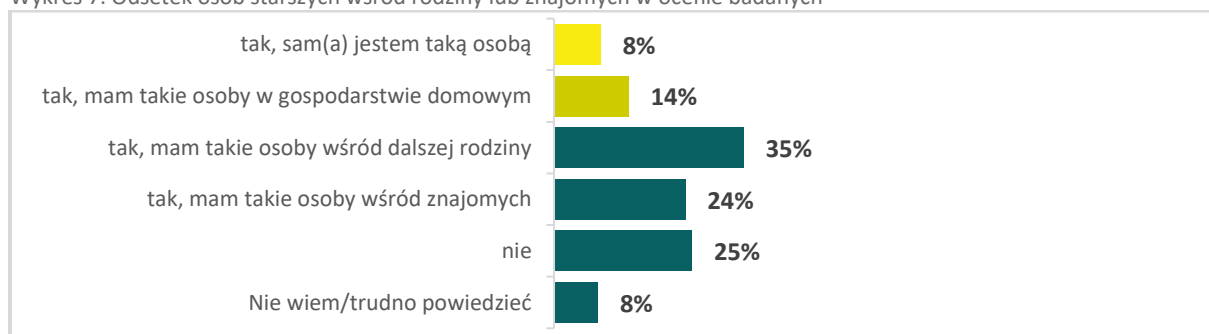
Ankietowani biorący udział w badaniu wyrazili opinię, że są raczej zadowoleni (51% badanych) oraz bardzo zadowoleni (22% badanych) z zamieszkiwania na terenie gmin powiatu otwockiego.

II. Opinie o realizowanych usługach społecznych i zapotrzebowaniu na nie w pięciu grupach beneficjentów

1. Usługi społeczne dla osób starszych

Poniżej prezentujemy wyniki analizy danych uzyskanych w badaniu dotyczącym opinii mieszkańców gmin powiatu otwockiego o realizowanych usługach społecznych i zapotrzebowaniu na nie dla osób starszych.

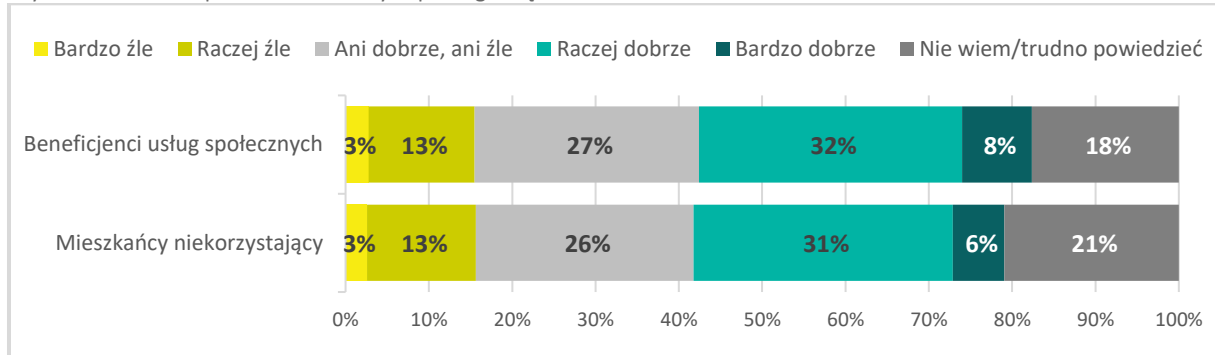
Wykres 7. Odsetek osób starszych wśród rodziny lub znajomych w ocenie badanych

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród badanych mieszkańców powiatu 8% stanowiły osoby starsze, dodatkowo 14% badanych przyznało, że ma takie osoby w gospodarstwie domowym natomiast 35% ankietowanych ma takie osoby wśród dalszej rodziny a 24% wśród znajomych.

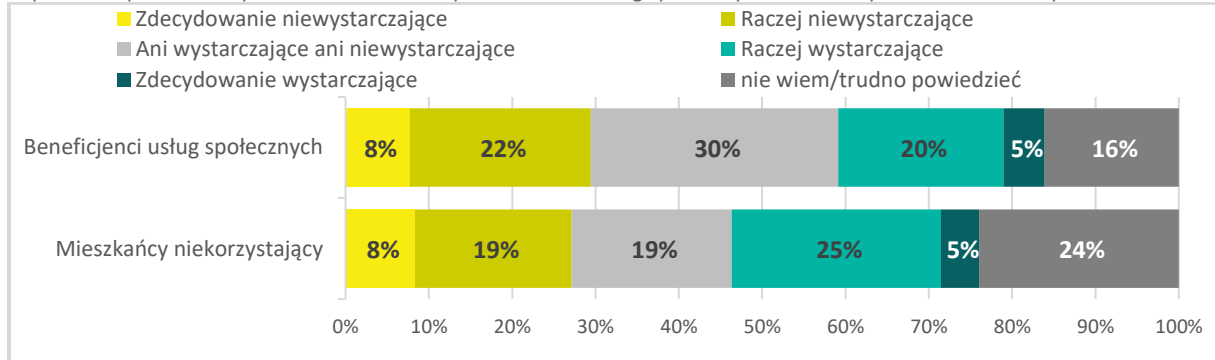
Wykres 8. Ocena wsparcia osób starszych przez gminę

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród uczestniczących w badaniu mieszkańców przeważa zdanie, że gminy powiatu otwockiego dobrze wspierają osoby starsze (40% beneficjenci usług społecznych, 37% niekorzystający z nich).

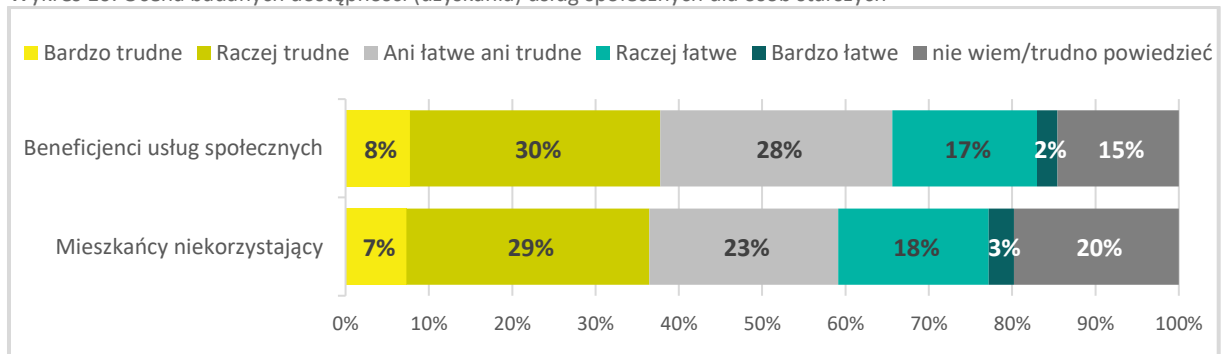
Wykres 9. Opinia badanych mieszkańców o wystarczalności usług społecznych oferowanych dla osób starszych

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Opinia o tym czy usługi oferowane przez gminy powiatu otwockiego osobom starszym są wystarczające jest podzielona. Beneficjenci usług społecznych częściej przyznają, że usługi są niewystarczające (30% ankietowanych) niż niewystarczające (25% ankietowanych), natomiast mieszkańcy niekorzystający ze wsparcia mają odwrotne zdanie (30% wystarczające, 27% niewystarczające).

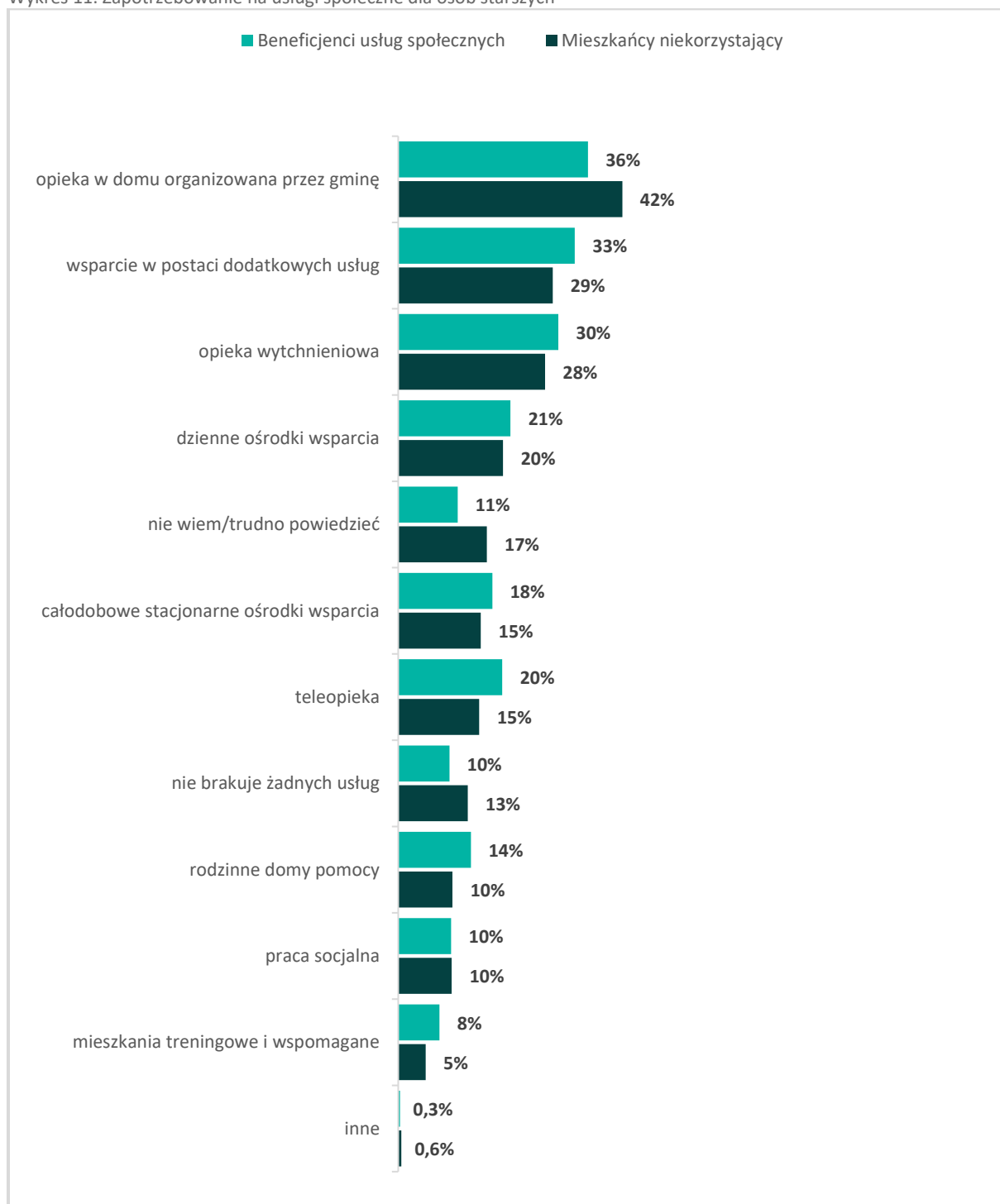
Wykres 10. Ocena badanych dostępności (uzyskania) usług społecznych dla osób starszych

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród ankietowanych przeważa zdanie, że uzyskanie usług społecznych dla osób starszych na terenie gmin powiatu otwockiego jest trudne (38% beneficjenci usług społecznych, 37% niekorzystający z nich).

Wykres 11. Zapotrzebowanie na usługi społeczne dla osób starszych

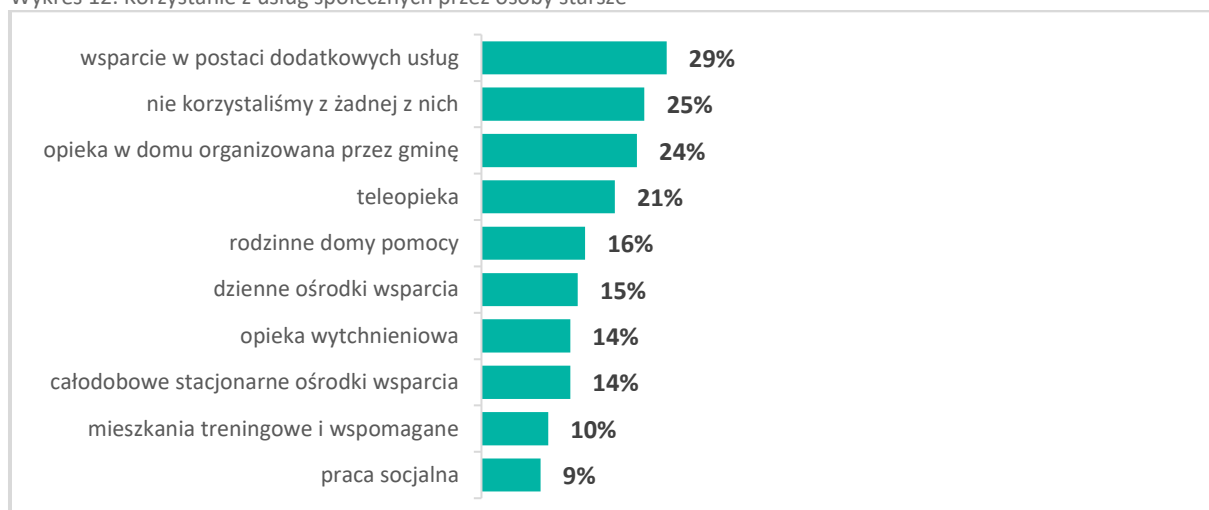

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W opinii mieszkańców powiatu najbardziej potrzebne usługi społeczne dla osób starszych to:

- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania organizowane przez gminę
- wsparcie w postaci dodatkowych usług (np. w formie dożywiania lub w zakresie transportu, dowozu itp.)
- wsparcie dla członków rodzin lub opiekunów służące ich odciążeniu (tzw. opieka wytchnieniowa).

Wykres 12. Korzystanie z usług społecznych przez osoby starsze

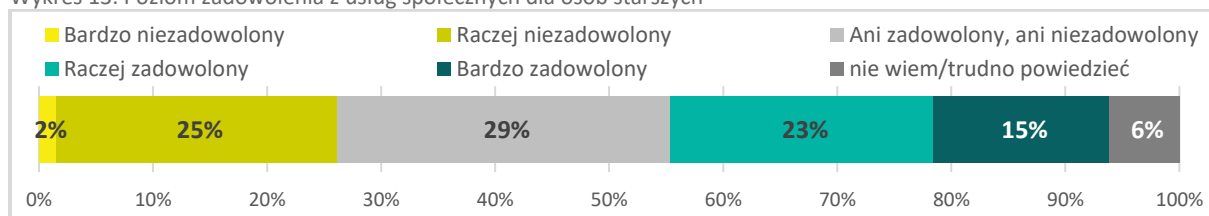

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Z analizy formularzy badawczych najczęściej osoby starsze w ciągu ostatnich 3 lat korzystały w gminach powiatu otwockiego z następujących usług:

- wsparcia w postaci dodatkowych usług (np. w formie dożywiania lub w zakresie transportu, dowozu)
- usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania organizowanych przez gminę
- teleopieki.

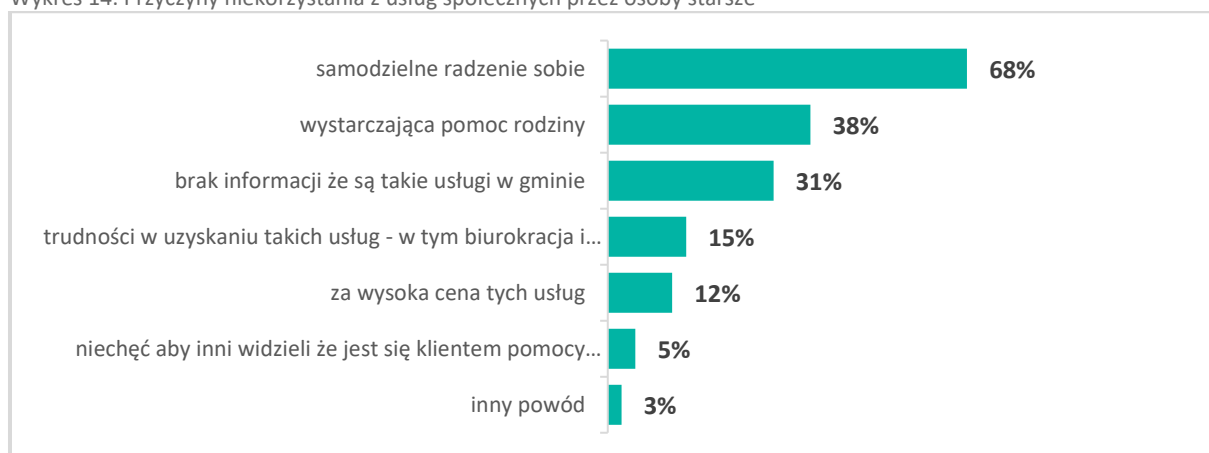
Wykres 13. Poziom zadowolenia z usług społecznych dla osób starszych

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Mieszkańcy gmin powiatu otwockiego korzystający z usług społecznych są z nich zadowoleni (38% zadowolonych do 27% niezadowolonych).

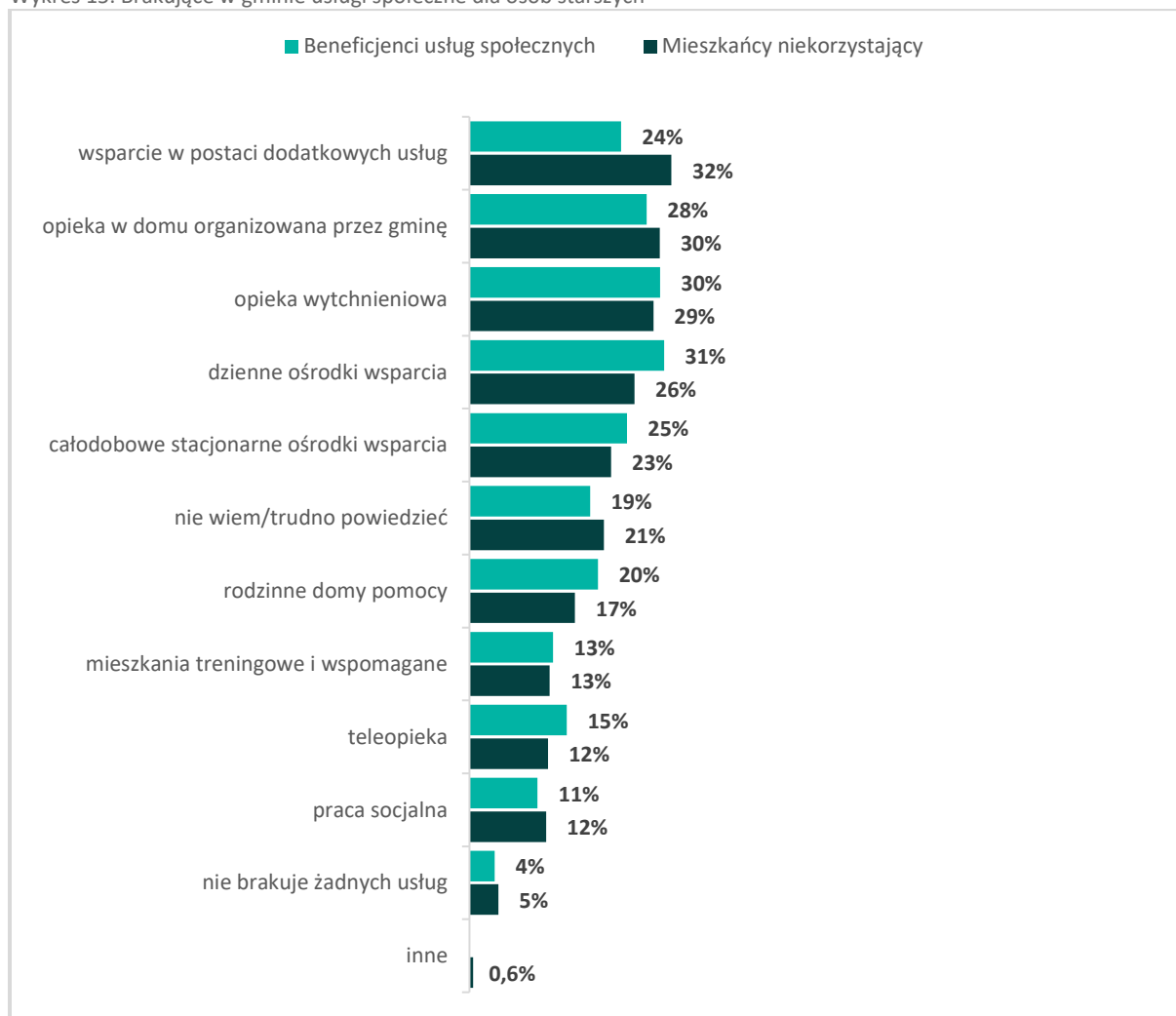
Wykres 14. Przyczyny niekorzystania z usług społecznych przez osoby starsze

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Osoby starsze, które nie były objęte usługami społecznymi, jako przyczynę niekorzystania z nich wskazywały głównie, że: radzą sobie samodzielnie (68% ankietowanych), wystarcza im pomoc rodziny (36% ankietowanych), brak jest informacji o takich usługach w gminie (31% ankietowanych).

Wykres 15. Brakujące w gminie usługi społeczne dla osób starszych

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

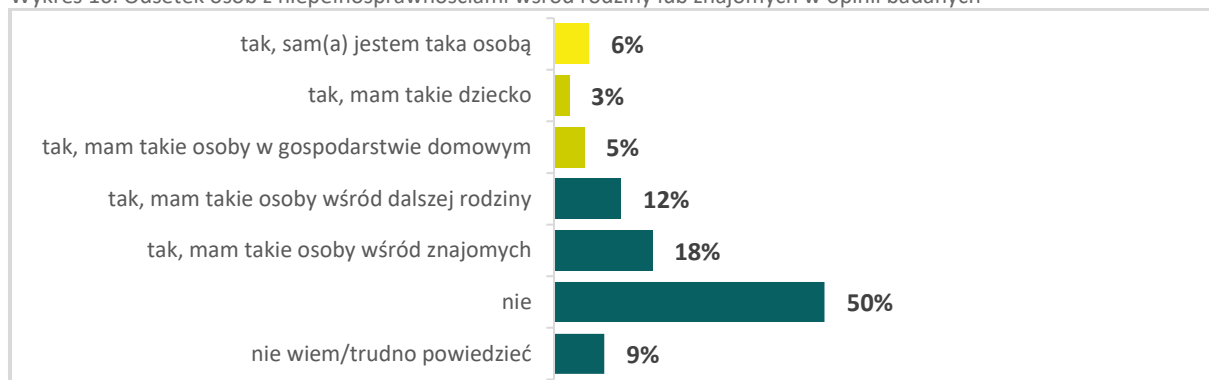
Zdaniem beneficjentów pomocy społecznej i pozostałych mieszkańców gminy najbardziej brakujące usługi społeczne dla osób starszych to:

- wsparcie w postaci dodatkowych usług (np. w formie dożywiania lub w zakresie transportu, dowozu)
- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania organizowane przez gminę
- wsparcie dla członków rodzin lub opiekunów służące ich odciążeniu (tzw. opieka wytchnieniowa)
- dzienne ośrodki wsparcia.

2. Usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami (w tym dzieci)

Poniżej prezentujemy wyniki analizy danych uzyskanych w badaniu dotyczącym opinii mieszkańców gmin powiatu otwockiego o realizowanych usługach społecznych i zapotrzebowaniu na nie dla osób z niepełnosprawnościami.

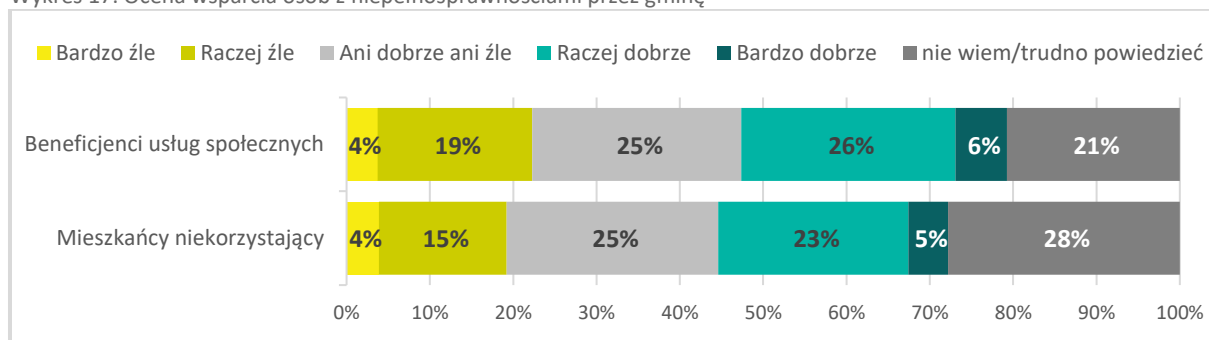
Wykres 16. Odsetek osób z niepełnosprawnościami wśród rodziny lub znajomych w opinii badanych

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród badanych mieszkańców powiatu 6% spośród nich stanowiły os. z niepełnosprawnościami. Dodatkowo 3% przyznało, że jest rodzicem dziecka z niepełnosprawnością, 5% ankieterów ma takie osoby w gospodarstwie domowym natomiast 18% badanych ma takie osoby wśród znajomych.

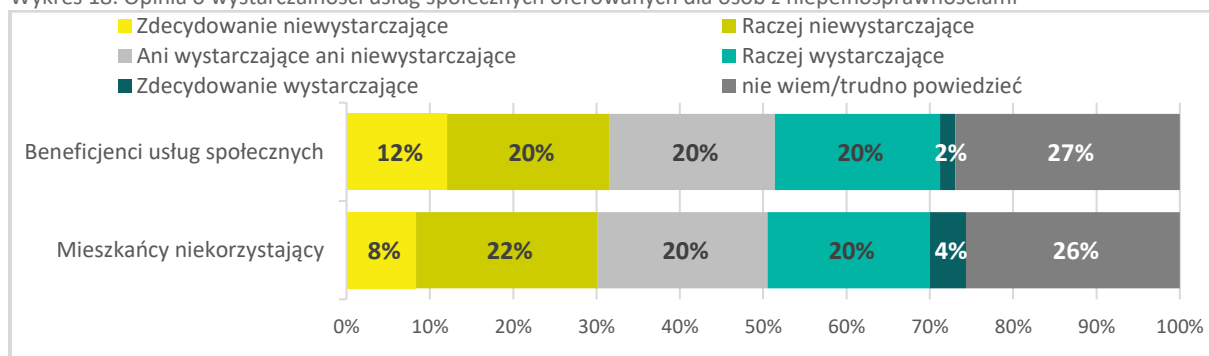
Wykres 17. Ocena wsparcia osób z niepełnosprawnościami przez gminę

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród uczestniczących w badaniu mieszkańców przeważa zdanie, że gminy powiatu otwockiego dobrze wspierają osoby z niepełnosprawnościami (32% beneficjenci usług społecznych, 28% niekorzystający z nich).

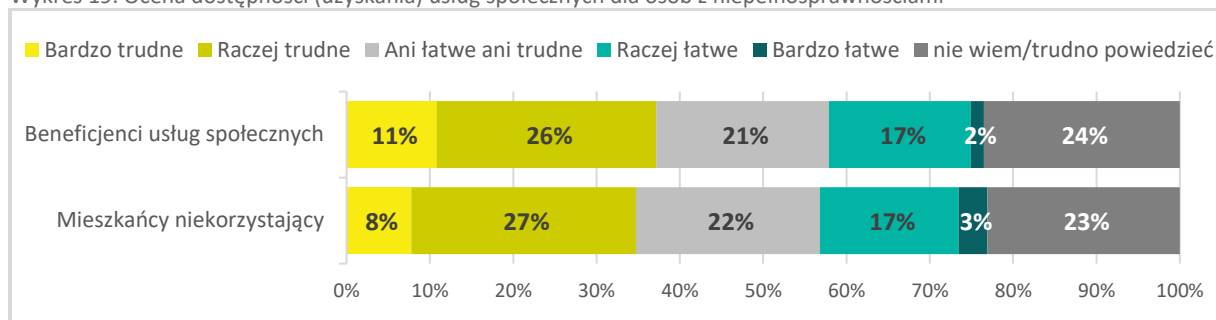
Wykres 18. Opinia o wystarczalności usług społecznych oferowanych dla osób z niepełnosprawnościami

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Pośród badanych mieszkańców przeważa opinia o tym, że usługi oferowane przez gminy powiatu otwockiego dla osób z niepełnosprawnościami są niewystarczające (32% beneficjenci usług społecznych, 30% niekorzystający z nich).

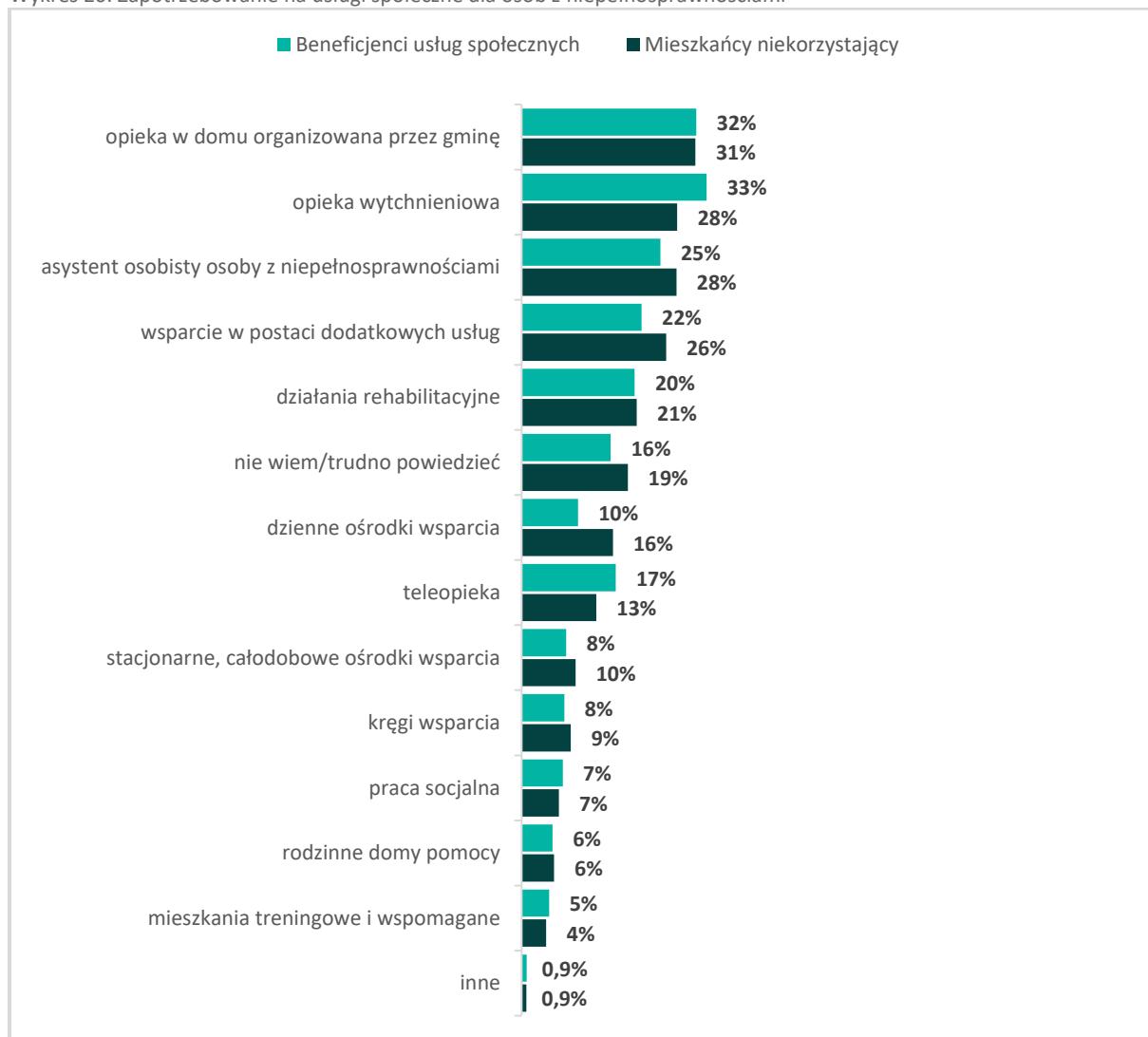
Wykres 19. Ocena dostępności (uzyskania) usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród badanych mieszkańców przeważa zdanie, że uzyskanie usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami na terenie gmin powiatu otwockiego jest trudne (37% beneficjenci usług społecznych, 35% niekorzystający z nich).

Wykres 20. Zapotrzebowanie na usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami

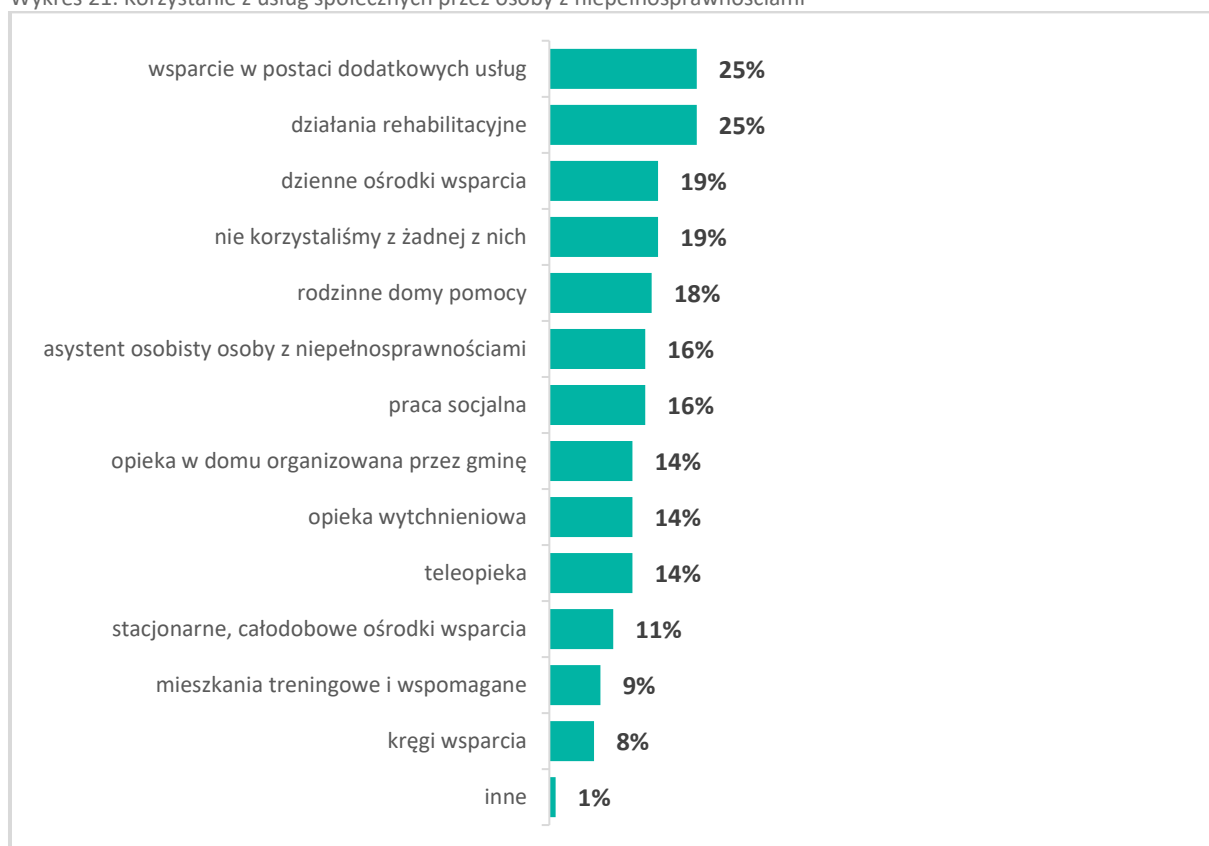

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W opinii mieszkańców gmin powiatu otwockiego najbardziej potrzebne usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami to:

- opieka w domu organizowana przez gminę
- wsparcie dla członków rodzin lub opiekunów służące ich odciążeniu (tzw. opieka wytchnieniowa)
- pomoc profesjonalisty (lub pomoc wolontariusza) w postaci asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnościami.

Wykres 21. Korzystanie z usług społecznych przez osoby z niepełnosprawnościami

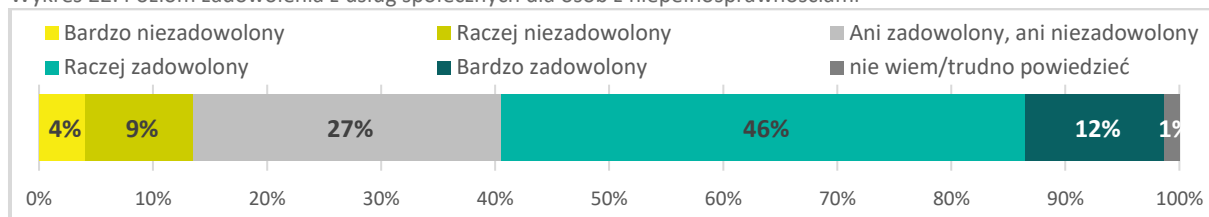

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Ankietowani uznali, że najczęściej osoby z niepełnosprawnościami w ciągu ostatnich 3 lat korzystali z następujących usług:

- asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnościami
- wsparcia dla członków rodzin lub opiekunów służących ich odciążeniu (tzw. opieki wytchnieniowej)
- wsparcia w postaci dodatkowych usług (np. w formie dożywiania lub w zakresie transportu, dowozu)
- dziennych ośrodków wsparcia
- rodzinnych domów pomocy.

Wykres 22. Poziom zadowolenia z usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Ankietowani mieszkańcy gmin powiatu otwockiego, korzystający z usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami stwierdzili, że w większości jest z nich zadowolona (58% zadowolonych do 13% niezadowolonych).

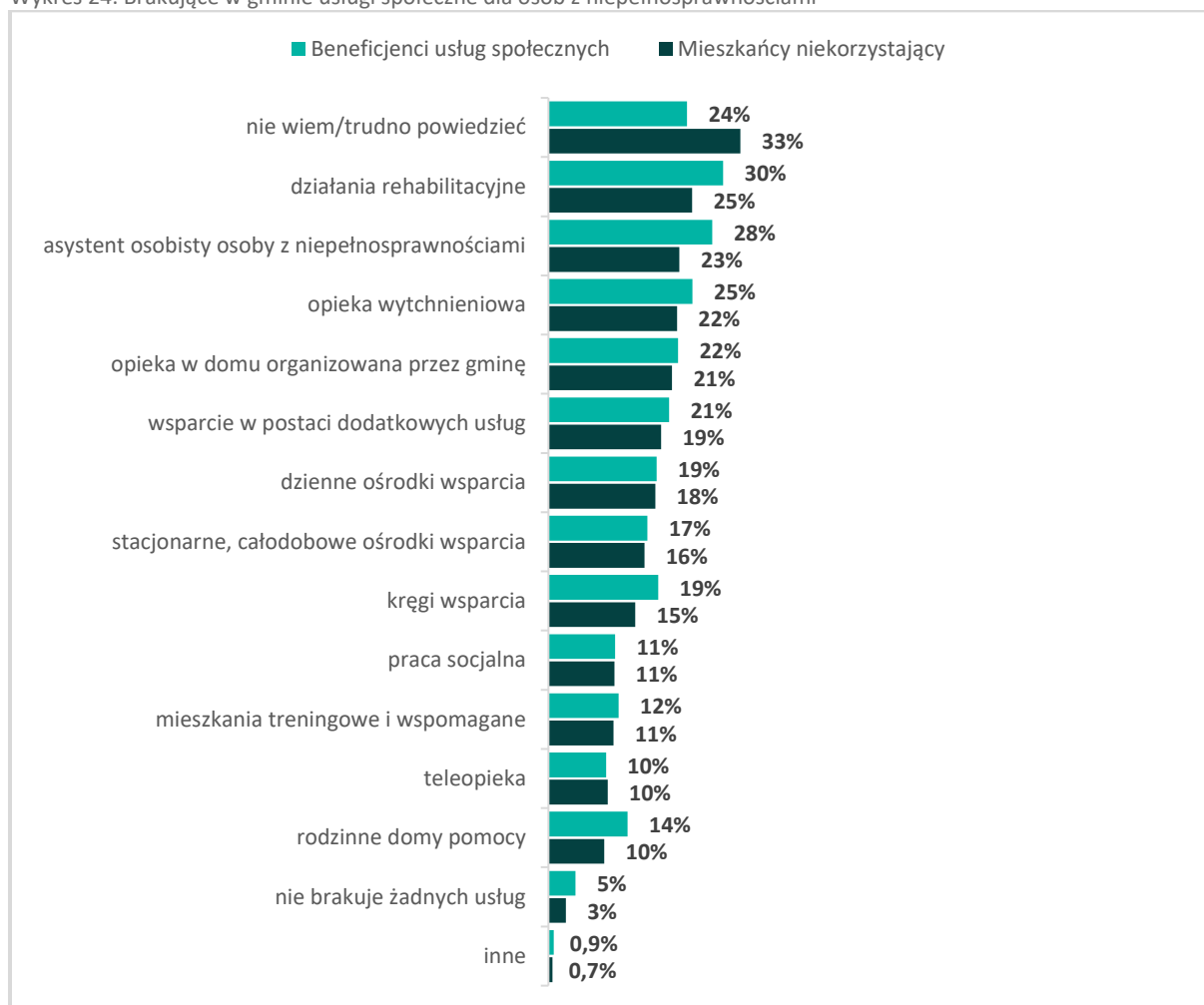
Wykres 23. Przyczyny niekorzystania z usług społecznych przez osoby z niepełnosprawnościami

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Osoby z niepełnosprawnościami, które nie były objęte usługami społecznymi jako przyczynę niekorzystania z nich wskazywały na: radzenie sobie samodzielnie (57% ankietowanych) brak informacji o świadczeniu takich usług w gminie (42% ankietowanych), oraz na trudności w uzyskaniu dostępu takich usług, w tym: biurokracja i długi czas oczekiwania na decyzje (37% ankietowanych).

Wykres 24. Brakujące w gminie usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

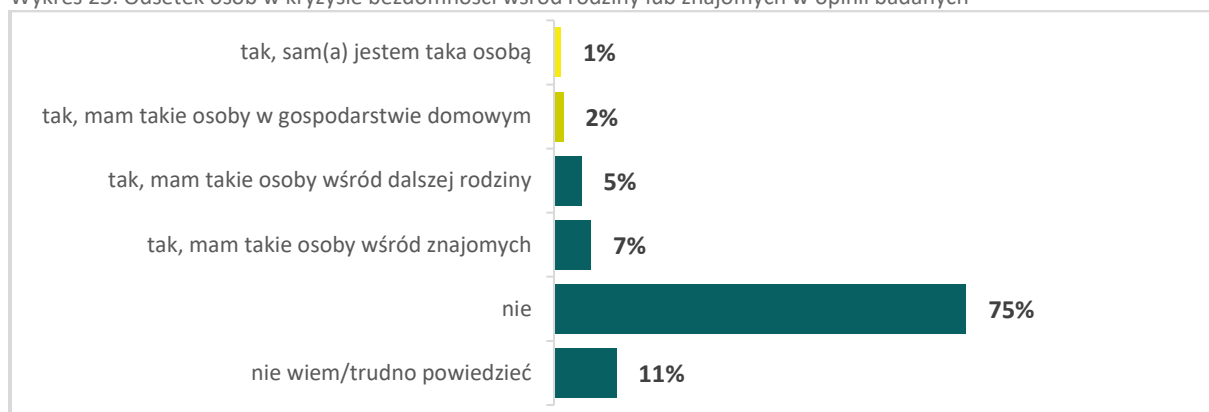
Zdaniem beneficjentów pomocy społecznej i pozostałych mieszkańców gmin powiatu otwockiego najbardziej brakujące usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami to:

- asystent osobisty osoby z niepełnosprawnościami
- wsparcie dla członków rodzin lub opiekunów służące ich odciążeniu (tzw. opieka wytchnieniowa)
- działania rehabilitacyjne.

3. Usługi społeczne dla osób w kryzysie bezdomności

Poniżej prezentujemy wyniki analizy danych uzyskanych w badaniu dotyczącym opinii mieszkańców gmin powiatu otwockiego o realizowanych usługach społecznych i zapotrzebowaniu na nie dla osób w kryzysie bezdomności.

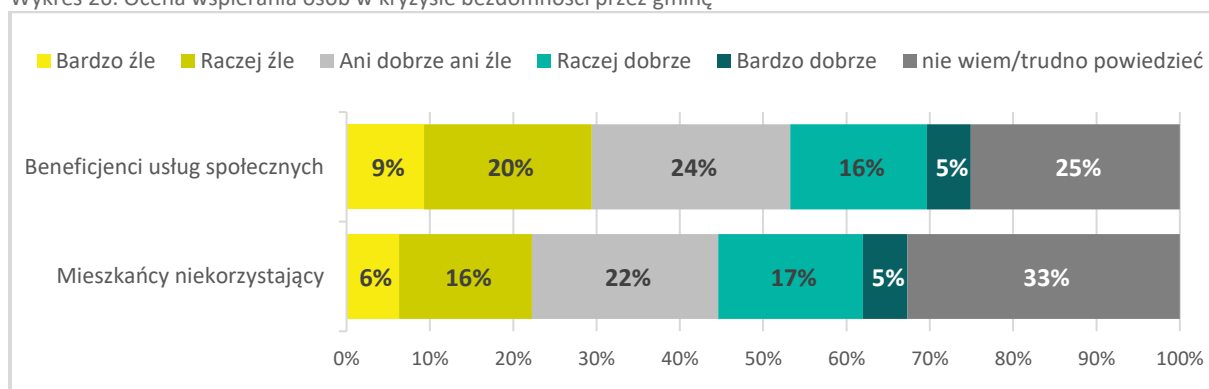
Wykres 25. Odsetek osób w kryzysie bezdomności wśród rodziny lub znajomych w opinii badanych

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród badanych mieszkańców gmin powiatu otwockiego niespełna 1% spośród nich stanowiły osoby w kryzysie bezdomności. Dodatkowo 2% badanych przyznało, że ma takie osoby w gospodarstwie domowym, 5% ankietowanych ma takie osoby wśród dalszej rodziny, natomiast 7% wskazało na takie osoby wśród znajomych.

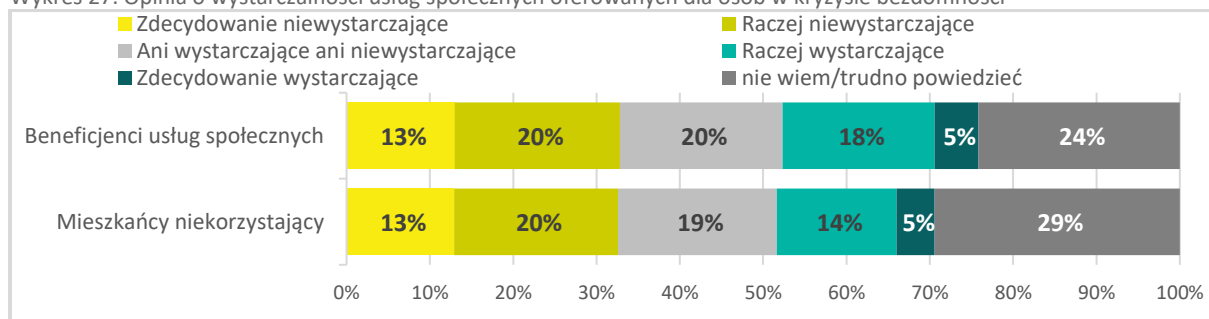
Wykres 26. Ocena wspierania osób w kryzysie bezdomności przez gminę

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród ankietowanych mieszkańców raczej przeważa zdanie, że gminy powiatu otwockiego źle wspierają osoby w kryzysie bezdomności (29% beneficjenci usług społecznych, 22% niekorzystający z nich).

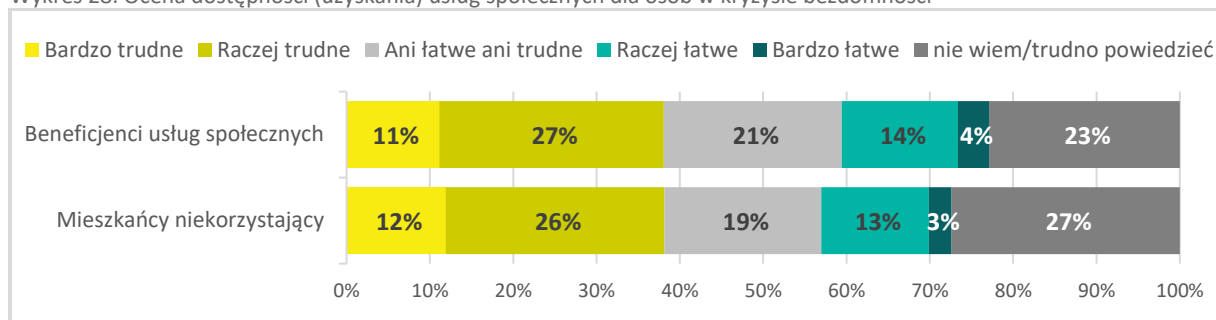
Wykres 27. Opinia o wystarczalności usług społecznych oferowanych dla osób w kryzysie bezdomności

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Ankietowani wskazali także, że usługi oferowane osobom w kryzysie bezdomności przez gmin powiatu otwockiego są niewystarczające (33% beneficjenci usług społecznych, 33% niekorzystający z nich).

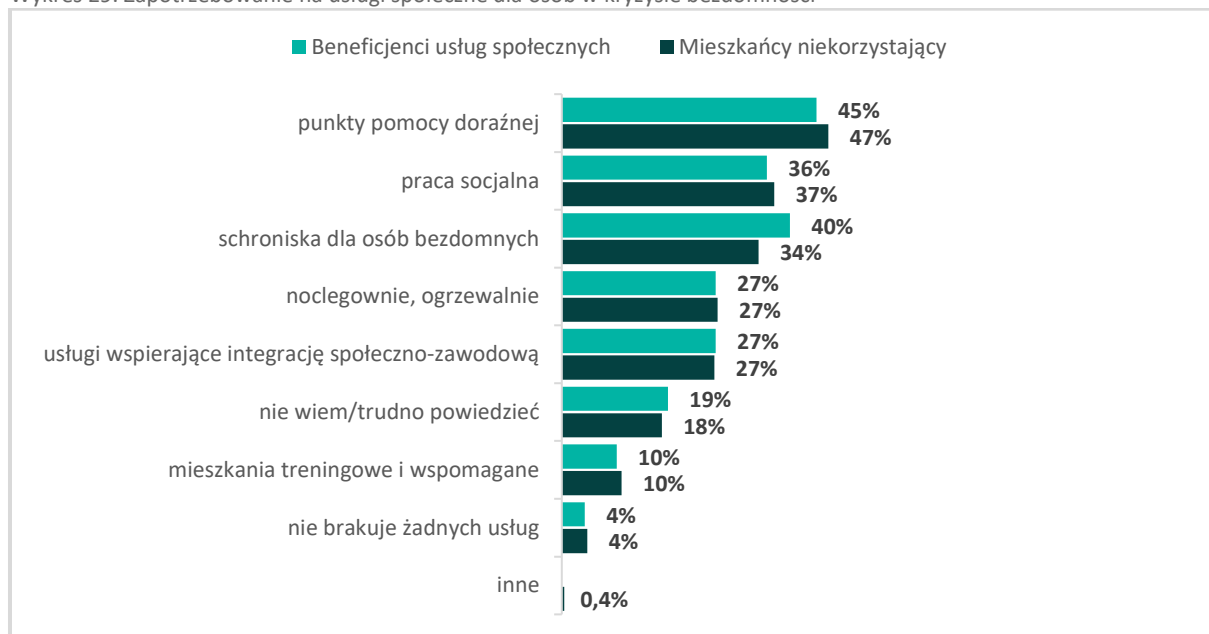
Wykres 28. Ocena dostępności (uzyskania) usług społecznych dla osób w kryzysie bezdomności

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród badanych mieszkańców przeważa zdanie, że uzyskanie usług społecznych dla osób w kryzysie bezdomności na terenie gmin powiatu otwockiego jest trudne (38% beneficjenci usług społecznych, 38% niekorzystający z nich).

Wykres 29. Zapotrzebowanie na usługi społeczne dla osób w kryzysie bezdomności

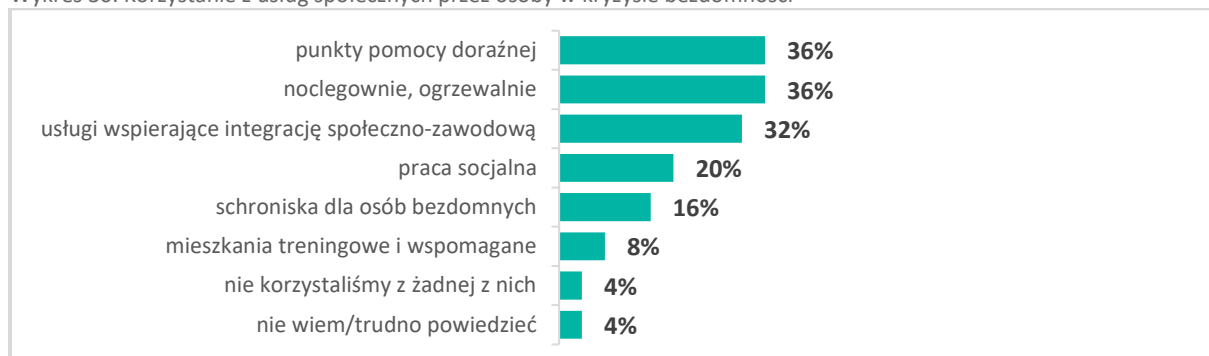

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W opinii mieszkańców gmin powiatu otwockiego najbardziej potrzebne usługi społeczne dla osób w kryzysie bezdomności to:

- punkty pomocy doraźnej
- schroniska dla osób bezdomnych
- praca socjalna z osobami pozostającymi w kryzysie bezdomności.

Wykres 30. Korzystanie z usług społecznych przez osoby w kryzysie bezdomności

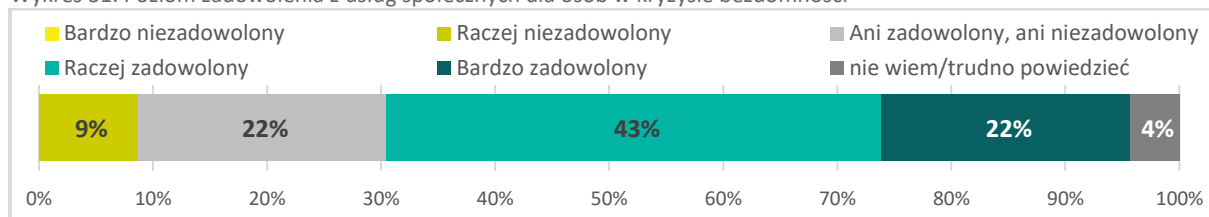

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Z analizy materiału badawczego wynika, że najczęściej osoby w kryzysie bezdomności z terenu gmin powiatu otwockiego w ciągu ostatnich 3 lat korzystały z następujących usług:

- punktów pomocy doraźnej
- noclegowni, ogrzewalni
- usług wspierających integrację społeczno-zawodową.

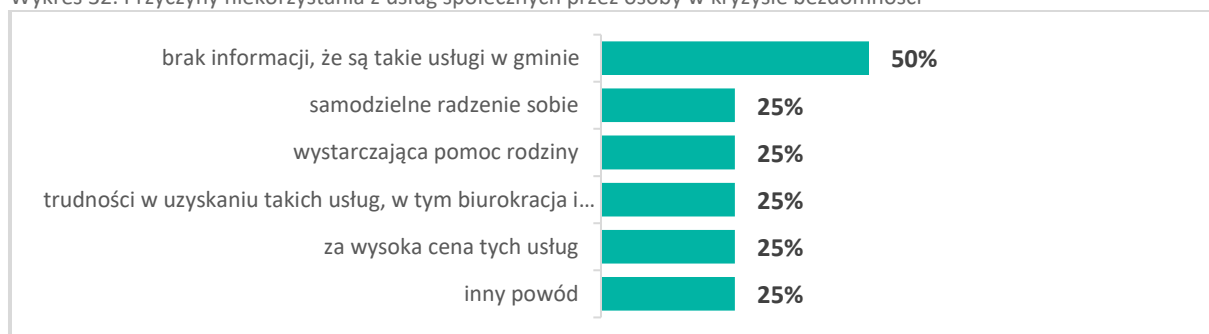
Wykres 31. Poziom zadowolenia z usług społecznych dla osób w kryzysie bezdomności

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Osoby w kryzysie bezdomności korzystające z usług społecznych wyrazili opinię, że są z nich zadowolone.

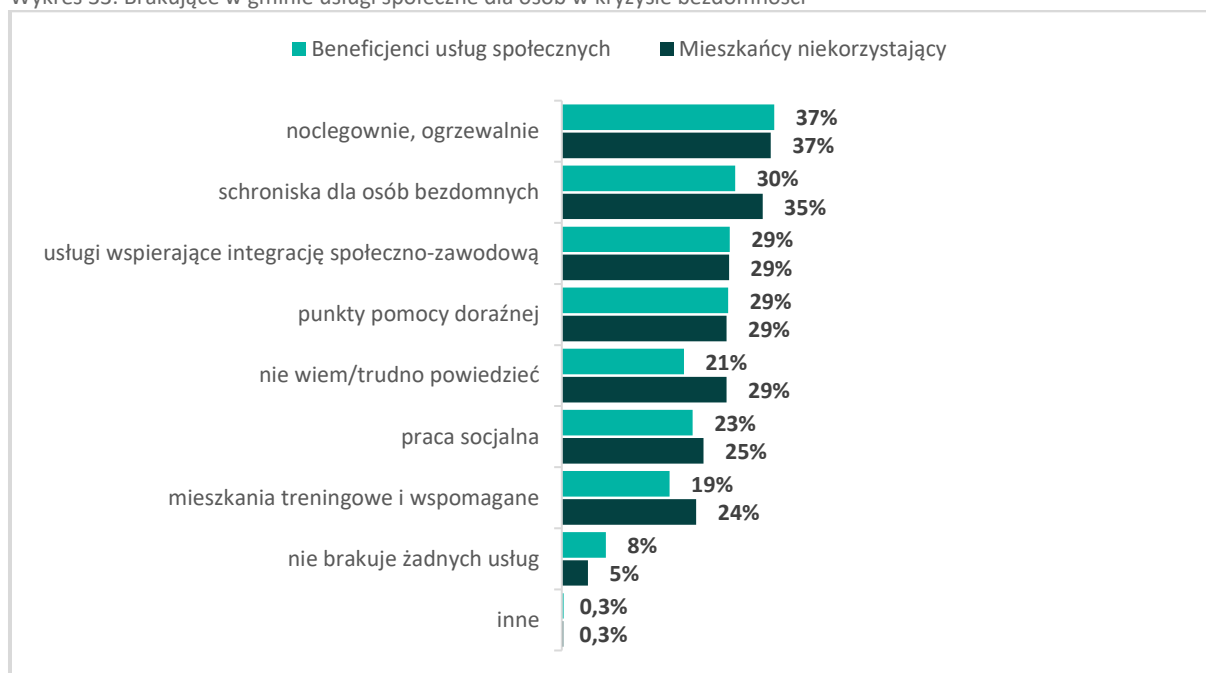
Wykres 32. Przyczyny niekorzystania z usług społecznych przez osoby w kryzysie bezdomności

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Osoby w kryzysie bezdomności, które nie skorzystały z usług społecznych dla nich przeznaczonych jako przyczynę głównie wskazywały na brak informacji, że są takie usługi w gminie (50%).

Wykres 33. Brakujące w gminie usługi społeczne dla osób w kryzysie bezdomności

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

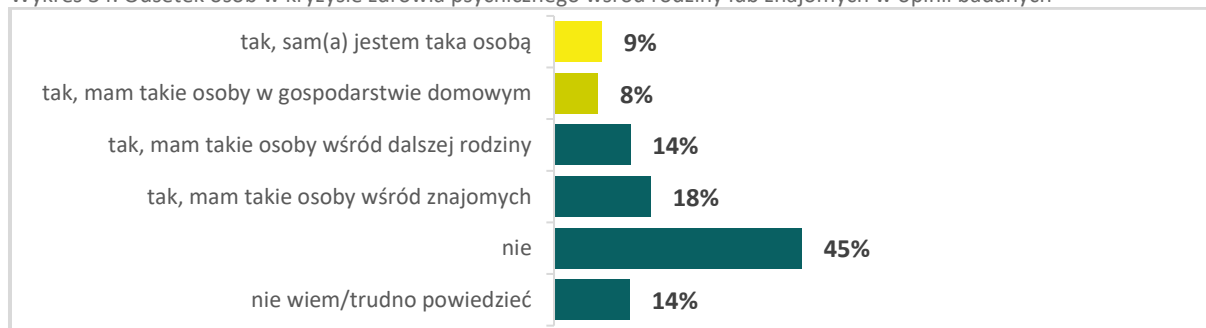
Zdaniem beneficjentów pomocy społecznej i pozostałych mieszkańców gmin powiatu otwockiego najbardziej brakuje następujących usług społecznych dla osób w kryzysie bezdomności:

- noclegowni, ogrzewalni
- schronisk dla osób bezdomnych
- usług wspierających integrację społeczno-zawodową osób w kryzysie bezdomności
- punktów pomocy doraźnej.

4. Usługi społeczne dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego

Poniżej prezentujemy wyniki analizy danych uzyskanych w badaniu dotyczącym opinii mieszkańców gmin powiatu otwockiego o realizowanych usługach społecznych i zapotrzebowaniu na nie dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego.

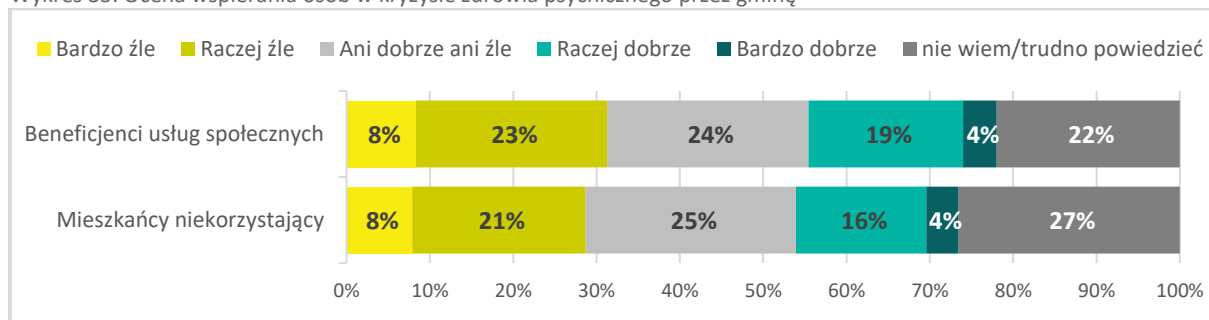
Wykres 34. Odsetek osób w kryzysie zdrowia psychicznego wśród rodziny lub znajomych w opinii badanych

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród badanych mieszkańców 9% stanowiły osoby w kryzysie zdrowia psychicznego. Dodatkowo 8% ankietowanych przyznało, że ma takie osoby w gospodarstwie domowym, 14% uczestników badania przyznało, że ma takie osoby wśród dalszej rodziny, a 18% wśród znajomych.

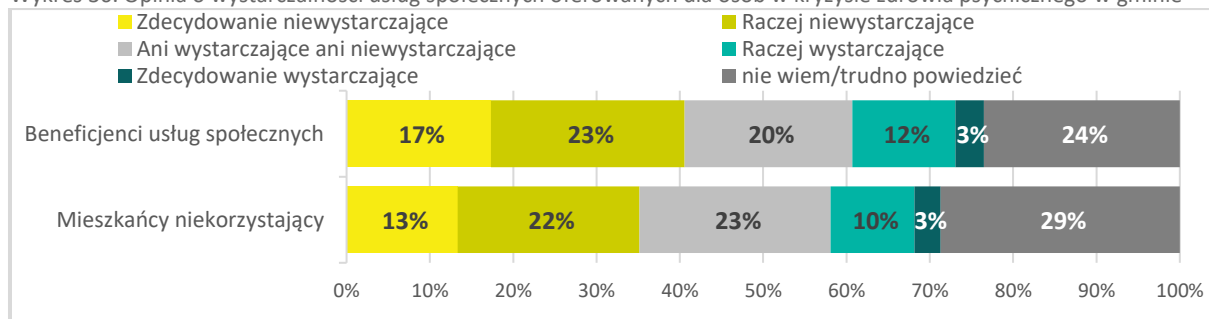
Wykres 35. Ocena wspierania osób w kryzysie zdrowia psychicznego przez gminę

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród mieszkańców przeważa zdanie, że gminy powiatu otwockiego źle wspierają osoby w kryzysie zdrowia psychicznego (31% beneficjenci usług społecznych, 29% niekorzystający z nich).

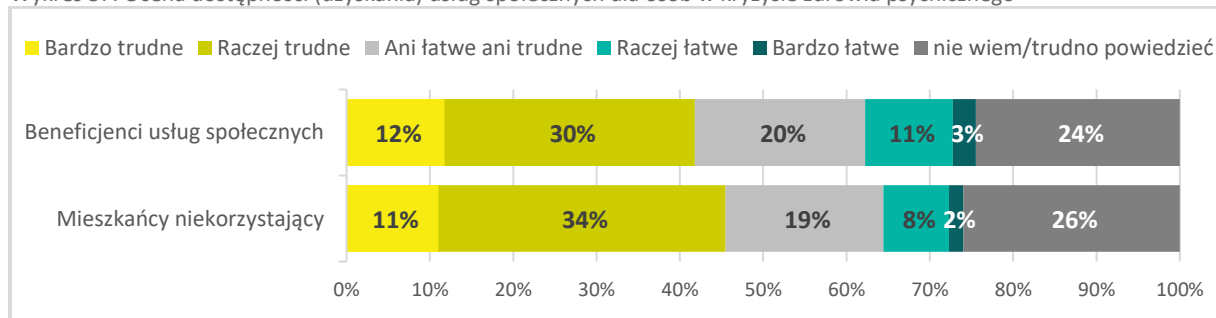
Wykres 36. Opinia o wystarczalności usług społecznych oferowanych dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego w gminie

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Uczestniczący w badaniu mieszkańcy stwierdzili, że usługi oferowane osobom w kryzysie zdrowia psychicznego przez gmin powiatu otwockiego są niewystarczające (40% beneficjenci usług społecznych, 35% niekorzystający z nich).

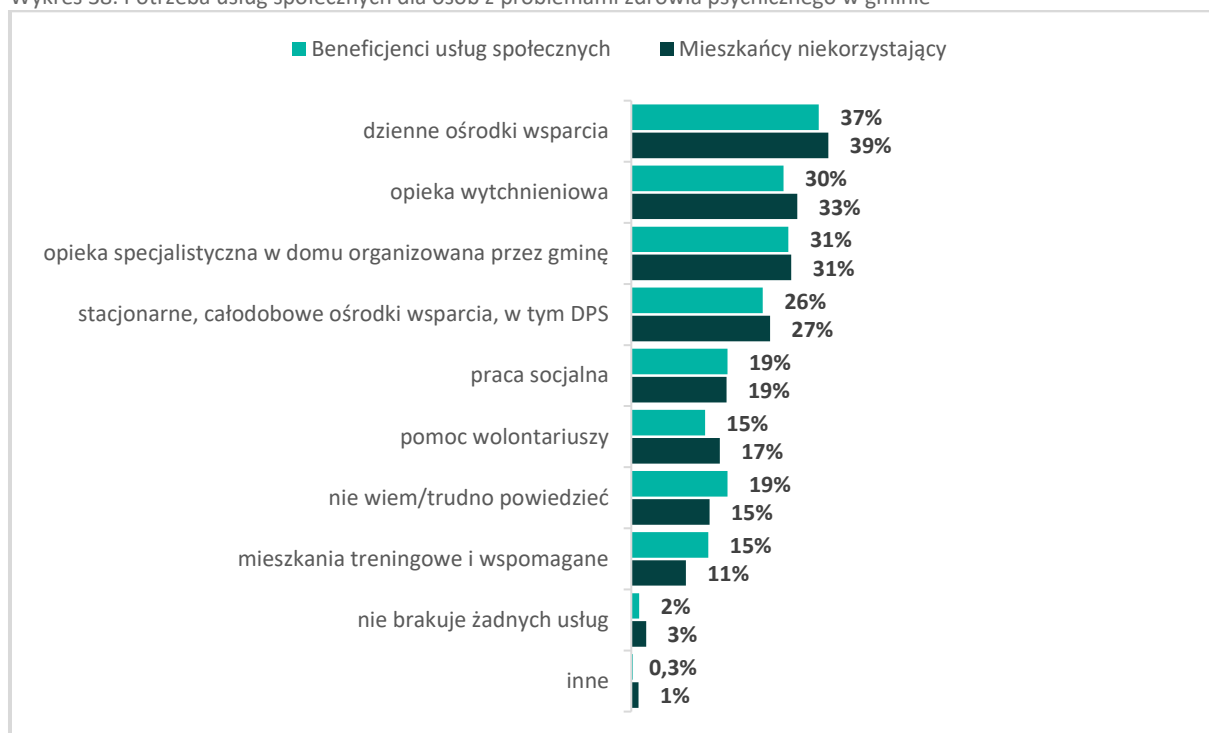
Wykres 37. Ocena dostępności (uzyskania) usług społecznych dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród ankietowanych mieszkańców przeważa zdanie, że uzyskanie usług społecznych dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego na terenie gmin powiatu otwockiego jest trudne (32% beneficjenci usług społecznych, 45% niekorzystający z nich).

Wykres 38. Potrzeba usług społecznych dla osób z problemami zdrowia psychicznego w gminie

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W opinii mieszkańców gmin powiatu otwockiego najbardziej potrzebne usługi społeczne dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego to:

- **dzienne ośrodki wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi**
- **wsparcie dla członków rodzin lub opiekunów służące ich odciążeniu (tzw. opieka wytchnieniowa)**
- **specjalistyczne usługi świadczone w miejscu zamieszkania przez gminę.**

Wykres 39. Korzystanie z usług społecznych dla osób z problemami zdrowia psychicznego

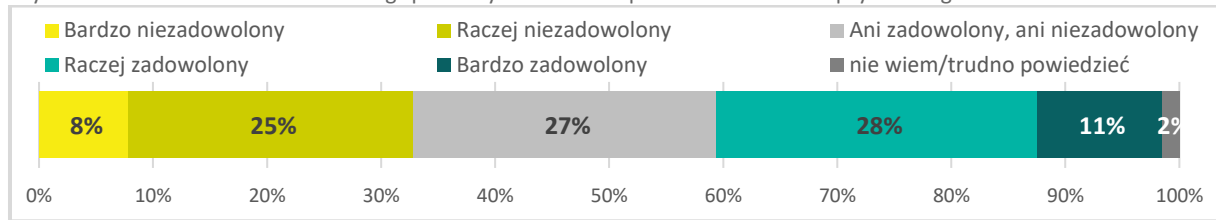
Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Z analizy materiału badawczego wynika, że najczęściej osoby w kryzysie zdrowia psychicznego z terenu gmin powiatu otwockiego w ciągu ostatnich 3 lat korzystały z następujących usług:

- **dziennych ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi**

- stacjonarnych, całodobowych ośrodków wsparcia.

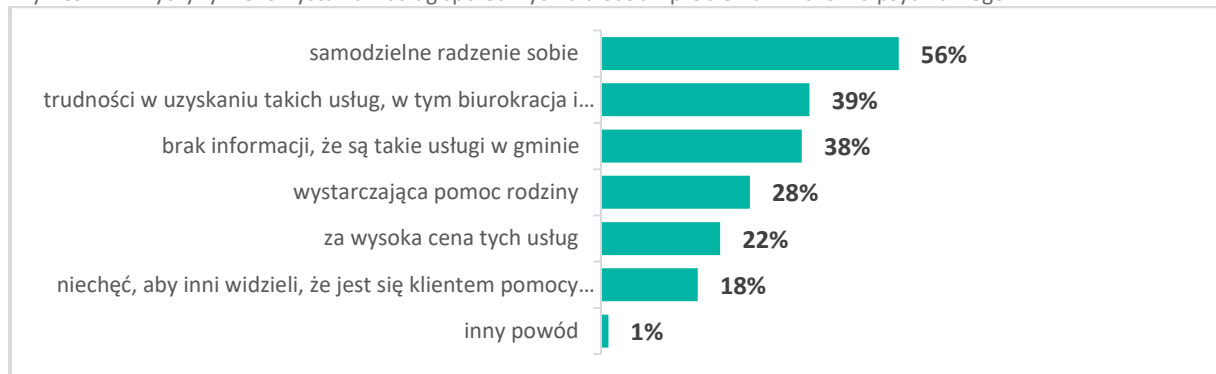
Wykres 40. Poziom zadowolenia z usług społecznych dla osób z problemami zdrowia psychicznego

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Pośród ankietowanych z terenu gmin powiatu otwockiego korzystających z usług społecznych dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego większość wyraziło swoje zadowolenie z poziomu ich świadczenia (39% zadowolonych do 33% niezadowolonych).

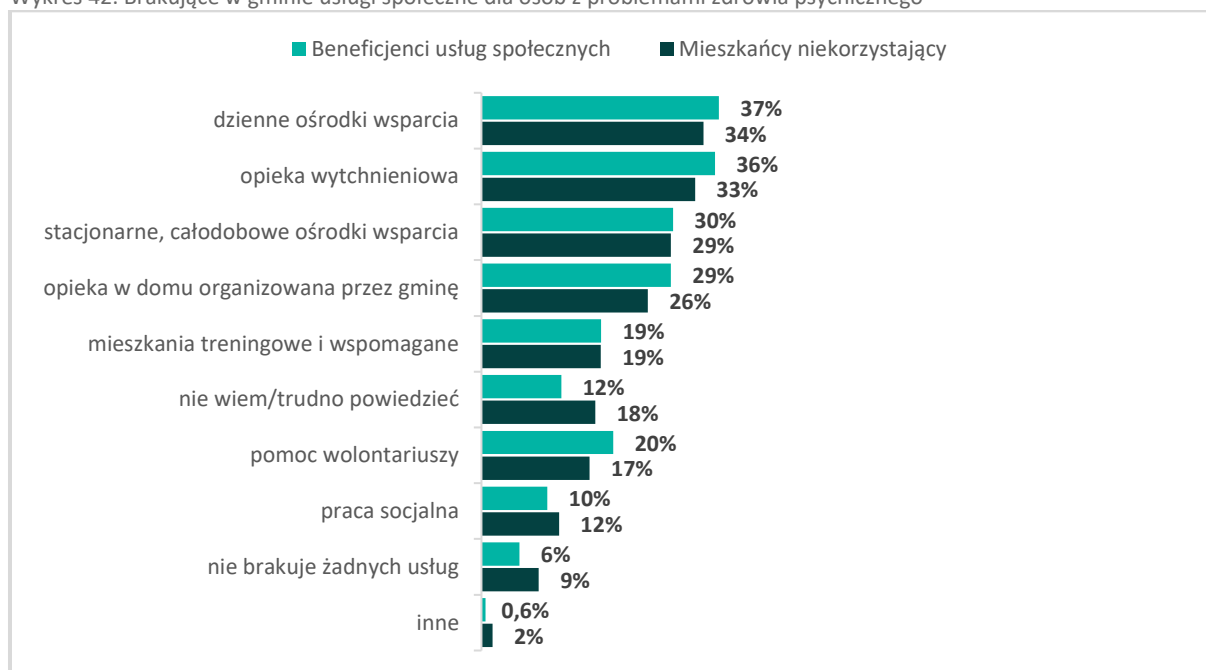
Wykres 41. Przyczyny niekorzystania z usług społecznych dla osób z problemami zdrowia psychicznego

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Osoby z problemami zdrowia psychicznego, które nie były objęte usługami społecznymi jako przyczynę niekorzystania z nich głównie wskazywały na: samodzielne radzenie sobie (56% ankietowanych), trudności w uzyskaniu takich usług, w tym biurokracja długi czas oczekiwania na decyzje (39% ankietowanych) oraz brak informacji, że są takie usługi w gminie (38% ankietowanych).

Wykres 42. Brakujące w gminie usługi społeczne dla osób z problemami zdrowia psychicznego

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

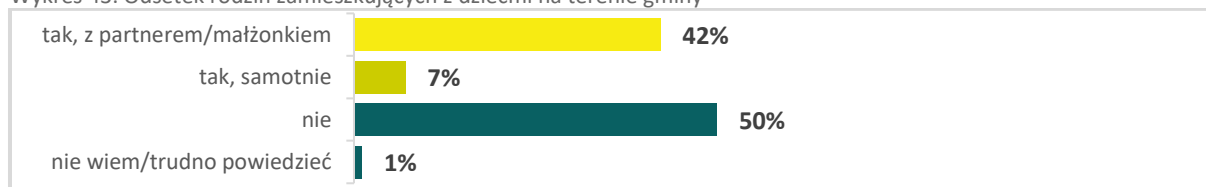
Zdaniem beneficjentów i pozostałych mieszkańców gmin powiatu otwockiego najbardziej brakujące usługi społeczne dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego to:

- dzienne ośrodki wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi
- wsparcie dla członków rodzin lub opiekunów służące ich odciążeniu (tzw. opieka wytchnieniowa)
- stacjonarne, całodobowe ośrodki wsparcia.

5. Usługi społeczne dla rodzin z dziećmi

Poniżej prezentujemy wyniki analizy danych uzyskanych w badaniu dotyczącym opinii mieszkańców gmin powiatu otwockiego o realizowanych usługach społecznych i zapotrzebowaniu na nie dla rodzin z dziećmi.

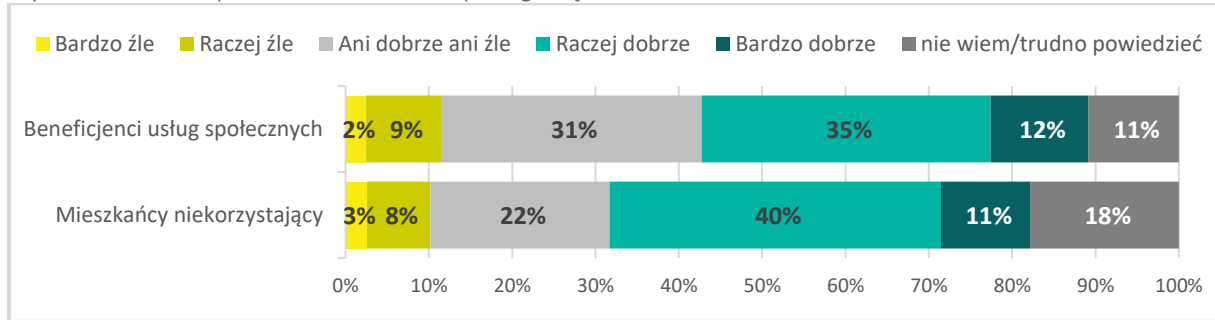
Wykres 43. Odsetek rodzin zamieszkujących z dziećmi na terenie gminy

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród badanych mieszkańców powiatu 42% ankietowanych stanowiły rodziny z dziećmi. Dodatkowo 7% uczestników badania przyznało, że mieszka samotnie z dziećmi, natomiast 50% ankietowanych nie posiada dzieci.

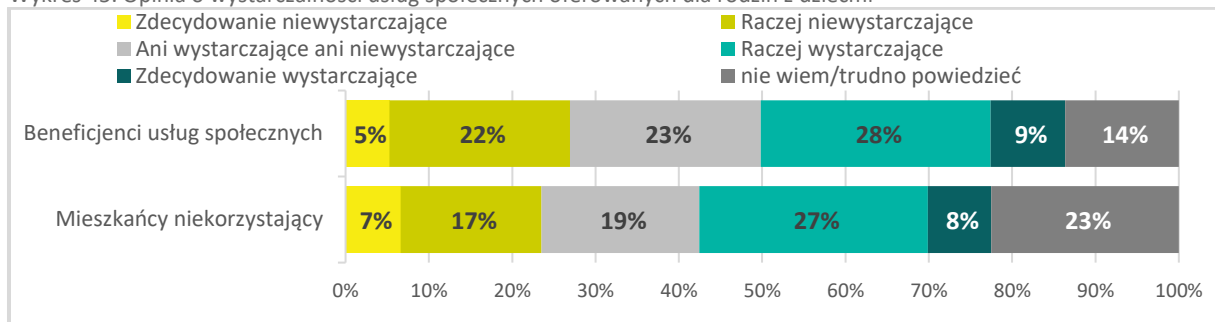
Wykres 44. Ocena wspierania rodzin z dziećmi przez gminę

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród mieszkańców przeważa zdanie, że gminy powiatu otwockiego dobrze wspierają rodziny z dziećmi (47% beneficjenci usług społecznych, 51% niekorzystający z nich).

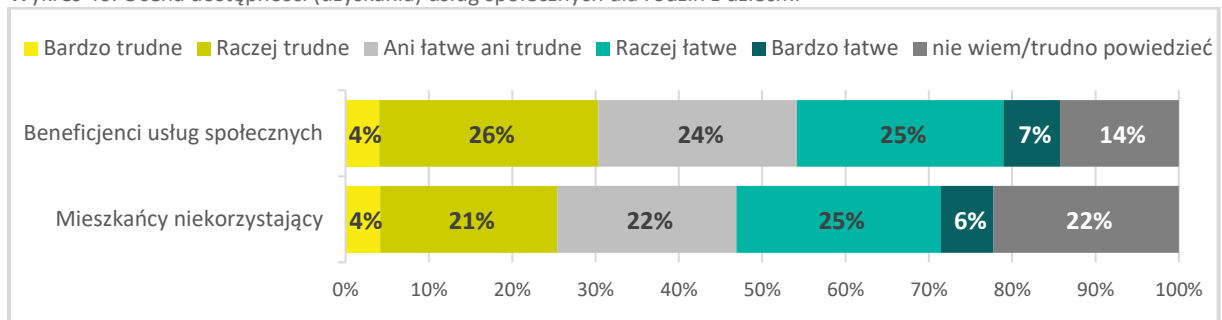
Wykres 45. Opinia o wystarczalności usług społecznych oferowanych dla rodzin z dziećmi

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród uczestników procesu badawczego przeważa opinia o tym, że usługi oferowane rodzinom z dziećmi przez gminy powiatu otwockiego są wystarczające (37% usług społecznych społecznej, 35% niekorzystający z nich).

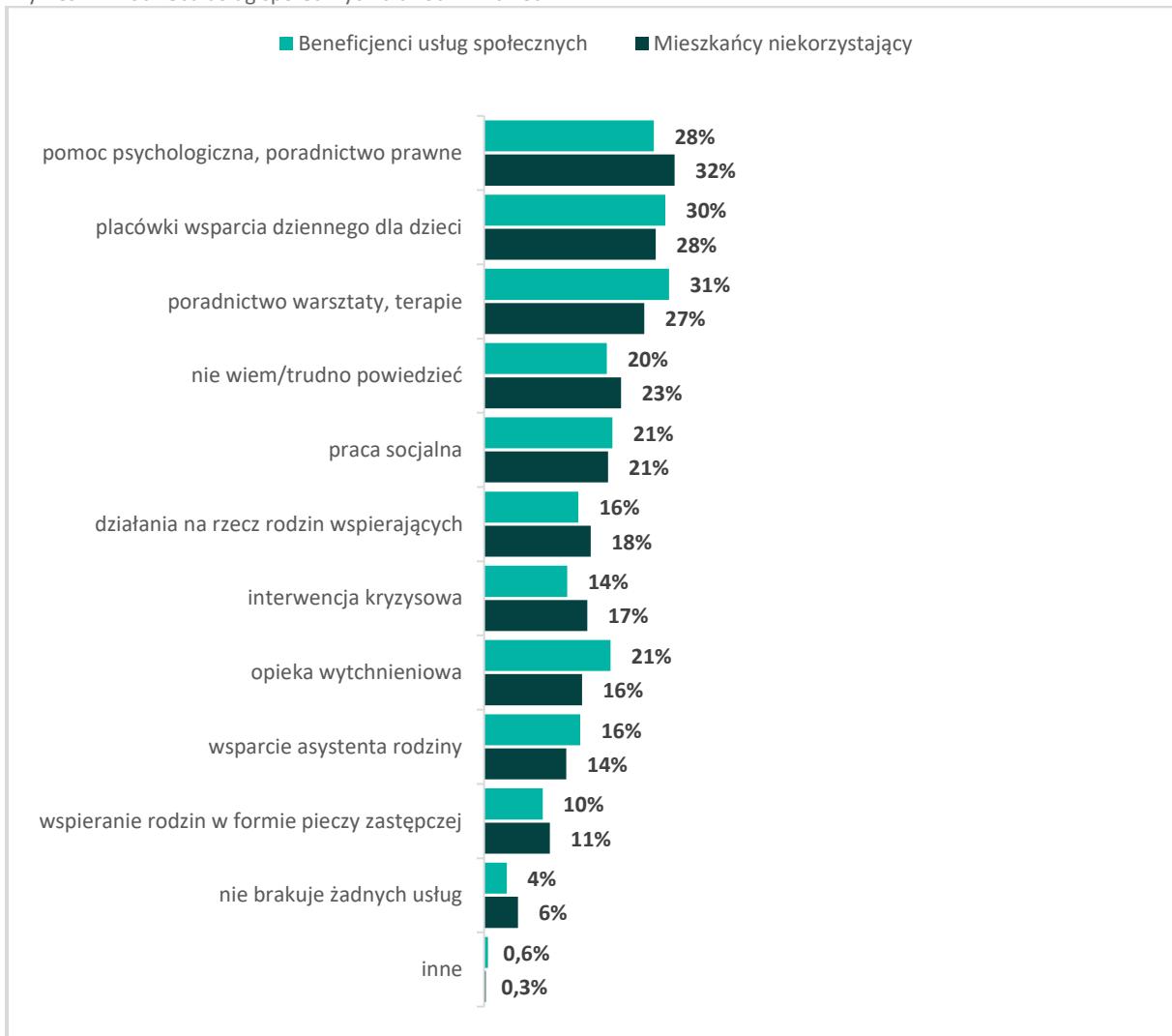
Wykres 46. Ocena dostępności (uzyskania) usług społecznych dla rodzin z dziećmi

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród ankietowanych mieszkańców przeważa zdanie, że uzyskanie usług społecznych dla osób z dziećmi na terenie gmin powiatu otwockiego jest łatwe (32% beneficjenci usług społecznych, 31% niekorzystający z nich).

Wykres 47. Potrzeba usług społecznych dla rodzin z dziećmi

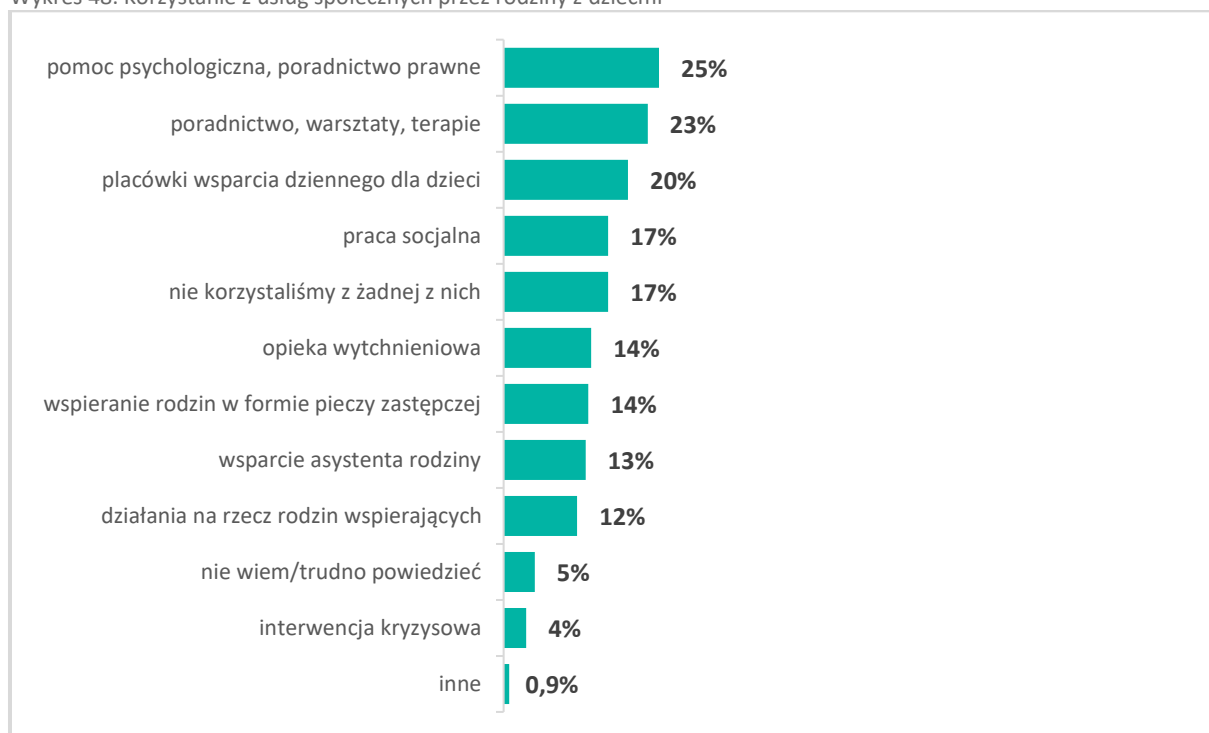

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W opinii mieszkańców gmin powiatu otwockiego najbardziej potrzebne usługi społeczne dla rodzin z dziećmi to:

- pomoc psychologiczna, poradnictwo prawne
- poradnictwo, warsztaty, terapie
- placówki wsparcia dziennego dla dzieci.

Wykres 48. Korzystanie z usług społecznych przez rodziny z dziećmi

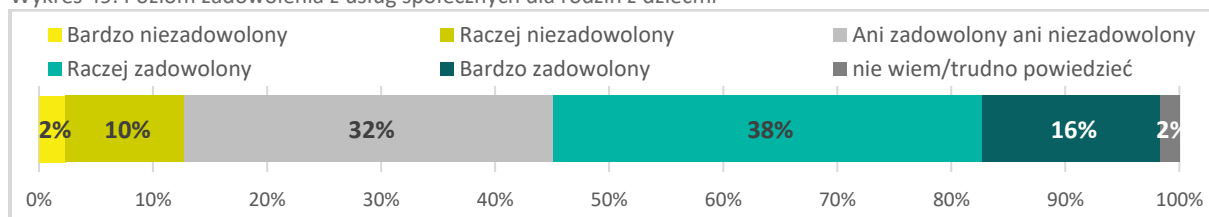

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Z analizy materiału badawczego wynika, że najczęściej rodziny z dziećmi z terenu gmin powiatu otwockiego w ciągu ostatnich 3 lat korzystały z następujących usług:

- pomocy psychologicznej, poradnictwa prawnego
- poradnictwa, warsztatów, terapii
- placówek wsparcia dziennego dla dzieci.

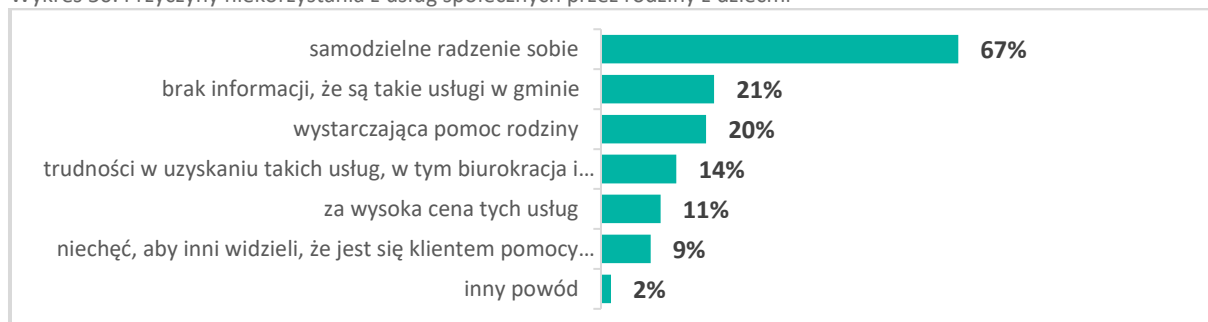
Wykres 49. Poziom zadowolenia z usług społecznych dla rodzin z dziećmi

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Pośród ankietowanych z terenu gmin powiatu otwockiego korzystających z usług społecznych dla rodzin z dziećmi większość wyraziło swoje zadowolenie z poziomu ich świadczenia (52% zadowolonych do 12% niezadowolonych).

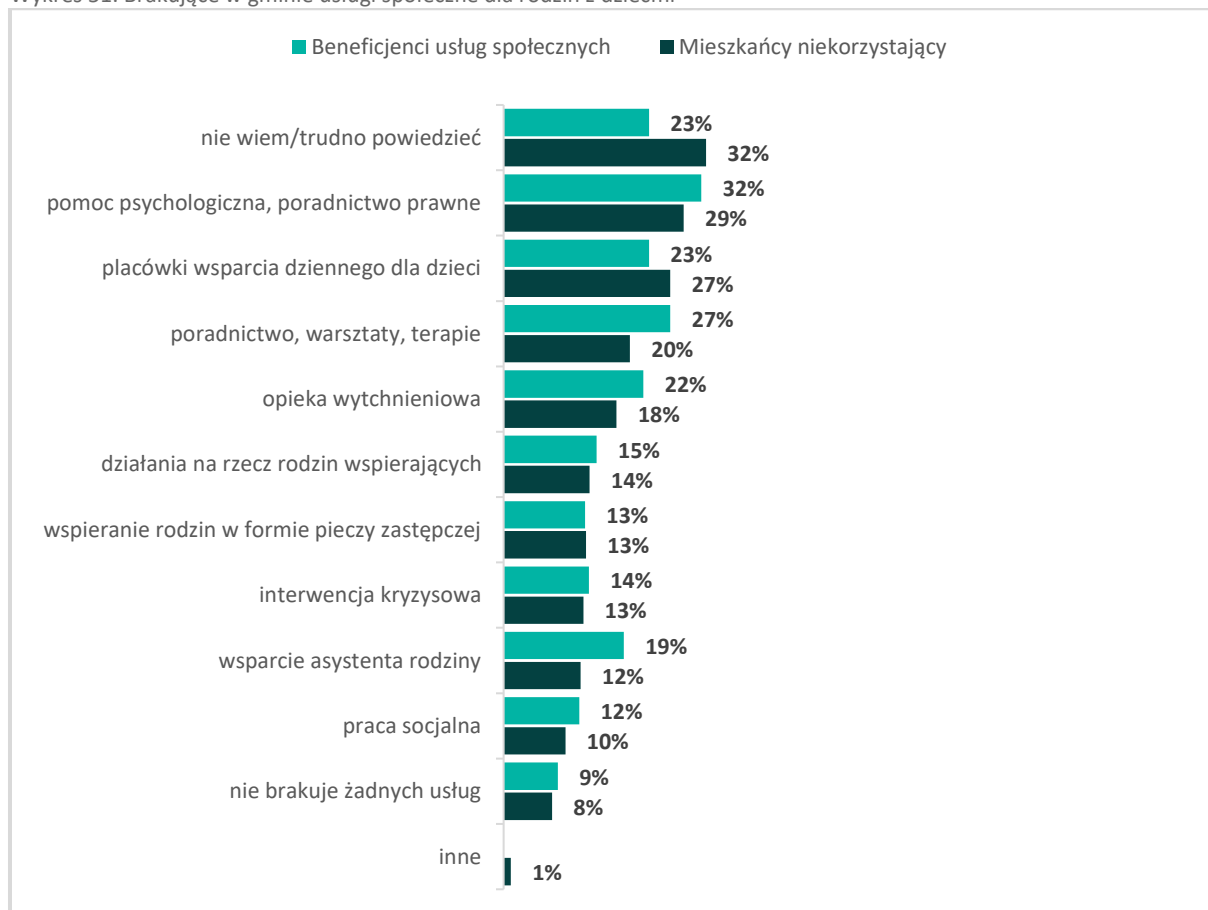
Wykres 50. Przyczyny niekorzystania z usług społecznych przez rodziny z dziećmi

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Rodziny z dziećmi, które nie były objęte usługami społecznymi jako przyczynę niekorzystania z nich głównie wskazywały na: samodzielne radzenie sobie z problemami (67% ankietowanych) oraz brak informacji, że są takie usługi na terenie gminy (21% badanych) i wystarczającą pomoc rodziny (20% ankietowanych).

Wykres 51. Brakujące w gminie usługi społeczne dla rodzin z dziećmi

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

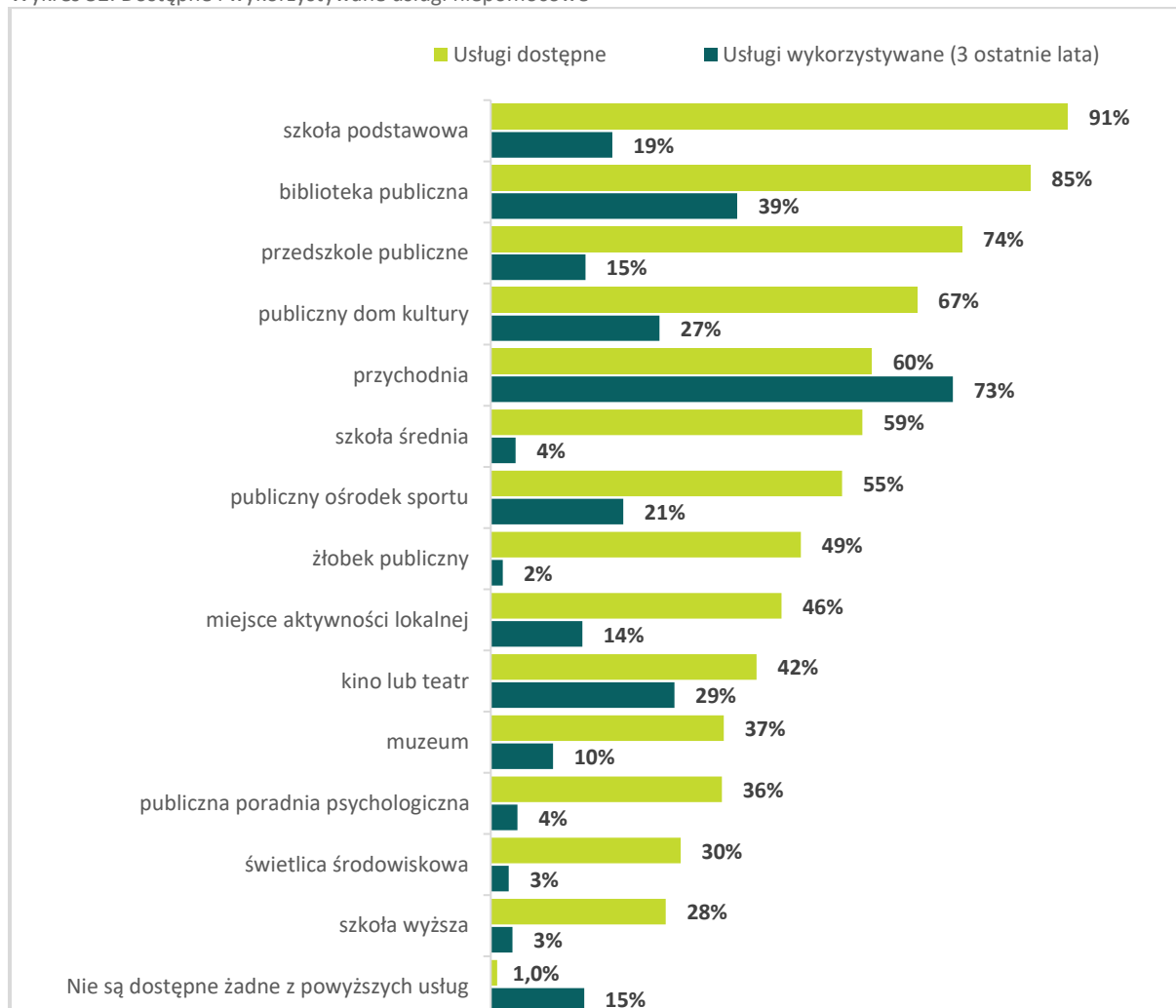
Zdaniem beneficjentów pomocy społecznej i pozostałych mieszkańców gmin powiatu otwockiego najbardziej brakujące usługi społeczne dla rodzin z dziećmi to:

- pomoc psychologiczna, poradnictwo prawne
- placówki wsparcia dziennego dla dzieci
- poradnictwo, warsztaty, terapie.

6. Usługi niepomocowe dostępne w gminie

Poniżej prezentujemy wyniki analizy danych uzyskanych w badaniu dotyczącym opinii mieszkańców gmin powiatu otwockiego o realizowanych na jej terenie usługach niepomocowych.

Wykres 52. Dostępne i wykorzystywane usługi niepomocowe

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Zdaniem mieszkańców gmin powiatu otwockiego na jej terenie są dostępne różne niepomocowe usługi społeczne. Najczęściej wskazywane to:

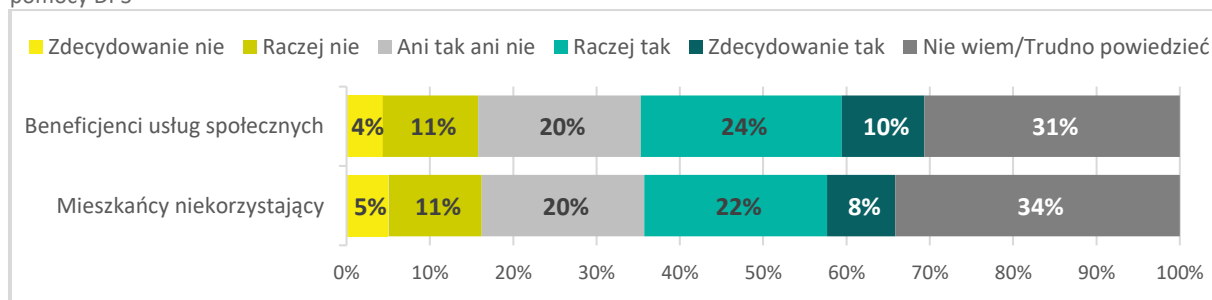
- szkoła podstawowa (91% ankietowanych)
- biblioteka publiczna (85% ankietowanych)
- przedszkole publiczne (74% ankietowanych)
- publiczny dom kultury (67% ankietowanych)
- przychodnia (60% ankietowanych).
- szkoła średnia (59% ankietowanych)
- publiczny ośrodek sportu (55% ankietowanych).

Natomiast najczęściej wykorzystywaną w ciągu ostatnich 3 lat usługą społeczną według respondentów jest przychodnia (73% badanych) oraz biblioteka (39% badanych).

7. Potrzeba zaangażowania instytucji powiatowych w realizację usług społecznych

Poniżej prezentujemy wyniki analizy danych uzyskanych w badaniu dotyczącym opinii mieszkańców gmin powiatu otwockiego o potrzebie zaangażowania się instytucji powiatowych w realizację usług społecznych.

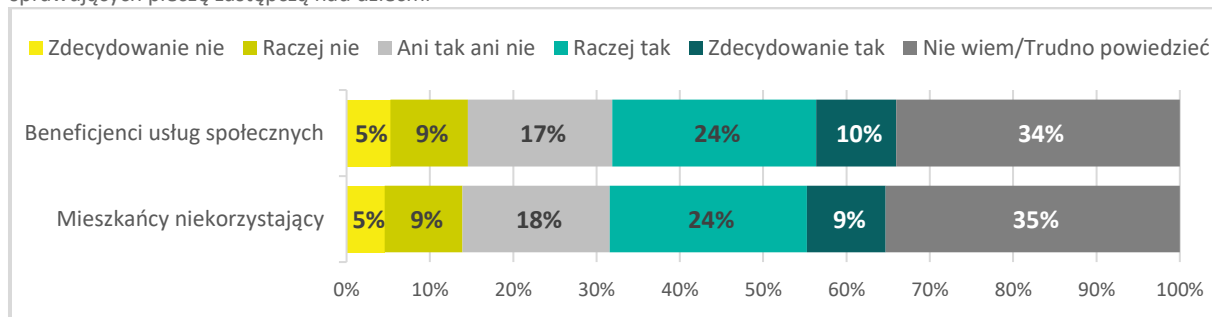
Wykres 53. Potrzeba zaangażowania instytucji powiatowych w realizację usług społecznych dla osób, które potrzebują pomocy DPS

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród mieszkańców gmin powiatu otwockiego przeważała opinia, że usługi społeczne dla osób, które potrzebują wsparcia w postaci umieszczenia ich w domu pomocy społecznej wymagają większego zaangażowania się instytucji powiatowych (34% beneficjenci usług społecznych, 30% niekorzystający z nich).

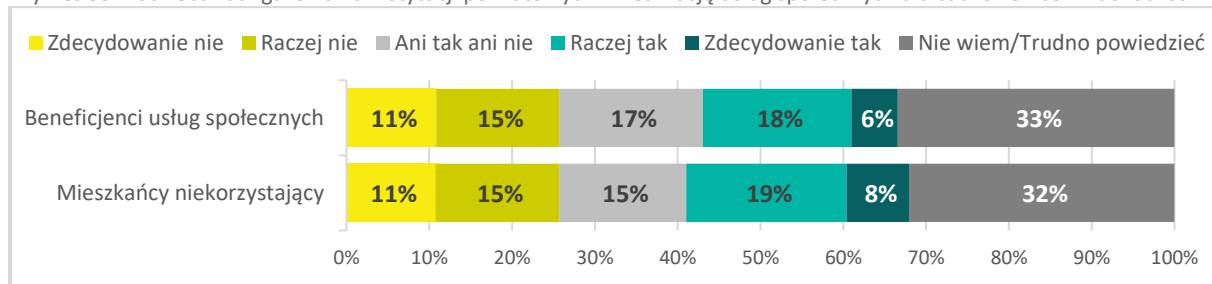
Wykres 54. Potrzeba zaangażowania się instytucji powiatowych w realizację usług społecznych dla rodzin lub osób sprawujących pieczę zastępczą nad dziećmi

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród mieszkańców gmin powiatu otwockiego przeważała opinia, że usługi społeczne dla osób, które sprawują pieczę zastępczą nad dziećmi wymagają większego zaangażowania się instytucji powiatowych (34% beneficjenci usług społecznych, 33% niekorzystający z nich).

Wykres 55. Potrzeba zaangażowania instytucji powiatowych w realizację usług społecznych dla cudzoziemców i uchodźców

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród mieszkańców gmin powiatu otwockiego w przypadku większego zaangażowania się instytucji powiatowych w usługi społeczne dla cudzoziemców i uchodźców opinie były podzielone. Beneficjenci usług społecznych częściej przyznają, że nie należy wzmacniać takich działań (26% nie wymagają wzmocnienia, 24% wymagają wzmocnienia), natomiast mieszkańcy niekorzystający z usług społecznych mają odwrotne zdanie (27% wymagają wzmocnienia, 26% nie wymagają wzmocnienia).

ROZDZIAŁ III

DIAGNOZA USŁUG SPOŁECZNYCH – WNIOSKI Z BADANIA ANKIETOWEGO INSTYTUCJI ŚWIADCZĄCYCH USŁUGI SPOŁECZNE W POWIECIE OTWOCKIM

I. Metodologia badania ankietowego oraz charakterystyka grupy badawczej

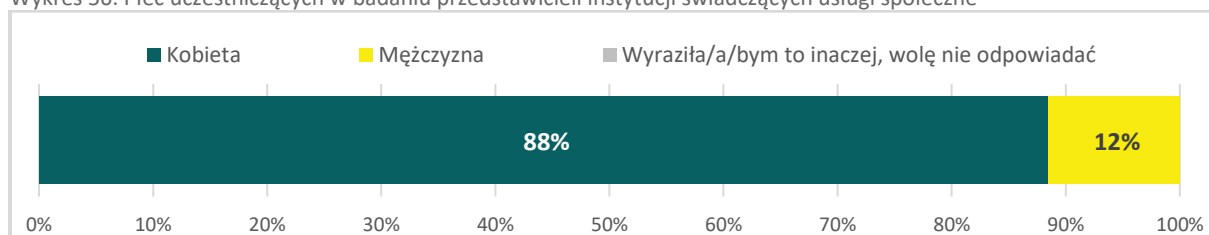
1. Metodologia badania

W ramach niniejszej diagnozy zostało również przeprowadzone przez firmy IBC oraz CBM Indicator we współpracy z MCPS badanie przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne w zakresie podejścia instytucji do rozwoju świadczonych usług społecznych w województwie mazowieckim. Badanie miało charakter ilościowy i zostało przeprowadzone w październiku i listopadzie 2024 roku za pomocą kwestionariusza ankietowego skierowanego do przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne i zdrowotne. W badaniu zostało zastosowane podejście mieszane (mixed mode) obejmujące trzy techniki zbierania danych: CAWI (ankieta online), CATI (wywiady telefoniczne) oraz CAPI (wywiady bezpośrednie). W powiecie otwockim przeprowadzono 26 wywiadów z przedstawicielami (część pytań ze względu na ich tematykę została zadana mniejszej, dedykowanej grupie przedstawicieli instytucji). Liczebność jest zbyt mała do wykonania analiz ilościowych ($n < 30$), dlatego dane mają charakter jakościowy.

2. Charakterystyka grupy badawczej

Poniżej prezentujemy charakterystykę grupy badawczej w zakresie następujących zmiennych: płci, wieku, stanowiska, stażu pracy, podmiotu prowadzącego, nazwy instytucji. Grupa ta uczestniczyła w badaniu przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne i zdrowotne w zakresie podejścia instytucji do rozwoju świadczonych usług społecznych w gminach powiatu otwockiego.

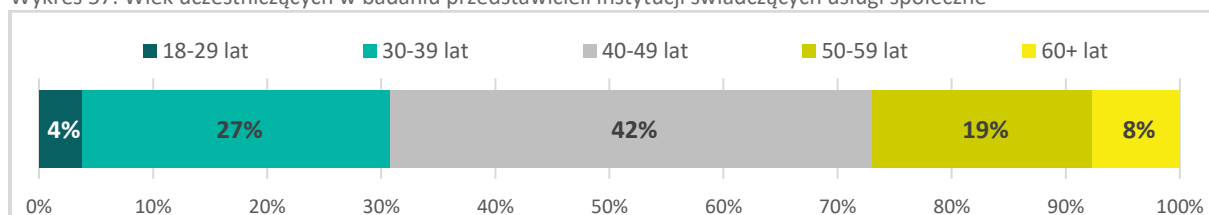
Wykres 56. Płeć uczestniczących w badaniu przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W przedmiotowym badaniu dominującą grupą respondentów pod kątem płci były kobiety (stanowiły 88% badanych).

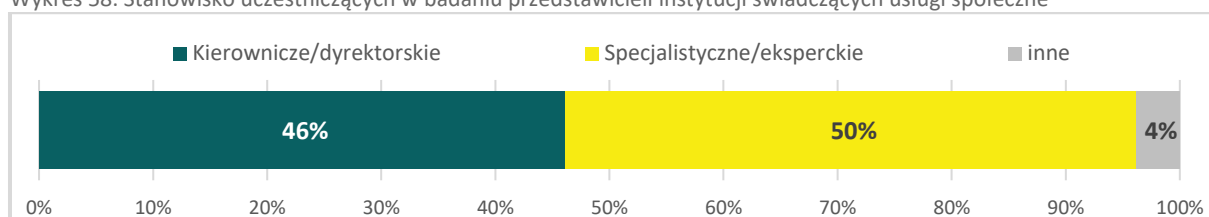
Wykres 57. Wiek uczestniczących w badaniu przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W przypadku wieku respondentów reprezentowali oni cztery grupy wiekowe, wśród których dominującą była grupa osób w wieku 40-49 lat.

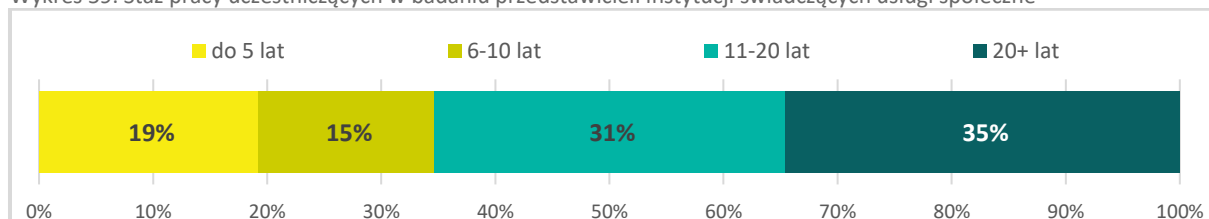
Wykres 58. Stanowisko uczestniczących w badaniu przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W przypadku stanowiska respondentów reprezentowali oni tylko dwie grupy zawodowe, wśród których dominującą byli specjaliści/ekspersi (50% ankietowanych).

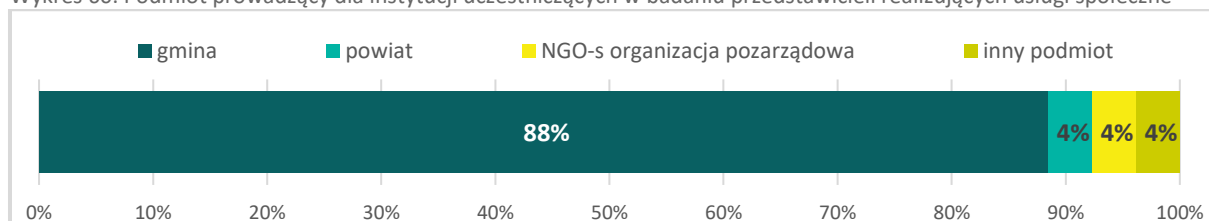
Wykres 59. Staż pracy uczestniczących w badaniu przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W przypadku stażu pracy respondentów reprezentowali oni cztery grupy doświadczenia, wśród których dominującą była ta w przedziale 20+ lat (35% ankietowanych).

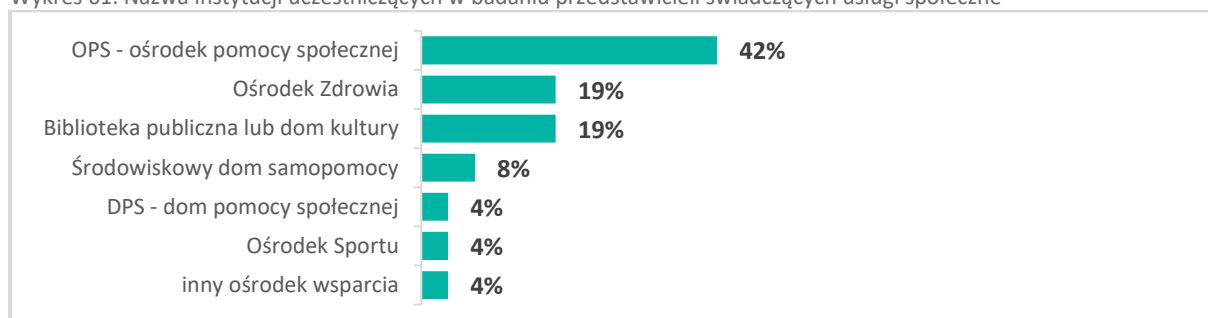
Wykres 60. Podmiot prowadzący dla instytucji uczestniczących w badaniu przedstawicieli realizujących usługi społeczne

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W przypadku podmiotu prowadzącego dla instytucji uczestniczących w badaniu zostały zidentyfikowane 4 podmioty, gdzie dominującym były (88% ankietowanych).

Wykres 61. Nazwa instytucji uczestniczących w badaniu przedstawicieli świadczących usługi społeczne

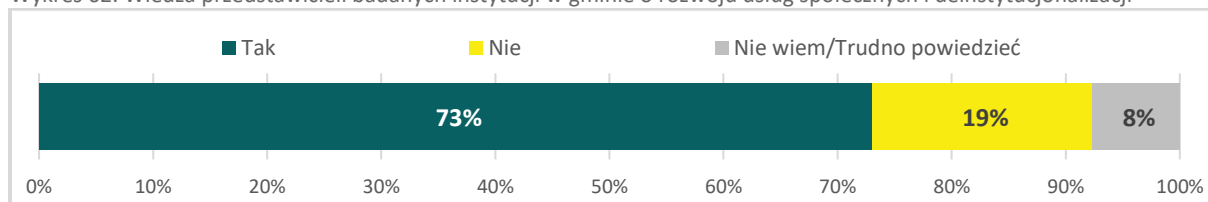
Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W przypadku nazwy instytucji uczestniczących w badaniu zostały zidentyfikowane 6 podmiotów: ośrodek pomocy społecznej, ośrodek zdrowia, biblioteka publiczna lub dom kultury, środowiskowy dom samopomocy, dom pomocy społecznej oraz ośrodek sportu.

II. Opinie przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne w gminie w zakresie rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji

Poniżej prezentujemy wyniki analizy danych uzyskanych w badaniu przedstawicieli świadczących usługi społeczne w zakresie ich podejścia do rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji.

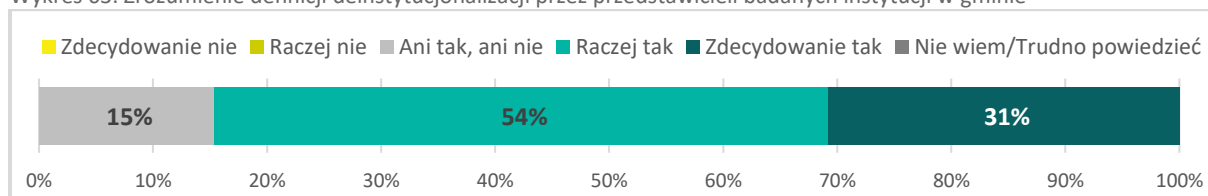
Wykres 62. Wiedza przedstawicieli badanych instytucji w gminie o rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Większość przedstawicieli (73%) badanych instytucji w gminie mają wiedzę o rozwoju środowiskowych usług społecznych określaną pojęciem deinstytucjonalizacji.

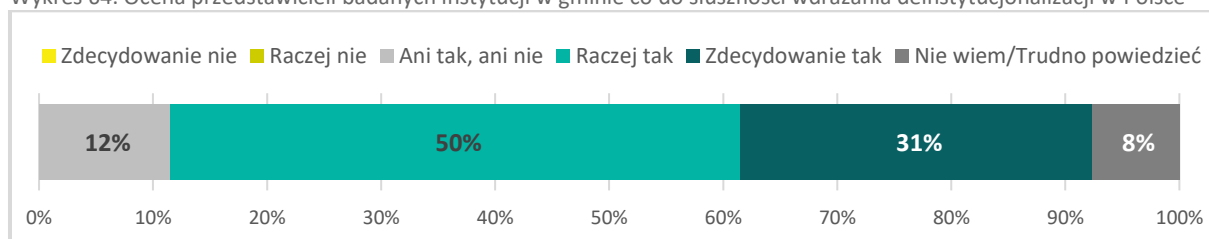
Wykres 63. Zrozumienie definicji deinstytucjonalizacji przez przedstawicieli badanych instytucji w gminie

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Deinstytucjonalizacja praktyk pomocowych to proces przechodzenia od organizowania wsparcia opartego na rozwiązaniach zakładowych, w których kluczową rolę odgrywają placówki całodobowe długookresowego pobytu, do organizowania wsparcia w sposób środowiskowy, z wykorzystaniem infrastruktury usług społecznych i innych zasobów społeczności lokalnych (M. Rymśa, 2022). Ta definicja jest zrozumiała dla zdecydowanej większości 85% respondentów.

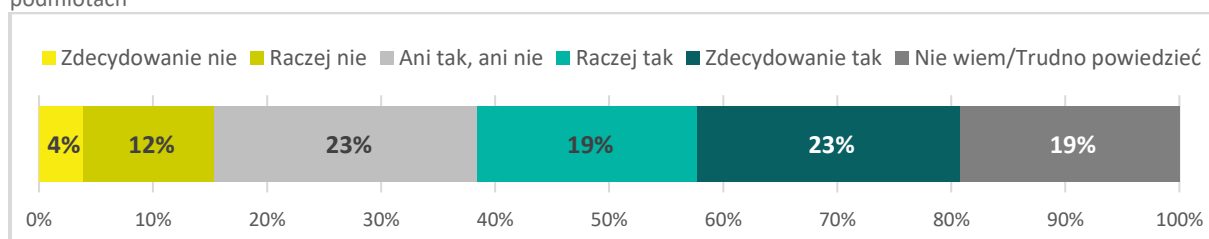
Wykres 64. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do słuszności wdrażania deinstytucjonalizacji w Polsce

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Zdecydowana większość (81%) badanych podziela zdanie, że rozwój środowiskowych usług społecznych, czyli deinstytucjonalizacja jest słusznym kierunkiem rozwoju polityki społecznej w Polsce.

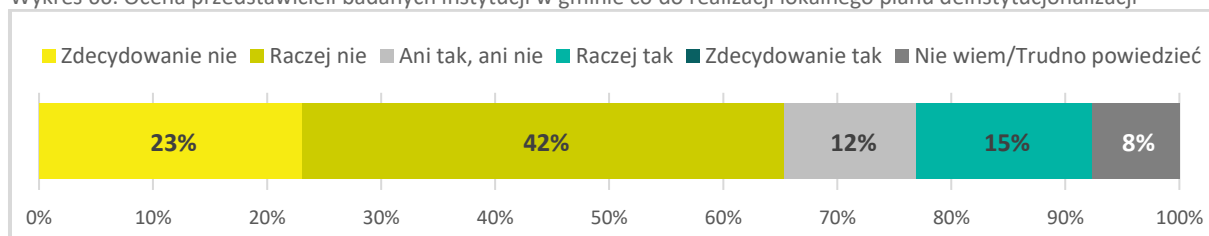
Wykres 65. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do potrzeby działań deinstytucjonalizacji w tych podmiotach

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Przedstawiciele instytucji w większości (42% ankietowanych) przyznają, że ich podopieczni i personel wyrażali potrzebę rozwoju środowiskowych usług społecznych w tych podmiotach.

Wykres 66. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do realizacji lokalnego planu deinstytucjonalizacji

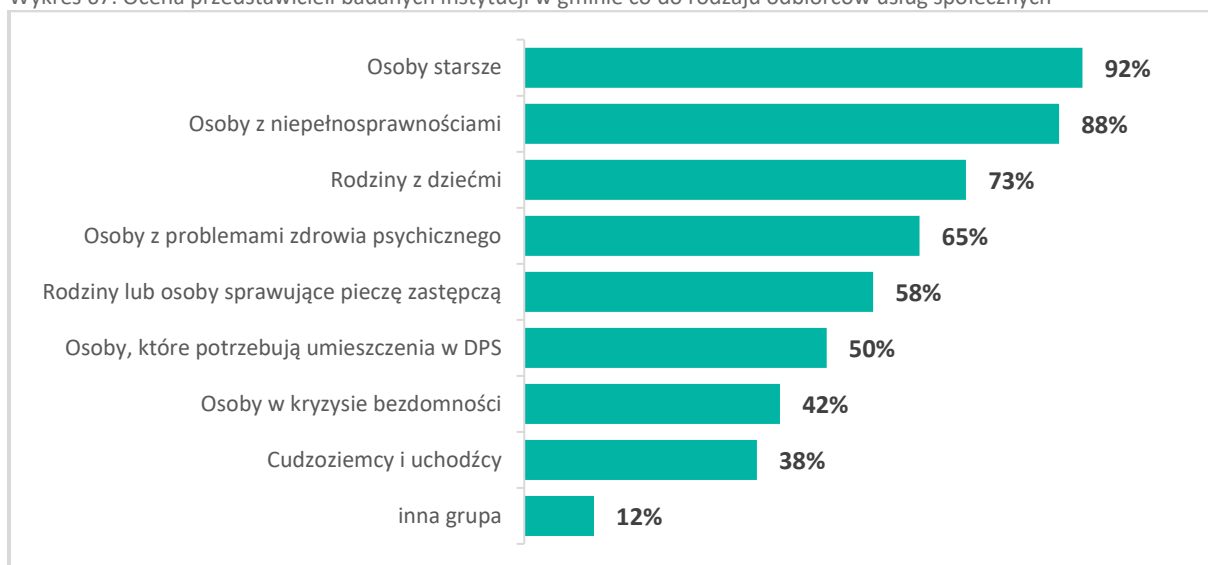
Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W 15% instytucji zlokalizowanych w powiecie jest realizowany lokalny plan deinstytucjonalizacji usług społecznych.

III. Analiza usług społecznych prowadzonych dla poszczególnych grup beneficjentów w badanych instytucjach, ich problemy w rozwoju i gotowości do świadczenia usług społecznych

Poniżej prezentujemy wyniki analizy danych uzyskanych w badaniu przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne dla poszczególnych grup beneficjentów, a także problemy w rozwoju i gotowości podmiotów do rozwoju tych usług.

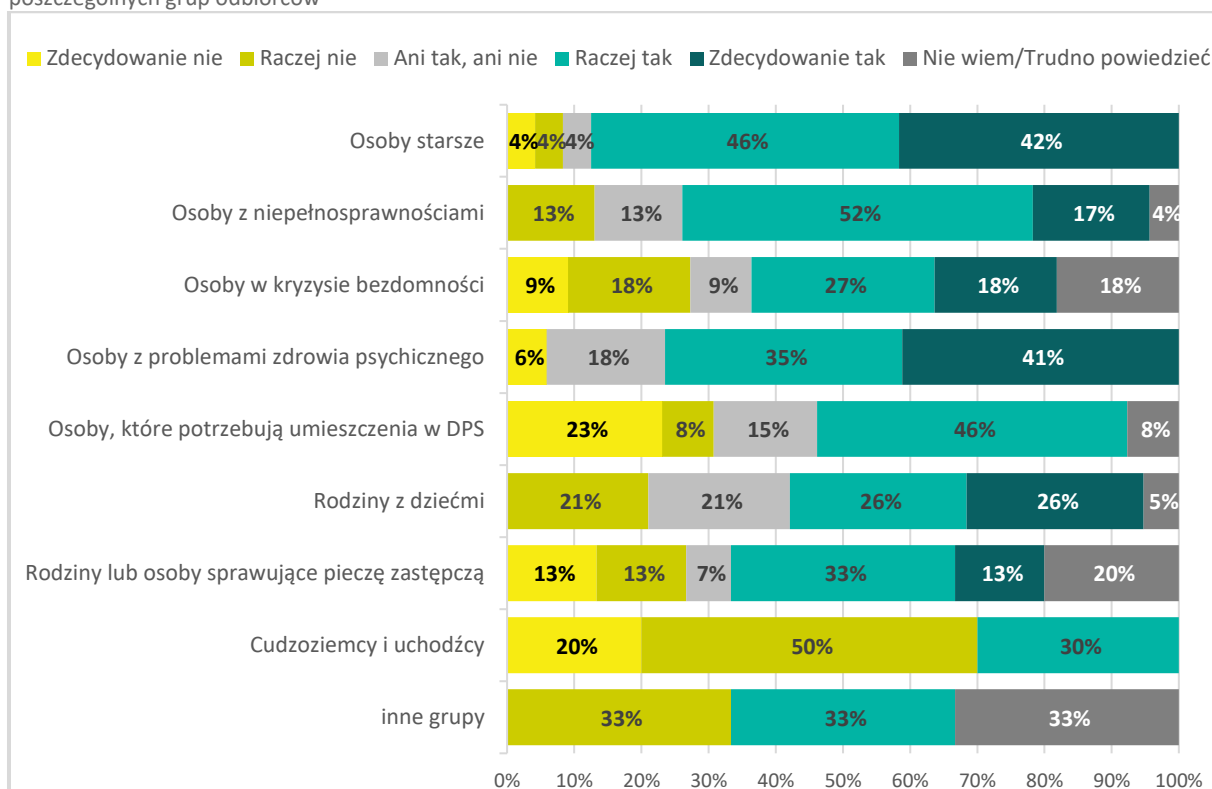
Wykres 67. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do rodzaju odbiorców usług społecznych

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Badane instytucje świadczą usługi społeczne głównie dla następujących grup: osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami, rodziny z dziećmi oraz osoby w kryzysie zdrowia psychicznego.

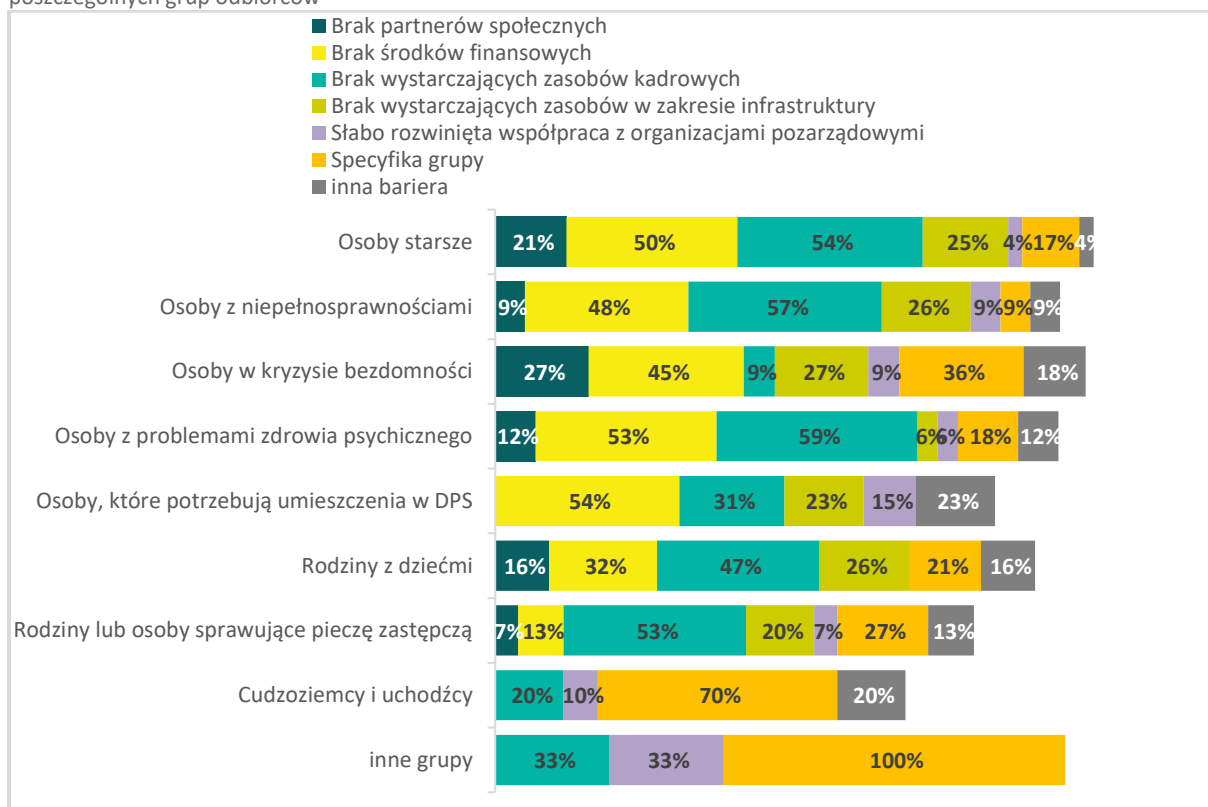
Wykres 68. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do pożądanego kierunku rozwoju usług społecznych dla poszczególnych grup odbiorców

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Zdaniem pracowników badanych instytucji przede wszystkim pożądanym jest w nich rozwój usług społecznych dla następujących grup odbiorców: osoby starsze, osoby z problemami zdrowia psychicznego, osoby z niepełnosprawnościami (pytanie zadawano tylko instytucjom świadczącym usługi dla danych grup odbiorców).

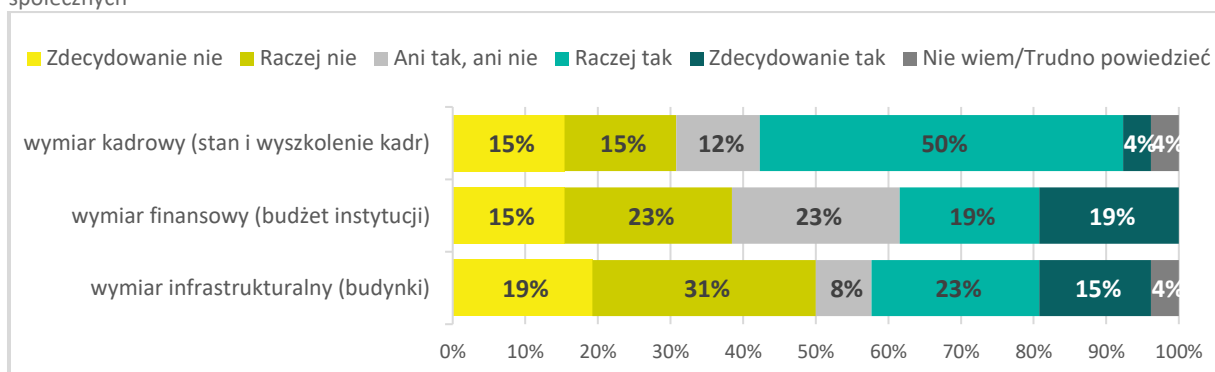
Wykres 69. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do barier w rozwoju usług społecznych dla poszczególnych grup odbiorców

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Główne bariery w rozwoju usług społecznych zgłaszane przez przedstawicieli badanych instytucji w stosunku do poszczególnych grup odbiorców w powiecie otwockim to: brak wystarczających zasobów kadrowych, brak środków finansowych oraz specyfika grupy (pytanie zadawano tylko instytucjom świadczącym usługi dla danych grup odbiorców).

Wykres 70. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do gotowości tych podmiotów do rozwoju usług społecznych

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

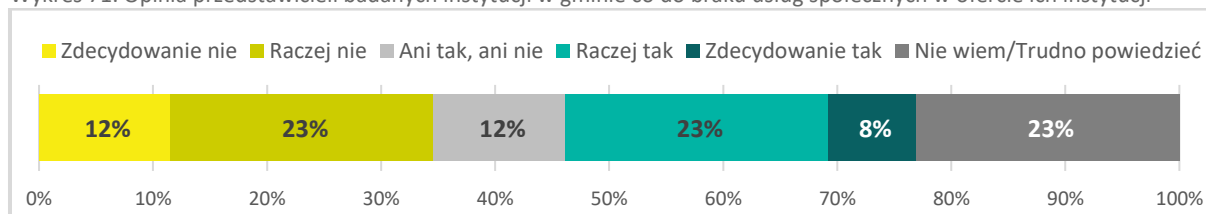
Instytucje zgłaszają umiarkowaną gotowość do rozwoju usług społecznych biorąc pod uwagę następujące wymiary:

- wymiar kadrowy (stan i wykształcenie kadr) – 54% gotowe do 30% niegotowe
- wymiar finansowy (budżet instytucji) – 38% gotowe do 28% niegotowe
- wymiar infrastrukturalny (budynki) – 28% gotowe do 50% niegotowe.

IV. Opinie przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych w ofercie ich instytucji

Poniżej prezentujemy wyniki analizy danych uzyskanych w badaniu przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych w ofercie ich instytucji.

Wykres 71. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych w ofercie ich instytucji

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Zdaniem jednej trzeciej (31% ankietowanych) przedstawicieli badanych instytucji w ich katalogu usług brakuje jeszcze jakichś usług, aby lepiej odpowiadać na potrzeby klientów.

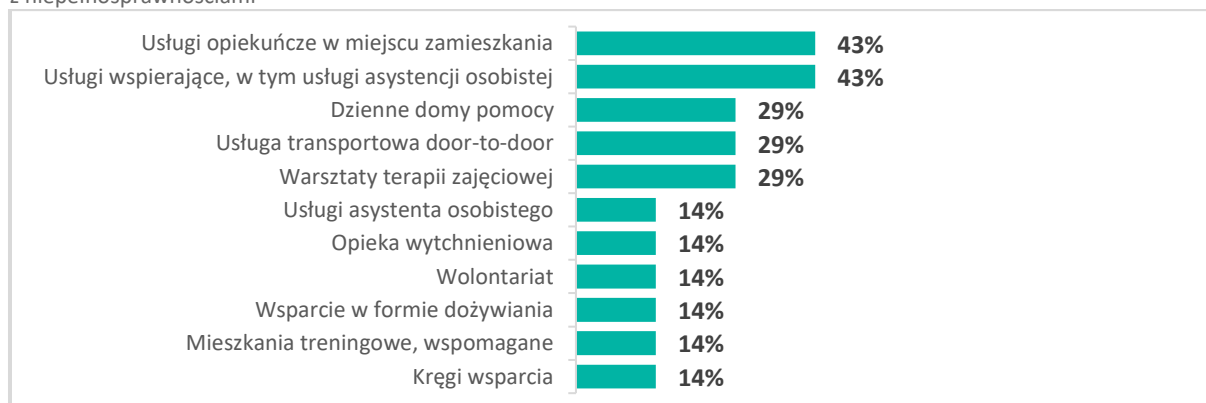
Wykres 72. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych dla osób starszych

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Zdaniem przedstawicieli badanych instytucji w ich katalogu usług brakuje usług społecznych dla osób starszych w postaci: usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, wolontariatu oraz dziennych domów pomocy.

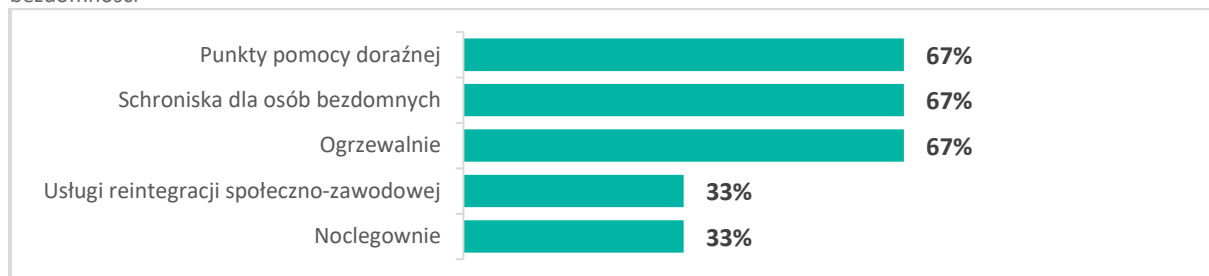
Wykres 73. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Zdaniem przedstawicieli badanych instytucji w ich katalogu usług brakuje usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami w postaci: usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania oraz usług wspierających tym asystencji osobistej.

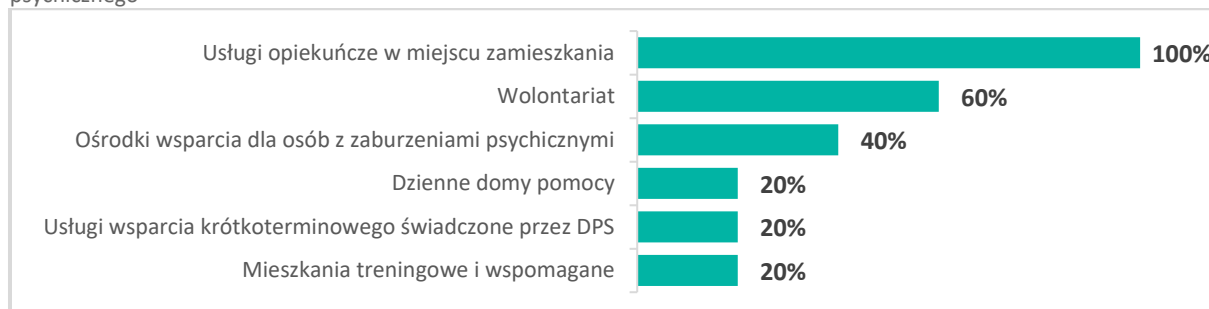
Wykres 74. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych dla osób w kryzysie bezdomności

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Zdaniem przedstawicieli badanych instytucji w ich katalogu usług brakuje usług społecznych dla osób w kryzysie bezdomności w postaci: punktów pomocy doraźnej, schronisk dla bezdomnych, ogrzewalni.

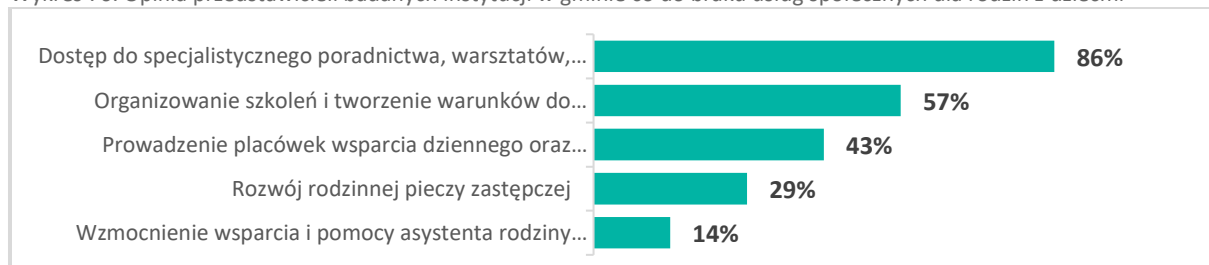
Wykres 75. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Zdaniem przedstawicieli badanych instytucji w ich katalogu usług brakuje usług społecznych dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego w postaci: usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, wolontariatu oraz ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Wykres 76. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych dla rodzin z dziećmi

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Zdaniem przedstawicieli badanych instytucji w ich katalogu usług brakuje usług społecznych dla osób rodzin z dziećmi w postaci: dostępu do specjalistycznego poradnictwa, warsztatów, terapii i innych działań wzmacniających rodzinę i podnoszących kompetencje rodzicielskie oraz organizowania szkoleń i tworzenia warunków do działania rodzin wspierających (zawieranie umów).

Wykres 77. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do grupy społecznej nie objętej wsparciem instytucji do tego przeznaczonych

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Pracownicy przebadanych instytucji w większości (66%) wskazują, że nie ma grupy społecznej która nie jest objęta wsparciem instytucji do tego przeznaczonych.

Wykres 78. Wykaz grup, które zdaniem przedstawicieli badanych instytucji są nieobjęte wsparciem

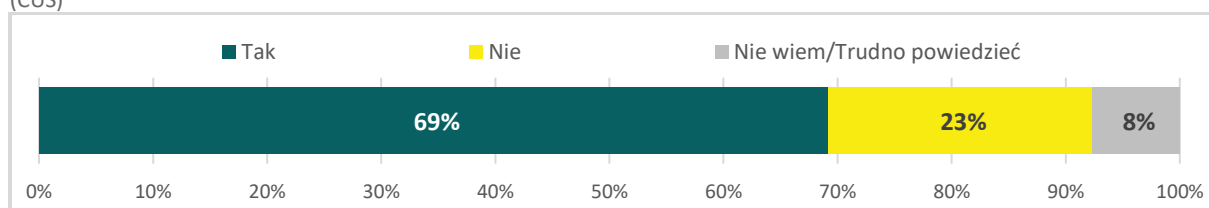
Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Grupy społeczne nie objęte wsparciem instytucji gminy to: osoby w kryzysie bezdomności.

V. Opinie przedstawicieli badanych instytucji co do idei powstania Centrum Usług Społecznych (CUS)

Poniżej prezentujemy opinię przedstawicieli badanych instytucji co do idei powstania Centrum Usług Społecznych (CUS) na terenie gmin powiatu otwockiego.

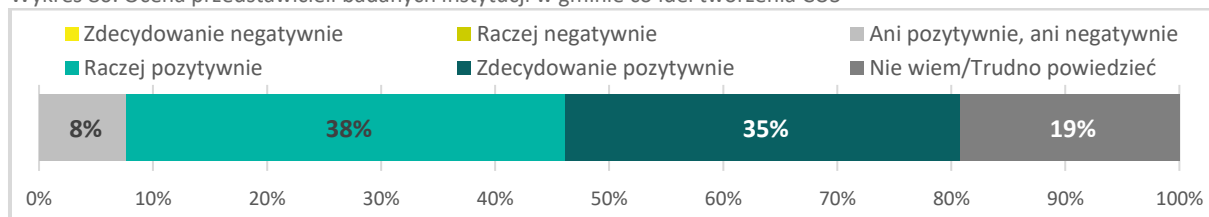
Wykres 79. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do znajomości idei tworzenia Centrum Usług Społecznych (CUS)

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Większość (69%) badanych instytucji w powiecie otwockim słyszała o idei tworzenia Centrum Usług Społecznych (CUS).

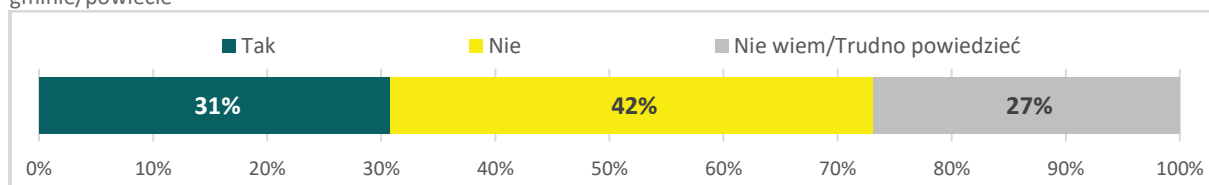
Wykres 80. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do idei tworzenia CUS

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Centrum Usług Społecznych to jednostka organizacyjna gminy utworzona dla jednej lub co najmniej dwóch gmin w celu zaspokajania potrzeb wspólnoty samorządowej w zakresie określonych usług społecznych oraz koordynacji tych usług, zgodnie z Art. 9. ustawy o realizowaniu usług społecznych przez Centrum Usług Społecznych. Przedstawiciele badanych instytucji pozytywnie (73%) oceniają ideę tworzenia Centrum Usług Społecznych.

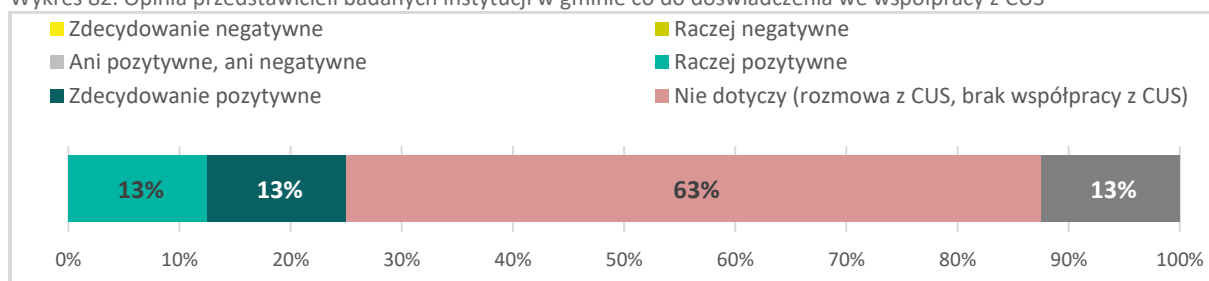
Wykres 81. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do wiedzy na temat funkcjonowania CUS w ich gminie/powiecie

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

31% przedstawicieli instytucji przyznało, że w ich gminie lub powiecie funkcjonuje CUS.

Wykres 82. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do doświadczenia we współpracy z CUS

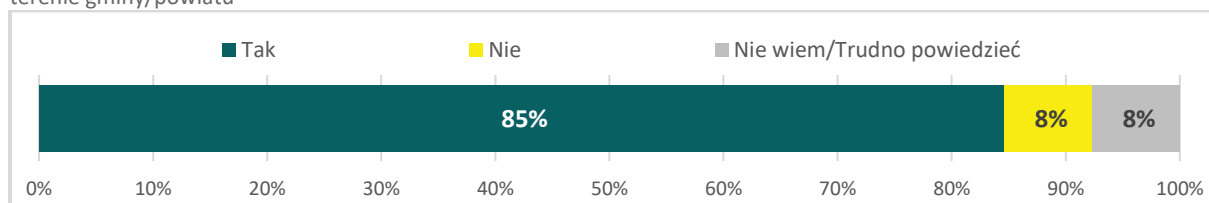
Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Większość (63%) Przedstawicieli badanych instytucji w gminie nie oceniło doświadczenia we współpracy z CUS ze względu na brak takich kontaktów.

VI. Opinie przedstawicieli badanych instytucji co do funkcjonowania organizacji pozarządowych (NGO) i wolontariatu na terenie gminy

Poniżej prezentujemy opinię przedstawicieli badanych instytucji co do funkcjonowania organizacji pozarządowych (NGO) i wolontariatu na terenie gmin powiatu otwockiego.

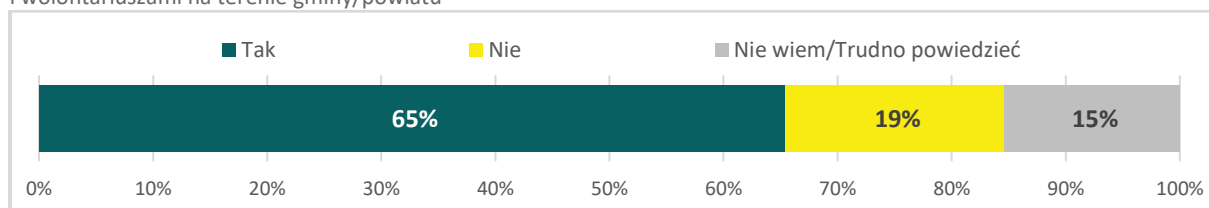
Wykres 83. Opinia przedstawicieli badanych instytucji co do funkcjonowania organizacji pozarządowych (NGO-sów) na terenie gminy/powiatu

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Zdecydowana większość (85%) przedstawicieli instytucji przyznała, że w ich gminie lub powiecie działają organizacje pozarządowe.

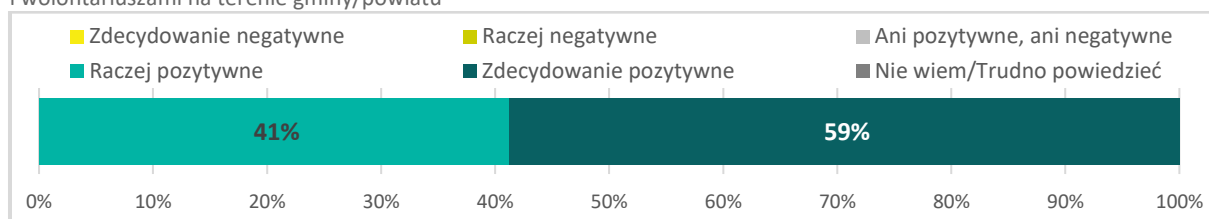
Wykres 84. Doświadczenie przedstawicieli badanych instytucji we współpracy z organizacjami pozarządowymi i wolontariuszami na terenie gminy/powiatu

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Większość (65%) przedstawicieli badanych instytucji, którzy mają świadomość działania na ich terenie organizacji pozarządowych, deklaruje doświadczenie współpracy z wolontariuszami lub organizacjami pozarządowymi.

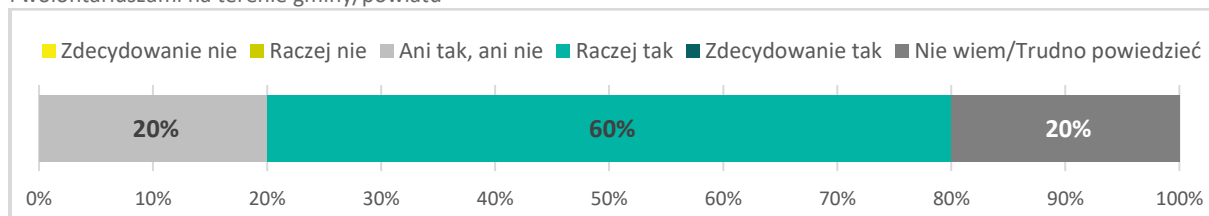
Wykres 85. Ocena doświadczenia przedstawicieli badanych instytucji we współpracy z organizacjami pozarządowymi i wolontariuszami na terenie gminy/powiatu

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Doświadczenia przedstawicieli badanych instytucji we współpracy z organizacjami pozarządowymi i wolontariuszami na terenie gminy/powiatu są pozytywne (100% ankietowanych).

Wykres 86. Zainteresowanie przedstawicieli badanych instytucji do nawiązania współpracy z organizacjami pozarządowymi i wolontariuszami na terenie gminy/powiatu

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Instytucje, które nie mają doświadczenia współpracy z wolontariuszami lub organizacjami pozarządowymi byłyby zainteresowane nawiązaniem współpracy z nimi (60% ankietowanych).

SPIS TABEL

Tabela 1. Sytuacja demograficzna w powiecie otwockim w 2023 r.....	17
Tabela 2. Sytuacja gospodarcza w powiecie otwockim w 2023 r.	18
Tabela 3. Kapitał społeczny w powiecie otwockim w 2023 r.	18
Tabela 4. Jednostki organizacyjne pomocy społecznej na terenie powiatu otwockiego.....	19
Tabela 5. Podmioty ekonomii społecznej na terenie powiatu otwockiego	20
Tabela 6. Organizacje pozarządowe na terenie powiatu otwockiego według rodzaju prowadzonej działalności	21
Tabela 7. Podmioty niepomocowe na terenie powiatu otwockiego	21
Tabela 8. Osoby korzystające z pomocy społecznej w ośrodkach pomocy społecznej w powiecie otwockim w 2023 roku	24
Tabela 9. Osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej w ośrodkach pomocy społecznej w powiecie otwockim w 2023 roku w podziale na wiek i płeć.....	24
Tabela 10. Powody przyznawania pomocy społecznej w ośrodkach pomocy społecznej w powiecie otwockim w 2023 roku	24
Tabela 11. Osoby korzystające z pomocy społecznej w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w powiecie otwockim 2023 roku.....	26
Tabela 12. Osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w 2023 roku w podziale na wiek i płeć	26
Tabela 13. Pomoc dla cudzoziemców w powiecie otwockim w 2023 r.	30

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Charakterystyka grupy badawczej pod kątem płci respondentów	32
Wykres 2. Charakterystyka grupy badawczej pod kątem wieku respondentów	32
Wykres 3. Charakterystyka grupy badawczej pod kątem wykształcenia respondentów	32
Wykres 4. Charakterystyka grupy badawczej pod kątem sytuacji zawodowej respondentów	32
Wykres 5. Charakterystyka grupy badawczej pod kątem sytuacji materialnej respondentów	33
Wykres 6. Charakterystyka grupy badawczej pod kątem stopnia zadowolenia zamieszkiwania na terenie gminy przez respondentów	33
Wykres 7. Odsetek osób starszych wśród rodziny lub znajomych w ocenie badanych	33
Wykres 8. Ocena wsparcia osób starszych przez gminę	34
Wykres 9. Opinia badanych mieszkańców o wystarczalności usług społecznych oferowanych dla osób starszych	34
Wykres 10. Ocena badanych dostępności (uzyskania) usług społecznych dla osób starszych	34
Wykres 11. Zapotrzebowanie na usługi społeczne dla osób starszych	35
Wykres 12. Korzystanie z usług społecznych przez osoby starsze	36
Wykres 13. Poziom zadowolenia z usług społecznych dla osób starszych	36
Wykres 14. Przyczyny niekorzystania z usług społecznych przez osoby starsze	36
Wykres 15. Brakujące w gminie usługi społeczne dla osób starszych	37
Wykres 16. Odsetek osób z niepełnosprawnościami wśród rodziny lub znajomych w opinii badanych	38
Wykres 17. Ocena wsparcia osób z niepełnosprawnościami przez gminę	38
Wykres 18. Opinia o wystarczalności usług społecznych oferowanych dla osób z niepełnosprawnościami	38
Wykres 19. Ocena dostępności (uzyskania) usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami	39
Wykres 20. Zapotrzebowanie na usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami	39
Wykres 21. Korzystanie z usług społecznych przez osoby z niepełnosprawnościami	40
Wykres 22. Poziom zadowolenia z usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami	41
Wykres 23. Przyczyny niekorzystania z usług społecznych przez osoby z niepełnosprawnościami	41
Wykres 24. Brakujące w gminie usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami	42
Wykres 25. Odsetek osób w kryzysie bezdomności wśród rodziny lub znajomych w opinii badanych.	43
Wykres 26. Ocena wspierania osób w kryzysie bezdomności przez gminę	43
Wykres 27. Opinia o wystarczalności usług społecznych oferowanych dla osób w kryzysie bezdomności	43
Wykres 28. Ocena dostępności (uzyskania) usług społecznych dla osób w kryzysie bezdomności	44
Wykres 29. Zapotrzebowanie na usługi społeczne dla osób w kryzysie bezdomności	44
Wykres 30. Korzystanie z usług społecznych przez osoby w kryzysie bezdomności	45
Wykres 31. Poziom zadowolenia z usług społecznych dla osób w kryzysie bezdomności	45
Wykres 32. Przyczyny niekorzystania z usług społecznych przez osoby w kryzysie bezdomności	45
Wykres 33. Brakujące w gminie usługi społeczne dla osób w kryzysie bezdomności	46
Wykres 34. Odsetek osób w kryzysie zdrowia psychicznego wśród rodziny lub znajomych w opinii badanych	46

Wykres 35. Ocena wspierania osób w kryzysie zdrowia psychicznego przez gminę	47
Wykres 36. Opinia o wystarczalności usług społecznych oferowanych dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego w gminie	47
Wykres 37. Ocena dostępności (uzyskania) usług społecznych dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego.....	47
Wykres 38. Potrzeba usług społecznych dla osób z problemami zdrowia psychicznego w gminie.....	48
Wykres 39. Korzystanie z usług społecznych dla osób z problemami zdrowia psychicznego.....	48
Wykres 40. Poziom zadowolenia z usług społecznych dla osób z problemami zdrowia psychicznego .	49
Wykres 41. Przyczyny niekorzystania z usług społecznych dla osób z problemami zdrowia psychicznego.....	49
Wykres 42. Brakujące w gminie usługi społeczne dla osób z problemami zdrowia psychicznego.....	50
Wykres 43. Odsetek rodzin zamieszkujących z dziećmi na terenie gminy	50
Wykres 44. Ocena wspierania rodzin z dziećmi przez gminę	51
Wykres 45. Opinia o wystarczalności usług społecznych oferowanych dla rodzin z dziećmi	51
Wykres 46. Ocena dostępności (uzyskania) usług społecznych dla rodzin z dziećmi	51
Wykres 47. Potrzeba usług społecznych dla rodzin z dziećmi	52
Wykres 48. Korzystanie z usług społecznych przez rodziny z dziećmi	53
Wykres 49. Poziom zadowolenia z usług społecznych dla rodzin z dziećmi	53
Wykres 50. Przyczyny niekorzystania z usług społecznych przez rodziny z dziećmi	54
Wykres 51. Brakujące w gminie usługi społeczne dla rodzin z dziećmi.....	54
Wykres 52. Dostępne i wykorzystywane usługi niepomocowe.....	55
Wykres 53. Potrzeba zaangażowania instytucji powiatowych w realizację usług społecznych dla osób, które potrzebują pomocy DPS	56
Wykres 54. Potrzeba zaangażowania się instytucji powiatowych w realizację usług społecznych dla rodzin lub osób sprawujących pieczę zastępczą nad dziećmi.....	56
Wykres 55. Potrzeba zaangażowania instytucji powiatowych w realizację usług społecznych dla cudzoziemców i uchodźców	56
Wykres 56. Płeć uczestniczących w badaniu przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne	58
Wykres 57. Wiek uczestniczących w badaniu przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne.....	59
Wykres 58. Stanowisko uczestniczących w badaniu przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne.....	59
Wykres 59. Staż pracy uczestniczących w badaniu przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne.....	59
Wykres 60. Podmiot prowadzący dla instytucji uczestniczących w badaniu przedstawicieli realizujących usługi społeczne.....	59
Wykres 61. Nazwa instytucji uczestniczących w badaniu przedstawicieli świadczących usługi społeczne.....	60
Wykres 62. Wiedza przedstawicieli badanych instytucji w gminie o rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji	60
Wykres 63. Zrozumienie definicji deinstytucjonalizacji przez przedstawicieli badanych instytucji w gminie	60
Wykres 64. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do słuszności wdrażania deinstytucjonalizacji w Polsce	61

Wykres 65. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do potrzeby działań deinstytucjonalizacji w tych podmiotach	61
Wykres 66. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do realizacji lokalnego planu deinstytucjonalizacji	61
Wykres 67. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do rodzaju odbiorców usług społecznych	62
Wykres 68. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do pożądanego kierunku rozwoju usług społecznych dla poszczególnych grup odbiorców	62
Wykres 69. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do barier w rozwoju usług społecznych dla poszczególnych grup odbiorców	63
Wykres 70. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do gotowości tych podmiotów do rozwoju usług społecznych	63
Wykres 71. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych w ofercie ich instytucji.....	64
Wykres 72. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych dla osób starszych	64
Wykres 73. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami	64
Wykres 74. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych dla osób w kryzysie bezdomności	65
Wykres 75. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego.....	65
Wykres 76. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych dla rodzin z dziećmi	65
Wykres 77. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do grupy społecznej nie objętej wsparciem instytucji do tego przeznaczonych	66
Wykres 78. Wykaz grup, które zdaniem przedstawicieli badanych instytucji są nieobjęte wsparciem	66
Wykres 79. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do znajomości idei tworzenia Centrum Usług Społecznych (CUS)	66
Wykres 80. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do idei tworzenia CUS.....	66
Wykres 81. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do wiedzy na temat funkcjonowania CUS w ich gminie/powiecie.....	67
Wykres 82. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do doświadczenia we współpracy z CUS.....	67
Wykres 83. Opinia przedstawicieli badanych instytucji co do funkcjonowania organizacji pozarządowych (NGO-sów) na terenie gminy/powiatu	67
Wykres 84. Doświadczenie przedstawicieli badanych instytucji we współpracy z organizacjami pozarządowymi i wolontariuszami na terenie gminy/powiatu	68
Wykres 85. Ocena doświadczenia przedstawicieli badanych instytucji we współpracy z organizacjami pozarządowymi i wolontariuszami na terenie gminy/powiatu.....	68
Wykres 86. Zainteresowanie przedstawicieli badanych instytucji do nawiązania współpracy z organizacjami pozarządowymi i wolontariuszami na terenie gminy/powiatu.....	68